

**T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİMDALI**

**HZ. MUSA İLE AKAD KRALI SARGON'UN YAŞAM
HİKAYELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
(Yüksek Lisans Tezi)**

Hanzade İlber BOSTAN

RİZE

2017

**T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI**

**HZ. MUSA İLE AKAD KRALI SARGON'UN
YAŞAM HİKAYELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hanzade İlber BOSTAN

Yrd. Doç. Dr. Süleyman TURAN

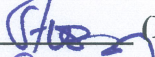
Danışman

RİZE

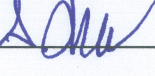
2017

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalında, Hanzade İlber Bostan] tarafından hazırlanan "Hz. Musa ile Akad Kralı Sargon'un Yaşam Hikayelerinin Karşılaştırılması" başlıklı bu çalışma, 22.06.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/ oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Sükyman Tuemü (Kabul/Red)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Osma emid (Kabul/Red)

Üye: Yrd. Doç. Dr. Ali Güneloğlu (Kabul/Red)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

10 07/ 2017

Yrd. Doç. Dr. Musa GÜN
Müdür

ETİK BEYAN

Bu tezdeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 10.07/..2017

Hanzade İlber BOSTAN

ÖN SÖZ

Bilindiği üzere dünya var olduğundan beri yeryüzünde çok sayıda medeniyet inşa edilmiş ve bu medeniyetler çeşitli sebeplerle yıkılmıştır. Söz konusu medeniyetler zaman içerisinde ortadan kalksa da, birbirlerinden farklı kültürler ve ortaya koydukları ürünlerle bir sonraki kuşağa her anlamda katkı sağlamışlardır. Farklı medeniyetlere ait kültürel unsurlar incelendiğinde bazen birbirinden oldukça farklı uygulamalar, bazen de etkileşimi çağrıştıran oldukça benzer algılama ve pratikler dikkatleri çekmektedir. Hint kültüründe cenazelerin yakılması, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam gibi orta doğu dinsel geleneklerinde toprağa gömülmesi, Mecusi geleneğinde ise “Sessizlik Kulesi” adı verilen yüksek mekanlarda kuşlara yem edilmesi farklı dini uygulamalara bir örnek olarak zikredilebilir. Tıpkı farklı noktalarda olduğu gibi benzerlik konusunda da birçok örneğe işaret edilebilir. Ancak bunlar arasında en dikkat çekici ve belki de en önemlilerinden biri, kanaatimizce herhangi bir dinsel geleneğin ortaya çıkışı ve şekillenmesinde önemli rol oynayan din kurucularının ya da karizmatik liderlerin yaşamları arasında kurulabilecek ilişkidir. Bu ilişki bazen doğrudan doğum ve yaşamlarıyla ilintili olabildiği gibi bazen de söylem ve uygulamalarında olabilmektedir. Bu durum ise bazen insan olmanın doğal bir sonucu bazen de bir etkileşim bağlamında yorumlanabilmektedir. Hz Musa ve Akad İmparatorluğu'nun kurucusu Sargon, benzer doğum efsaneleri dolayısıyla kaynaklarda mukayese edilen isimlerdendir. Sargon'un kronolojik olarak Musa'dan önce yaşamış olması dolayısıyla bazı araştırmacılar, Hz Musa'nun doğum hikayesi ve yaşamına dair bazı hususların kral Sargon'dan esinlenerek oluşturulduğunu iddia etmişlerdir. Bu çalışma söz konusu iki şahsiyetin doğum ve yaşam öykülerini ortaya koyarak söz konusu iddianının doğruluğunu araştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bilimsel hazırlık döneminden başlayarak tezimin bu hali almasına kadarki süreçte yapıcı eleştiri ve yönlendirmeleriyle üzerimde büyük emeği bulunan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Süleyman TURAN'a, eskiçağ kapsamında tezime önemli katkılar sağlayan Yrd. Doç. Dr. Ali GÜVELOĞLU'na ve zaman zaman

yardımlarına başvurduğum Arş. Gör. Dr. Emine BATTAL, Faik AYTEMİZ ve Arş. Gör. Songül KARACA'ya teşekkür ediyorum. Son olarak her zaman desteğini yanımda hissettiğim eşim Mesut BOSTAN ve kıymetli oğlum Kuzey BOSTAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Hanzade İlber BOSTAN

Rize-2017

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	2
ETİK BEYAN	3
ÖN SÖZ	4
İÇİNDEKİLER	6
ÖZET	8
ABSTRACT	9
KISALTMALAR.....	10
METİNLERDE GEÇEN SEMBOLLER.....	11
GİRİŞ	12

BİRİNCİ BÖLÜM

AKAD KRAL SARGON: HAYATI ve KİŞİLİĞİ

1.1. Kral Sargon'un Hayatı Hakkındaki Kaynaklar	18
1.1.1. Sargon'un Hayatı Hakkındaki Kaynakların Tarihlendirme Problemi.....	18
1.1.2. Sargon'un Hayatı Hakkındaki Tabletler ve Diğer Arkeolojik Buluntular..	20
1.1.2.1. Eski Babilce Metinler	20
1.1.2.1.1. MLC 641	20
1.1.2.1.2. AO 6702	20
1.1.2.1.3. IM 52684A + 52684B + 52305	25
1.1.2.1.4. UM 29-13-688	30
1.1.2.1.5. CBS15217.....	32
1.1.2.1.6. IM 85544	34
1.1.2.2. Akadca Metinler	39
1.1.2.2.1. CAİRO(9B)=SR12223(9C)=VAT 10290 (9D)= K13228 (9E).....	39
1.1.2.3. Asurca-Babilce Metinler	46
1.1.2.3.1. [A (K 3401 + Sm 2118), B (K 4470), C (BM 47449), D (K7249)] ..	46
1.1.2.4. Eski Asurca Metinler	50
1.1.2.4.1. Kt.j/k 97	50
1.1.2.5. Sümerce-Akadca Metinler	58
1.1.2.5.1. VAT17166.....	58
1.1.2.6. Edisyonu Yapılmış Parçalar	58
1.1.2.6.1. CBS13972 - Nİ320	58
1.1.2.6.2. CBS16665-IM...Eski Babilce Parça	81
1.1.2.6.3. Şu-Enlil Alçıtaşına yazılmış bir parça	81
1.1.2.6.4. Taşlultum 2001	81
1.1.2.6.5. Vazo Eser 2002.....	82
1.1.2.6.6. Mühür Parça 2003	82
1.1.2.6.7. Enheduanna 2004	82
1.1.2.6.8. Enheduanna	82
1.2. Kral Sargon'un Hayatı (M.Ö. 2340-2284)	83
1.2.1. Sargon'un Doğumu	83
1.2.2. Sargon'un Yükselişi ve Krallığı	84
1.2.3. Kral Sargon'un Dini Kişiliği	85

İKİNCİ BÖLÜM

HZ. MUSA: HAYATI VE KİŞİLİĞİ

2.1. Hz. Musa'nın Hayatı Hakkında Kaynaklar	87
2.2. Hz. Musa'nın Hayatı (M.Ö.1393-1273)	90
2.2.1. Tevrat'ta Ortaya Konulan Hz Musa Portresi	90
2.2.1.1. Hz. Musa'nın Doğumu	90
2.2.1.2. Hz. Musa'nın Yetiştirilmesi, Peygamber Olarak Görevlendirilmesi	92
ve Firavunla Mücadelesi	92
2.2.1.3. Hz. Musa'nın Çöldeki Hayatı	95
2.2.2. Kuran-ı Kerim'de Ortaya Konulan Hz Musa Portresi	96
2.2.2.1. Hz. Musa'nın Doğumu	96
2.2.2.2. Hz. Musa'nın Gençlik Dönemi ve Medyen'e Gidişi.....	98
2.2.2.3. Hz. Musa'nın Firavunla Mücadelesi.....	99
2.2.2.4. Hz. Musa ve İsrailoğullarının Çöl Hayatı	101
SONUÇ.....	103
KAYNAKLAR	107
ÖZ GEÇMİŞ.....	111

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri

Tez Türü: Yüksek Lisans

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Süleyman TURAN

Hazırlayan: Hanzade İlber BOSTAN

Yıl: 2017

ÖZET

HZ. MUSA İLE AKAD KRALI SARGON'UN YAŞAM

HİKAYELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

“Hz. Musa ile Akad Kralı Sargon'un Yaşam Hikayelerinin Karşılaştırılması” başlıklı çalışmamızın konusunu Musa ve Sargon'un hayat hikayeleri, özellikle de doğum olayı ve bu hikayelerin günümüze taşınmasına vesile olan temel kaynaklar oluşturmaktadır. Tezimiz, Giriş ve Sonuç hariç iki ana bölümden oluşmaktadır. Kral Sargon'u konu edinen birinci bölümde Sargon'un hayatıyla ilgili Babilce, Akadca, Sümerce ve ayrıca Sümerce-Akadca, Asurca-Babilce şeklinde iki dilli tabletler hakkında bilgi verilmiş daha sonrada bu tabletlerin transkripsiyonuna yer verilmiştir. Birinci bölümün ikinci kısmında ise söz konusu tabletlerin bütünü dikkate alındığında ortaya çıkan Kral Sargon'un hayatı tasvir edilmeye çalışılmıştır.

Tezimizin ikinci bölümünde Hz. Musa'nın hayatı ile ilgili temel kaynaklar hakkında bilgi verildikten sonra Tevrat'ta ve Kur'an-ı Kerim'de ortaya konulan Hz. Musa kıssaları ele alınmaktadır.

Sonuç bölümünde de Kral Sargon ve Hz. Musa'nın hayat hikayeleri karşılaştırılarak bir etkileşimin olup olmadığı hususunda ulaştığımız nihai karara yer verilmektedir.

Anahtar kelimeler: Mitos, Doğum Efsanesi, Hz Musa, Kral Sargon

Recep Tayyip Erdoğan University Graduate School of Social Sciences

Department: Philosophy and Religious Sciences

Thesis Type: Master Thesis

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Süleyman TURAN

Author: Hanzade İlber BOSTAN

Year: 2017

ABSTRACT

**COMPARING THE LIFE STORIES OF PROPHET MOSES AND
AKKADIAN KING SARGON**

The study titled as “Comparing Life Stories of His Holiness Moses and Akkadian King Sargon deals with the life stories of His Holiness Moses and Akkadian King Sargon by putting the birth affairs and main sources enabling the coming of these stories to the current era. Apart from introduction and conclusion parts, the thesis is composed of two main chapters. The first is related with the life of King Sargon. This chapter provides information about the tablets about the King Sargon written in the Babylon, Akkadian, Summerian languages, as well as about the bi-lingual tablets in Summerian-Akkadian, Assyrian-Babylon languages. The part also includes the transcription of these tablets. The second part of the first chapter explains the life of the King Sargon by taking into account the information reached by means of the tablets.

The second chapter of the thesis is providing information about the life His Holiness Moses on the basis of the main sources, by also elaborating on the anectodes in the Torah and Quran about His Holiness Moses.

The conclusion part of the thesis makes an analysis about the interaction between the His Holiness Moses and King Sargon by comparing their life stories.

Keywords: Myth, Birth Myth, Prophet Moses, King Sargon

Kısaltmalar

Bkz.:	Bakınız
çev.:	Çeviren
Hz.	Hazreti
s.:	Sayfa Numarası
TDV :	Türkiye Diyanet Vakfı
ts :	Tarihsiz
Yay.:	Yayınları
JAOS :	Journal of the American Oriental Society
vb :	Ve benzeri

METİNLERDE GEÇEN SEMBOLLER

[] :	Tamamı kayıp
□ :	Kısmen kayıp
< > :	Katip tarafından unutulmuş
/ :	Alternatif okuma
: :	iki yorum
! :	Değiştirilmiş işaret
X :	Okunmayan işaret
x :	Kayıp işaret
... :	Sayısı belli olmayan kayıp işaretler

GİRİŞ

Beklenen kurtarıcı ve doğumuyla birlikte mevcut kralı tahtından edecek bir çocuğun dünyaya geleceği, kehanetle birlikte çocuğun ölüm emrinin verilmesi, gizli doğum ve bebeğin dağ, orman, mağara ve nehir gibi bir mekana bırakılması, sonunda da öngörülen kehanetin gerçekleşmesi farklı medeniyetlerde çeşitli örneklerle karşımıza çıkan anlatılardır. Musa ve Firavun kıssası, İran mitolojisinde Dahhak ve Feridun ve ayrıca Efrasiyab ve Keyhüsrev'in mücadelesi; Yunan mitolojisinde Kronos, Oidipus; Hint mitolojisinde Kamsa ve Akad İmparatorluğu'nun kurucusu Kralı Sargon'un hikayesi benzer unsurlar taşımaktadır.¹ Ayrıca Eski Mısır ve Sümer krallarından Roma imparatorlarına kadar birçok yöneticinin ya tanrıların soyundan geldiklerini iddia ettikleri ya da kendilerini kutsal olarak ilan ettikleri bilinmektedir. Nitekim kaynaklarda anne babası tarafından terkedildikten sonra başa geçen kral ya da imparatorların kahraman çocuk olarak anlatıldığı bir çok örneğe rastlamaktayız.²

Kaynaklar incelendiğinde benzer hayat hikayelerine sahip bu şahsiyetlerin bazen birbirine karıştırıldığı ya da aynı kişiler olup olmadığıyla ilgili zaman zaman sorgulamaların yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda ayrıca, kronolojik olarak sonradan yaşamış olan şahsiyetlerin hayat hikayelerinin bütünüyle ya da belli oranda öncekilerden etkilenecek oluşturulduğu ya da onların izlerini taşıdığı ihtimali üzerinde de durulmaktadır.³ Elbette farklı inanç ve kültürlerde birbirine benzeyen hususların olması etkileşimi akla getirmekle birlikte dini liderlerin ya da tarihte önemli yer işgal eden yöneticilerin hayat hikayelerinde ortak birtakım temaların bulunması söz konusu yüzyıla ait kültürün bir sonucu olarak da karşımıza çıkabilmektedir.

¹ Dursun Ali Tökel, "Kutsal Metinleri Anlamada Mitolojinin Rolü". *Milel ve Nihal Dergisi*, VI/I (2009), 182.

² Otto Rank, *Myth of The Birth of The Hero*, (New York: The Journal of Nervous and Mental Disease, 1914), 44-48; Jean Bottero, *Eski Yakındoğu Sümer'den Kutsal Kitaba*, (Ankara: Dost Kitabevi Yay., 2005),155-156; Sedat Alp, *Hitit Çağında Anadolu*, (Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 2000), 56.

³ Feridun ile Nuh AS, Keykavus ile Nemrut, Siyavuş ile Yusuf'un yaşamları benzerlikleri ile dikkat çekmektedir. Geniş bilgi için bkz. Dursun Ali Tökel, *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar Şahıslar Mitolojisi*, (Ankara: Akçay Yay., 2000), 114-267. Ayrıca bkz. Firdevsi, *Şehname Şark- İslam Klasikleri*, çev. Necati Lugal, c. 2-3 (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1994).

Genel olarak Hz. Musa'nın öyküsünün, yukarıda bir kısmının ismine yer verdiğimiz farklı medeniyetlere ait isimlerin doğum hikayelerinin ilk arketipi olarak kabul edildiği ve kaynaklarda bu şekilde kabul edildiği görülmektedir.⁴ Öte yandan çivi yazısının tüm yönleriyle keşfedildiği XIX. yüzyıldan itibaren, yapılan arkeolojik kazılarda bulunan tablet ve diğer bir takım tarihi eserlerin üzerindeki yazıların neşredilmesi önemli bir iddiayı gündeme getirmiştir. Akad İmparatorluğu'nun kurucusu Kral Sargon ve Hz. Musa'nın özellikle doğum öykülerinin birbirine çok benzemesinden hareketle bazı araştırmacılar Hz. Musa'nın öyküsünün Kral Sargon'dan etkilenecek oluşturulduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu görüşün temel dayanağını Kral Sargon'un Hz. Musa'dan önce yaşaması oluşturmuştur. Örneğin Donald B. Redford, Hz. Musa ve Kral Sargon'un da içerisinde yer aldığı 32 şahsiyetin yaşamlarını konu edindiği makalesinde bu iddiayı kısmen gündeme getirmektedir.⁵ Sigmund Freud, nehre bırakılma temalı efsanevi olayın sadece Hz Musa'ya ve Yahudiliğe özgü olmadığını göstermek amacıyla söz konusu iki şahsiyetin ve ayrıca dünyanın farklı bölgelerinde farklı zaman dilimlerinde yaşayan kahramanların hikayelerine gönderme yapmaktadır.⁶ Ülkemizde de Hayrullah Örs, Musa ve Yahudilik kitabında, Hz. Musa ile Kral Sargon'un doğum efsanelerindeki benzerliklere değinerek, Babil esareti sırasında İsrailoğulları'nın bu efsaneyi duyup peygamberlerine yakıştırmış olması ihtimalini şu sözleriyle gündeme taşımaktadır:

Hemen hemen aynı efsaneyi, Akkad kralı Büyük Sargon için de, bir tablette görüyoruz: Onun da anası, oğlunu gizlice doğumuş, sazdan örme bir sepete koymuş, sepetin kapağını ziftle sıvadıktan sonra ırmağa bırakmış, ırmağın suları yüksek değilmiş, bir tarla sulayıcı sepeti sepeti görmüş, çocuğu almış ve bahçivan olarak yetiştirmiş, Sonunca Tanrıça İştar, Sargon'u sevmiş ve onu kral yapmış. Sargon'un gençliğinde gerçekten bahçivan olduğu bilinmektedir. Bu masal ona mucizevi bir karakter vermek için, adamları tarafından uydurulmuş olacaktır. Belki de İsrailoğulları, Babil tutsaklıkları sırasında bunu öğrenmişlerdi ve ilk kurtarıcıları olarak gösterdiklerinMusa'ya bunu yakıştırmışlardı.⁷

⁴ Brevard S. Childs, "The Birth of Moses" *Journal of Biblical Literature*, c. 84/2, (1965), 110; ayrıca bkz. dipnot 8.

⁵ Donald B. D., "The Literary Motif of The Exposed Child", *Numen*, c.14/3,1967, 209-228, Benzer iddia için bkz. J.P.Hyatt, *Commentary on Exodus*, (Londra: Oliphants, 1971), 62.

⁶ Sigmund Freud, *Moses and Monotheism*, (Great Britain:Vintage Books,1967), 8-9. Bu tarz benzerliklere farklı bir bakış açısı olarak bkz. Maurice Bucaille, Louay Fatoohi ve Shetha Al Dargazelli, *Çıkış Kitabı*, çev. Ayşe Meral ve İbrahim Kapalıkaya (İstanbul: Gelenek Yayıncılık, 2002), 205.

⁷ Hayrullah Örs, *Musa ve Yahudilik*, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999), 64-65.

Kanaatimizce sadece Hz. Musa ile Kral Sargon'un doğum hikayeleri var olsaydı ve bunlar birbirine benzeseydi Hz. Musa' nın Kral Sargon' dan sonra yaşamış olması dikkate alınarak bu iddianın doğruluğu kabul görebilirdi. Ancak yukarıda da işaret edildiği üzere birçok medeniyette benzer hikayelere rastlanması meseleyi farklı bir boyuta taşımaktadır. Ya tarih boyunca pek çok metin, aynı hikâyeden beslenmiş ya da aynı hikâye, farklı kültürlerin unsurlarıyla bezenerek farklı formlarda karşımıza çıkmış olabilir.

Farklı medeniyetlere ait doğum hikayelerinin hepsini tespit etmek, kaynaklarına inmek, içerik analizi ve karşılaştırma yapmak hem meşakkatli bir süreci gerektirdiğinden hem de yüksek lisans düzeyindeki bir çalışmanın sınırlarını aşacağından bu çalışmada biz, sadece Kral Sargon ve Hz. Musa' nın yaşam öyküleri üzerinde odaklanacak ve yukarıda işaret edilen iddianın gerçeklik değerini tespit etmeye çalışacağız. Özellikle, bu iki ismi seçmemizin temel gerekçesi İsrailoğullarını Mısır'daki kölelikten kurtaran ve Sina'da Tevrat'ı alarak Yahudiliğin şekillenmesinde önemli bir konum işgal eden Hz. Musa'nın İslam açısından da önem taşımasıdır. Bilindiği üzere, hem Tevrat'ta hem de Kur'an-ı Kerim'de Hz. Musa'nın bebekliğinden itibaren yaşamı hakkında detaylı bilgi verilmektedir . Bu kitaplar hem Yahudilerin hem de Müslümanların yaşamına yön verdiğinden onlar için gerçeklik değeri taşıyan birtakım bilgilerin gerçek olmadığı ya da başka kültürlerden etkilenecek oluşturulduğu şeklindeki iddaların ele alınmasının önem arzedeceği söylebilir. Bu çalışmanın amacı, Kral Sargon ile Hz. Musa'nın yaşam öykülerini temel kaynaklarından hareketle karşılaştırarak söz konusu iddianın gerçeklik değerini tespit etmeye çalışmaktır.

Bu kapsamda, çalışmamızın konusunu Musa ve Sargon'un hayat hikayeleri, özellikle de doğum olayı ve bu hikayelerin günümüze taşınmasına vesile olan temel kaynaklar oluşturmaktadır. Konunun kapsamıyla bağlantılı olarak çalışmamız iki bölüm halinde planlanmıştır. Kral Sargon'u konu edinen birinci bölümde Sargon'un hayatıyla ilgili Babilce, Akadca, Sümerce ve ayrıca Sümerce-Akadca, Asurca-Babilce şeklinde iki dilli tabletler hakkında bilgi verilmiş daha sonrada bu tabletlerin transkripsiyonuna yer verilmiştir. Birinci bölümün ikinci kısmında ise söz konusu tabletlerin bütünü dikkate alındığında ortaya çıkan Kral Sargon'un hayatı tasvir edilmeye çalışılmıştır.

Tezimizin ikinci bölümünde Hz. Musa'nın hayatı ile ilgili temel kaynaklar hakkında bilgi verildikten sonra Tevrat'ta ve Kur'an-ı Kerim'de ortaya konulan Hz. Musa kıssaları ele alınmaktadır. Sonuç bölümünde de Kral Sargon ve Hz. Musa'nın hayat hikayeleri karşılaştırılarak bir etkileşimin olup olmadığı hususunda ulaştığımız nihai karara yer verilmektedir.

Çalışmamızın kaynaklarını, birincil ve ikincil kaynaklar şeklinde katagorize etmek mümkündür. Kral Sargon'u ele aldığımız birinci bölümün temel kaynaklarını Sümerce, Akadca, Babilce ve Asurca çivi yazılı tabletler ve diğer birtakım tarihi eserler oluşturmaktadır. Kaynaklarda "Sargon'un Doğum Efsanesi" (Legend of Sargon) olarak atıfta bulunulan Kral Sargon'un doğumuyla ilgili bilgilerimiz [A (K 3401+Sm 2118), B (K 4470), C (BM 47449), D (K 7249)] müze numaralarıyla tanımlanan tabletlere dayanmaktadır. Bu parçalar, Austen H. Layard ve George Smith tarafından modern Musul şehrinin doğusunda yer alan Ninova'daki Assurbanipal'in kütüphanesinde bulunmuştur. Layard ve ekibi tarafından 1848-50 yılları arasında yapılan kazı çalışmaları sonucunda Assurbanipal'in kütüphanesinde yer alan iki farklı kopyaya ait dört parça (K 3401, K 4470, BM 47449, K 7249) ele geçirilip British Museum'a gönderilmiştir. Yirmi yıl sonra da Smith tarafından K 3401 numaralı tabletin son satırlarını içeren Sm 2118 numaralı son parça bulunmuştur. "Sargon'un Doğum Efsanesi"nin dört parçası [A (K 3401+Sm 2118), B (K4470), D (BM 47449)]L.W. King; bir parçası [C (K7249)]ise G. Lambert tarafından neşredilmiştir.⁸

Kral Sargon'un hayatının çeşitli dönemlerine ilişkin bilgilerimiz ise MLC 641, AO 6702, IM 52684A+52684B+52305, UM 29-13-688, CBS15217 ve IM 85544 müze numaralı, Eski Babilce çivi yazısıyla yazılmış tabletlere dayanmaktadır. Ayrıca. Akadca çivi yazısı ile yazılmış CAİRO (9B), SR12223 (9C), VAT 10290 (9D) ve K13228 (9E) müze nolu tabletler, Kral Sargon'un savaşlarını; Eski Asurca lehçesiyle yazılan Kt.j/k 97 müze numaralı tablet ise, Kral Sargon'un başarılarını konu edinmektedir. Sümerce çivi yazısı ile yazılan 3 N T296 + TRS 73 müze numaralı tablet, Kral Sargon ile Urzababa arasında geçen

8 Brain Lewis, The "Legend of Sargon: A Study of The Akkadian Text and The Tale of The Hero Who Was Exposed At Birth", [Basılmamış Doktora Tezi], (New York:1976), 4, 14-15; Joan Goodnick Westenholz, *Legends of the Kings of Akkade*, (Indiana: Eisenbrauns, 1997), 37.

saray mücadelesine yer vermenin yanı sıra Sargon'un babasının isminin tespit edildiği önemli bir kaynak niteliğindedir.

Lewis Brain'ın "The Legend of Sargon: A Study of The Akkadian Text and The Tale of The Hero Who Was Exposed" başlıklı doktora tezi, Joan Goodnick Westenholz'un Legends of the Kings of Akkade ile Douglas R. Frayne'ın Sargonic and Gutian Period isimli kitapları ve Jerrold S. Cooper ile Wolfgang Heimpel'in birlikte kaleme aldıkları "The Sumerian Sargon Legend" başlıklı makalesi, Sargon'un yaşamıyla ilgili ikincil kaynaklarımızın başına yer almaktadır. Yukarıda bir kısmının ismine yer verdiğimiz Kral Sargon ile ilgili farklı dillerdeki tabletlerin bir bölümü söz konusu İngilizce neşirlerden hareketle Türkçeleştirilmiş, bir bölümünü ise Türkçe'ye neşrederken bu çalışmalarda İngilizce neşirlerle karşılaştırmalar yapılmıştır. Sargon'a ilişkin tabletlere dair Türkçe'de yapılmış tek bir çalışma tespit edebildik. Uluslararası III. Hititoloji Kongresi'nde Cahit Günbattı tarafından, "Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet" başlıklı bir bildiri sunulmuştur. Tezimizde ilgili yerlerde bu çalışmadan da istifade edilmiştir.

Hz. Musa'nın yaşamını ele aldığımız ikinci bölümün birincil referanslarını ise kutsal kitaplar, yani Tevrat ve Kur'an-ı Kerim oluşturmaktadır.

Hz. Musa'nın hayatıyla ilgili olarak ise kutsal metinlerin yanında İngilizce ve Türkçe kaleme alınmış çalışmalardan olabildiğince yararlanmaya gayret ettik. Dan Cohn-Sherbok'un Judaism: History, Belief and Practice, Osman Elhadary'nin Moses in the Holy Scriptures of Judaism, Christianity, and Islam, Maurice Bucaille, Louay Fatoohi ve Shetha Al-Dargazelli'nin Çıkış Kitabı: Musa & Firavun, Ali Sayı'nın Firavun, Hâmân ve Kârûn Karşısında Hz Musa ile Hayrullah Örs'ün Musa ve Yahudilik adlı kitapları bu eserlerden bazılarıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AKAD KRAL SARGON: HAYATI ve KİŞİLİĞİ

Kral Sargon'un hayat hikayesi Mezopotamya'da geçmektedir. Mezopotamya'da kentleşme sürecini başlatan Sümerler'in yerleşim yerleri bugünkü Basra Körfezi yakınlarında yer almaktadır.⁹ Bu kavim M.Ö. 3200'lerde çivi yazısını kullanmaya başlamışlardır.¹⁰

Mezopotamya, tarihte birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bunlardan biri de Sami kavimlerin kurduğu ilk siyasi birlik olarak bilinen Akad İmparatorluğudur.¹¹ Kaynaklar incelendiğinde, Akad İmparatorluğu'nun kuruluş ve yıkılışına dair farklı tarihlerin verildiği görülmektedir. Kaynaklarda yaygın olarak atıfta bulunulan tarihler M.Ö. 2340 ile M.Ö. 2159 olmakla birlikte, bazı araştırmacılar daha yakın bir tarihe vurgu yaparak 2296 ile 2105 yıllarına atıfta bulunmaktadır. Nitekim Amelie Kuhrt'a göre, tarih öncesi dönemlere dair kesin bir tarihleme yapmanın mümkün olmadığı dikkate alındığında Akad hanedanlığı için daha geç bir başlangıç yılını kabul etmenin önünde de bir engel bulunmamaktadır.¹²

Akad hanedanlığını ifade etmek için kullanılan yaygın terimler "Eski Akad İmparatorluğu", "Akad Dönemi" ve "Sargon Dönemi"dir. Sargon Dönemi tabiri adından da anlaşılacağı gibi imparatorluğun kurucusu olan Sargon'un adına nispetle kullanılmıştır. Diğer nitelendirmeler ise "Akad" adından türemiştir. Bugün yeri tam olarak saptanamamakla birlikte, Akad'ın, Güney Mezopotamya'nın kuzeyindeki bir yerleşim yeri olduğu iddia edilmektedir.¹³

Bilindiği kadarıyla, Sümer kent devletlerinden Uruk Hanedanlığı'nın son kralı olan Lugalzagessi'nin (M.Ö.2450-2350?) hükümdarlığına Akad Kralı Sargon tarafından son verilmesiyle birlikte Mezopotamya'da Sümerlerin siyasi varlığı sona

⁹ Susan Wise Bauer, *Antik Dünya*, çev. Mehmet Boraltı, (İstanbul: Alfa Yay., 2013), 23-29.

¹⁰ Samuel Noah Kramer, *Tarih Sümer'de Başlar*, çev. Hamide Koyukan, (İstanbul: Kabcacı Yay., 2014), 13; ayrıntılı bilgi için bkz. George Ifrah, *Çakıl Taşlarından Babil Kulesine Rakamların Evrensel Tarihi*, çev. Kurtuluş Dinçer, c. 2 (İstanbul: Pro-Mat Basım Yay., 1999).

¹¹ Neşet Çağatay, *İslam'dan Önce Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*, (Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., 1957), 3-4.

¹² Amelie Kuhrt, "Akkad İmparatorluğu", çev.Dilek Şendil, *Eski Çağda Yakın Doğu (M.Ö. 3000-300)*, ed. Ali Berktaş, c.1 (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yay., 2007), 57; I.J.Gelb, *Old Akkadian Writing and Grammar*, (Chicago: The University of Chicago, 1961), 6.

¹³ Kuhrt, *Eski Çağda Yakın Doğu (M.Ö. 3000-300)*, 57.

ermiş, Akad Hanedanı dönemi başlamıştır.¹⁴ Sümerler ile samilerin bir arada meydana getirdiği bu hanedanlık M.Ö. XXVI. yüzyılın ortalarında Ur-Nig tarafından ortadan kaldırılıncaya kadar bölgede etkin bir güç olarak bulunmuştur.¹⁵

1.1. Kral Sargon'un Hayatı Hakkındaki Kaynaklar

Kral Sargon ve dönemine ilişkin, tespit edebildiğimiz kadarıyla büyük çoğunluğu neşredilmiş çok sayıda tablet ve arkeolojik malzeme bulunmaktadır.¹⁶ Döneme ait kil tabletler, yüzyıllar boyunca toprak altında kaldıkları için bazıları kırık parçalar, bazıları ise okunaksız satırlar halinde günümüze ulaşmıştır. Öte yandan Firuzan Kınal'ın ifade ettiği üzere, döneme dair tabletlerin çok azı orjinaldir. Yine aynı yazarın iddiası bu bölümde neşirlerine yer vereceğimiz tabletler arasında yer alan Nippur ve Ur arşivinde bulunan kopyalar, sonraki dönemlerde yazılmış kaynaklardır.¹⁷

1.1.1. Sargon'un Hayatı Hakkındaki Kaynakların Tarihlendirme Problemi

Eklemeli diller grubuna giren Sümerce, asya kökenli bir dil olup M.Ö. 4. bin yıldan itibaren bölgede konuşulmaktaydı. Sümerce, logogramların-bir kelimeyi ifade eden şekil- kullanıldığı kendine has bir dil olarak bilinmektedir.¹⁸ Ayrıca yakın doğuda çivi yazısı ile başlayan yazılı süreçte kullanılan ilk dil de Sümerceydi. İlk metinler dinsel içerikli olup bölgede kendinden sonra gelen uygarlıkları bu yönde etkilemiştir. M.Ö. 3. binyıl'ın ikinci yarısında Sümerler'in siyasi egemenliğine son veren Akad'lar beraberlerinde hece yapısına dayalı bükülgen bir dil olan Akadca'yı da getirmişlerdir. Nevar ki yeni bir yazı sistemi oluşturmayıp sami kökenli dillerine sümer çizi yazısı ile yazmaya başlamışlardı.

Takip eden bin yılda siyasi egemenliğin el değiştirmesi ile birlikte konuşulan diller de çeşitlilik göstermeye başlamıştı. Akadcanın lehçeleri olarak

¹⁴ Gelb, *Old Akkadian Writing and Gramer*, 2.

¹⁵ Çağatay, *İslam'dan Önce Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*, 4.

¹⁶ Bkz. Gelb, *Old Akkadian Writing and Gramer*, 6.

¹⁷ Furuzan Kınal, *Eski Mezopotamya Tarihi*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1983), 75. Sargon ve Akad hanedanlığının diğer krallarına ait tabletlerin çoğunun orjinal olmadığını açıklayan başka bir kaynak için bkz. Cahit Günbattı, "Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet", *Uluslararası III. Hititoloji Kongresi*, (16-23 Eylül, Çorum: 1996), 131.

¹⁸ Selen Hırçın, *Çivi Yazısı*, c. 2 (İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 2000), 14.

ortaya çıkan Asurca ve Babilce, birinci bin yılın sonlarına kadar hem konuşma hem de yazı dilinde varlığını sürdürmüştür. Diller arasındaki etkileşim Akadca ve lehçelerindeki Sümerce kelimelerin varlığıyla ortaya konabilmektedir.¹⁹ Bu durum yalnızca dilsel değil kültürel etkileşimin de bir kanıtı olarak sunulabilir.

Sami dil gurubuna ait olan Akadca bükülgen (flexable) bir dildir, Babilce ve Asurca olmak üzere iki ana lehçesi vardır. Akadca yalın haldeki kelimenin ünlü ve ünsüz sesleri değişime girerek kelime çekim halini alması durumuna sahiptir. Sümerce'deki gibi bir sesin tek heceyle anlatıldığı bir dil değildir. Mezopotamyanın üç ana dönemi vardır. Birincisi Sumerler ve Akadlar (M.Ö.3. bin yıl), ikincisi Babiller (Batı Samiler) (M.Ö. 2. bin yıl), üçüncüsü Asurlular ve Aramiler (M.Ö. 1. bin yıl).²⁰

Kral Sargon'un yaşamı yaklaşık olarak M.Ö. 2284'de sonlandı. Onun yaşadığı dönemde doğumu ve yaşamı ile ilgili hangi söylencelerin yer aldığına dair birinci elden bilgiye sahip değiliz. Bu konuda bilgi veren tabletler o doğmadan önce konuşulmaya başlanan Sümerce ile ölümünden neredeyse 450 yıl sonra ortaya çıkmış (M.Ö.1800'ler) olan Babilce kaleme alınmış metinlerden oluşmaktadır.²¹ Bu iki dil dışında yer alan bilgiler ya Akadca ya da Asurca olarak yazılmıştır. Nevarki, elimize geçen tabletler de bu dönemden kalma değil, bu tarihten yaklaşık bin yıl sonra kaleme alınan kopyalardan oluşmaktadır.²² Bu da Sargon'un hayatı ile ilgili söylencelerin doğumundan neredeyse 1500 yıl sonraki anlatım şekliyle karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir. Bu nedenle eksik ya da hatalı yönlerinin bulunması veya daha sonraki söylencelerden etkilenecek şekilde şekillenmiş olması ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

¹⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Şemsettin Günaltay, *Türk Tarihinin İlk Devirlerinden Yakın Şark Elam ve Mezopotamya*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1987), 293-307.

²⁰ Bülent İplikçioğlu, *Eskiçağ Tarihinin Anahatları*, (İstanbul: Marmara Üniversitesi Yay., 1990), c. I, 47.

²¹ Babilcenin ortaya çıktığı dönemle ilgili bkz. Colin Mcevedy, *İlkçağTarih Atlası*, çev. Ayşen Anadol, (İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları, 2004), 32.

²² Kral Sargon'un doğumu ve yaşamı hakkında bilgi veren, doğum efsanesi isimli en eski yazılı kaynak için olası en geç tarih olarak M.Ö. 7. yy. gösterilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Lewis, *The Legend of Sargon*, 182-185.

1.1.2. Sargon'un Hayatı Hakkındaki Tabletler ve Diğer Arkeolojik Buluntular

1.1.2.1. Eski Babilce Metinler

1.1.2.1.1. MLC 641

Otobiyografik motifler barından bu tablet, Ibert Clay tarafından 1900'de yayınlandı. Dokuz satırdan oluşur ve tabletin son satırları okunamaz haldedir.

Tablo 1: MLC 641 nolu tabletin I nolu sütünü²³

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
	na-ku ša-ru-ki-in	Ben, Sargon
	-ra-am dINANNA	Istar'ın sevgilisi (aşkı)
	ı-tá-li-ik	ki o dolaştı
	ib-ra-a-at	her devirde (her devresinde)
	bi-ti-in	
] mi r ša ı-ru-ru r d ı[UTU] [x]	[güne]şin ışıltısı (güneş gibi) parlak
]i-limlši palSI[PA(?)]	Okunaksız
] ta la [x x]	
9	[x x] a i [x x]	

1.1.2.1.2. AO 6702

Tablet AO 6702, 1914 yılında Louvre Museum'a Parisli Gejou tarafından ulaştırılmıştır. Sargon'un askeri başarılarının anlatıldığı bu tablet üç sütünden oluşmaktadır. İlk sütün 37 satır, ikinci sütün 32 satır, üçüncü sütün 48 satırdan oluşan toplam 123 satırlık bir tablettir.

²³ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 34-35.

Tablo 2: AO 6702 nolu tabletin I nolu sütünü²⁴

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1.	[at-tu]-nu-ma tu-ta-ak-ki-la-ni-in-ni	[Be]ni cesaretlendiren sizlerdiniz
2	[aš-šu]m Ḫa-ar-mi-na-ri-ka	Harminarika [ko]nusunda (hakkında),
3	[i]a-ap-ta-a uz-ni-i-a	beni bilgilendirdin(i[z]
4	[l]i-ib-bu-um iṣ-du-um ti-bu-um gú-ra-du-tum	[C]esaret, güç, cevvaliyet, kahramanlık
5	[š] u-ta-tu-ku-nu-ši-im pa-na iṣ-tu ul-la	geçmişte sizi hep [savaşlarını] buldu[lar]
6	[?] ak-ku-nu-ši-im.qú-ur-du-um	Cesaret (yiğitlik) senle özdeşleşmektedir
7	[ša a-t]a-wu-ú nu-ḫu-uš-ni qú-la	Bahsettiğim güzelliklerimize (mutluluklarımıza) kulak verin!
8	[x-x]-a šu-qá-a šu-di-a šu-ur-ḫ[a]	[x-x] !.! başımızı dik tutun! Övünün! Mağrur ol[un]
9	[x]-Γx]-šu na pal u ú DI-ḫi-a ša-ab-[x]	[x] 'x' – yaklaşan yakalayın![x]
10	Γi-na-an-na]?-a-ma a-ša-re-du-um is-ša-a[k-k]a-ar	Şimdi (mi), lider (komutan) konuşur
11-12	Te-er pa-ag-ru-uk šu-ku-ut-ta-ka	Bedeninizi, giysilerinizi, kendinizi yenileyin (güçlendirin)!
12	t[i-i]l-li-ka	
13	wu-di at-[t]a ša ṭe-Γmi]l ka-ši-id-ka na-kàr	Şüphesiz ki sen (bizlere) lemu ile bahşedildinsize saldıranlar ... 'ın düşmanıdır
14	(x)-x-x-x-ul-x	
15	pi-ka li-ib-ba-ka li-wa-ḫi-ir	Bırakın sözleriniz (konuştuklarınız) aklınızı yönetsin (yönlendirsin)
16	ù li-ib-ba-ka li-wa-ḫi-ir bi-ir-ki-ka	Bırakın aklınız ayaklarınızı yönlendirsin!
17	an-na mi-it-ḫu-ru-um-ma ša qàr-ra-di	ve işte kahramanların savaşı (çatışması).
18	ur-ra-am qà-ab-lam ak-ka-dí ú-ša-ar-ra	Yarın Akad savaşı başlatacak
19	[i]-si-nu-um ša mu-ti in-ni-pu-uš	Silah arkadaşlarının bayramı (şöleni) kutlanacak (savaş başlayacak)
20	i-ḫ[i-i] l-la ḫa-ḫi-la-tum	Emekçi kadınlar ızdırap içerisinde
21	ur-ta-am-ma-ka da-ma a-li-ta-an	Doğum yapan iki kadın kanlar içerisinde
22	a-iṣ Γi]l-si-in—nam i-na-at-ta-lu ú-šu-ur-ru	Şöleni takip eden dostlarımız (arkadaşlarımız) nerede?
23	uš-ša-ab ta-x[-x]-ú-um a-ḫa-am-ma	x [x]ayrı (uzakta) yaşıyor
24	ù na-ḫi-iṣ a-wi-lum ša ur-ra-am in-nam-ra	ama müreffeh (başarılı), sabah komuta eden kişi
25	/i-na ša-pa-ri-im	
26	Pi-šu e-te-el a—na a-pa-[a]l [ša]r-ri	Asil (gür) bir sesle krala cevap verdi

²⁴ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 57-77.

27	ú-ul i-šu ge-ri-i-na um-ma-an ša[r-ri]	Kralın ordusunda rakibi yoktu.
28	[i-n]a li-ib-bi [ki-i]ş-ri	Askerlerin (kalabalıkların) ortasında
29	[ú]-ul šu-ta-ar-[r]u-uḫ	Zafere susamamıştı (savaş istemiyordu)
30	ki-ma ur-ra-am tu-uš-ta-ra-ḫu	Yarın sarayda methedilmek için seçildiğin zaman
31	i-na qé-re-eb É.GAL-li	
32	ta-ak-li-ma-tim li-im-ḫu-u[r]	bırakın vezir (sizden) talimat alsın
33	šu-kal-l[um]	
34	Ka-ak-ki na-ki-ri mu-ḫu-ur sí-½in-	
35	na-as-sú	Ama düşman silahıyla karşı karşıyasınız, mızrağıyla!
36	a-ta-aḫ-da-kum-ma šar-rum a-li-li	kral "işte benim savaşçım" diye seni alkışlaması (takdir göstermesi) için sana büyük ilgi gösterdim (değer verdim).
37	li-še-di-kum	

Tablo 3: AO 6702 nolu tabletin II nolu sütünü²⁵

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
38	şa-lam-ka li-iş-zi-iz i[n]a ma-ḫa-a[r]	kendi heykelinin önüne senin heykelini diksin diye
39	[ş]a al-mi-šu	
40	e-ru-is-sú-un şa-li-lum ú-ḫa-li-iq	(söylendiği gibi) kasveti (uykulu hali) teyakkuz (tetikte) hallerini yok etti.
41	n[a-a]ḫ-du a-lam ú-ša-al-li-im a-na be-li[šu?]	(ama) dikkati (tedbirli hali) şehri lordu için kurtardı (korudu).
42	n[a-a]ḫ-du a-lam ú-ša-al-li-im a-na be-li[šu?]	Kontrolü ele aldı ve arınmış (güçlenmiş)/toplanmış ordu
43	ú-ta-ab-bi-i[b]	
44	mi-ri da-an-nu-tim a-li-li uš-[ta-li-ik]	savaşa götürdüğü güçlü-kuvvetli savaşçılar
45	40 li-mi mi-it-[l] u-tu-[gú-um-tam]	savaşlarla bezenmiş 40.000 kişiydiler
46	Šu-ut i-na-li-im 3-šu gú[ra-du-tim]	Şehirden gelenler, üç kat daha kahraman
47	Šu-ut ta-aq-[ri-ba-lim(?)]	Muhafızlar
48	Í-ra-at ḫa-pi-[ru]	altın zırhla bezenmiş (göğüs zırhı)
49	[i-n]a ka-ar ḫa-ši-im-ma	Hassum pazarından (temin edilmiş)
50	Šu-ut pa-ar-zi-il-li	Zırhlı (kişi)
51	Na-šu re-eš na-ap-lu-ḫa-tim	korkutucu kafalarını kaldırırlar
52	Na-al-ba-aš šu-ut ki-ti-i ša-ad-du-[tim]	Dağlara (dağ yaşamına) uygun keten pelerin giyinimli
53	em-qá-am bi-ir-*im	çevik ayaklar (dizler)

²⁵ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 57-77.

54	šu-ta-tu-ú qú-ur-da-am	kendilerini kahramanlıklar içinde bularak
55	šu-ut ki-ma ka-ak-ka-bi	bu (savaşçılar) [gökteki] yıldızlar gibi
56	ú-ga-ri sà-aḥ-pu	alanları kapladılar
57	it-ta-aḥ-ba-at šar-rum-ki-in	Sargon (zorlukla) içlerine dalar (girer)
58	a-na ma-tim ša ú-ta-ra-pa-áš-tim	Ut-rapastim toprakları
59	tu-ša ge-ri-ma qí-iš-tum ig-re-e-šu	Düşmancatavır [aldığında] orman savaşa devam etti
60	iš-ku-un ik-li-tam	Karanlık çöktü
61	a-na nu-úr ša-ma-i	Gökkubbenin (cennetin) ışıkları altına (yerinde)
62	id-ḥi-im ša-am-šu-um	güneş soldu (donuklaştı)
63	ka-ak-ka-«ak-ka»-bu ú-šú-ú	yıldızlar düşmanların üzerine atıldı
64	a-na na-ak-ri-im	
65	Ša-ak-nu du-ru š ana-ak-ri a-na *9 *li-*ši-šu-nu	Düşman kaleleri güvenli bir şekilde bulundu(alındı), hepsi dokuzu birden
66	a-wi-lam al-pa-am ù i(wr.over er.ME)-mi-ra-am	[ama her] adam, bizon (manda), ve koyunlar
67	mi-i[t-ḥa-r]i-[i] š ik-[mi]	[be]raberce [ele geçirdi] (hepsini birden)
68	i-n.[a u4-mi-šu]ma ši-mu-ur-r[a-am ik-mi]	Simurru'm'u ele[geçirdikleri] [gün]
69	[ma-an-d]a-at ak-ka-di ša iš-ti-i!-šu	Akkade'nin şerefi(saygınlığı),[mül]kiyetinde(??)
70	[ú] ma-an-da-at ak-ka-di li-ta-at x x	[ve] Akkade'nin şerefi, zaferler [den] x x üzerine
71	a-lam ut-te-er a-na ti-li ù kâr-mi	Şehri harabeye çevirdi
72	50 KASKAL.GiD-e ki-di É.GAL is-sú-[uḥ]	Sarayın 100 mil dolayını boşalttı
73	[x]-mi-id ú-ul iḥ-mu-ṭa-am	[x]acele etmedi.
74	[ka-ša]-šú-um ik-šú-uş	sakinleşti (sınırlarını yatıştırdı)

Tablo 4: AO 6702nolu tabletin III nolu sütünü²⁶

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
75	50 a-la-ni t[u]-uq-ma!?-tum [...]	Savaş elli şehri yakıp yıktı (harabeye çevirdi)
76	i-na mu-uḥ-ḥu-u[m] ra-ti [...]	[...]
77	x-ru-ut 10+x+2(??) x [...]	[...]
78	[x-x]-tum šu-uḥ-zu ú DAM(?).GAR(?) [...]	[...]ler ...di ve [...]
79	t[u-x-x] ḥu-ra-am [x x] tum [...]	[...]
80	[...ú-]ši-ir-da-am x[...]	[...]– serbest bıraktı (ğı) [...]takip ettirdi

²⁶ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 57-77.

81	[...] a-na ú(?) [(x)] te [...]	çeviri için çok bölüm pörçük
82	[...]ma [x] m aza x [...]	
83	[...]x-[x]-am pa- [...]	
84	[...] an [...]	
85	[...] tu u [l...]	
86	[...] ša x x [x]-ri	
87	[...] a-na [...] ri-mi-im	[...]çin [...] merhamet
88	[...] si bi	[...]
89	[...] Γša] ri it—ta-ad-di-in	[...]bağışlayıcıydı
90	[...] ri pi id di/ki	[...]
91	[...] Γit]-ta-ad-di-in	[...]bağışlayıcıydı
92	[...] i[l-l]i-ku	[...] gittiler
93	[...] be-li	[...] lordum
94	[...] i-na pa-ra-ki-šu	[...] [Sargon] ...tahtına
95	.	[oturdu]
96	[...] ma [...] a-na-ku	[...]“Gerçekten, kudretli kral (?), savaşlar kralı (?) ben mi (ben...?)
97	[x x l]a-ka [...] š[a]r-rum	[...][Hiçbir[diğer] kral şu ana kadar benim gittiğim yerlere gitmedi (gidemedi)
98	[...]al si x e-ni-ir-ma	[...]“Fethettiğim [...ülkesi] ve
99	[...] -ħa-ar ra-šu-u-ma ap-pu-ul[x-x]-la-a-šu	[...] [Sa]hip olduğu [xx]i yıktım
100	[...] e-ni-ir-ma	[...]Fethettiğim [x ülkesi] ve
101	[... i-n]a p[a]-ni-šu ši-im-tam	[...]Ondan önce kaderini [söyledim] çizdim.
102	[a]-mu-ur-ra-[am e-n]i-ir-ma	Fethettiğim Amurru [ülkesi], ve
103	Γx x x x x] [...] ma-ħa-a]r d[x] aq-[q]i	‘x x x x x ’ [DN’den önce] teklif ettim (ettiğim).
104	Su-bir4 Γi]-[na kališu] e-ni-ir-ma	Fethettiğim [tüm] Subartu ²⁷ , ve
105	[...] -aš-tam l [i-i]b-ša-am ù li-[x x]-tam aš-[lu-ul(?)]	yağmaladı[ğ]ı..., eşyalar (giysiler),...,
106	Nam-[x]Γx x x]-am e-ni-ir-m[a]	Fethettiğim xxx ülkesi ve
107	e Γzé]l(?) [x] Γni]-šu Γi-na] a-mi-im-ma e-Γx]-[...]	insanlar yerle bir ettiler [onu?], ...diğim salda [...]
108	[...] x x [...]	[...] x x [...]
109	k[a-a]r-k[a]-mi-i[š!] e-ni-ir-ma	Fethettiğim yarım köşeli ‘Karkamış’ [ülkesi], ve
110	[...] Γx x x] [aš-k]u-na-aš-šu di-ir-ri-t [am]	[...] boynuna ipi geçirdim
111	[...] -ki-a e-ni-ir-ma	[...] Fethettiğim [...ülkesi] ve
112	[...ki/d]i-ir-x [...]x ut-ta.na[...]	“[...]Ben
113	[... e-ni-ir]-ma	Fethettiğim [...ülkesi] ve

²⁷ "Subartu" sözcüğü Mezopotamya'da kuzeyi ifade eder. Bkz. Kuhrt, *Eski Çağ'da Yakın Doğu*, 370.

Tablo 5: (Devam) AO 6702 nolu tablet²⁸

114	[iṣ-ṣi-]šu ab-[tu]-uq si!?-pi-it-[ta]m aš-ku-[u]n	kestiğim [ağaçlar]ını, bıraktığım keder
115	[...]-za-amKI? E-ni-ir-ma	Fethettiğim ...zam [şehri], ve
116	[aš-ku]-un ga-[...]-nu-ma	Koydum [?]...ve
117	[i-ša]-tam ad-di	Ateşe verdim
118	[i] ṣ-tu ak-sú-šu-nu-ti zu-[x]-[x] ṣi-ru-šu-nu	Onları birbirlerine bağladıktan sonra ... vücutlarımı (bedenlerini) kendi kendilerine yaktılar
119	a-na ma-[ḫa]-ar [i-lí]-šu ṣi-it!-[ru-ku(?)]-ma	kendilerini adadıkları tanrılarında (Sargon'un) önce," ve
120	šar-ru-ki-[i]n um-ma-tam ú-na-ḫ[a]-ad	Sargon askerlerine emir verir (talimat verir)
121	a-ga-n[a ṣ]ar-rum ša i ša-a[n-na]-na-an-ni	Lo, kendini benle eşit gören (görmek isteyen) kral
122	ša a-na-ku at-ta al-l[a]-k[u]	gittiğim yer
123	šu-ú li-it-ta-la-ak	oda gitsin!

1.1.2.1.3. IM 52684A + 52684B + 52305

J.J.A. van Dijk tarafından yayınlanmıştır. Tell Harmal'da bulunmuştur. Ön yüz, dört sütundan oluşmaktadır. Sargon'un yabancı topraklarda yaşadıklarıyla ilgili bilgiler içerir. İlk sütün 22, ikinci sütün 23, üçüncü sütün 18, dördüncü sütün 19 satırdan oluşmaktadır.

Tablo 6: IM 52684A + 52684B + 52305 nolu tabletin I nolu sütünü²⁹

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[...] x ba x x [...]	Okunaksız
2	[...]-tim bi-ru ku? [...]	
3	[...]-šu ša-ru(?)-[ki?-in? ...]	
4	[...] ni [...]	
5	[...] ša-ba-t[am x x]-ša-am li-x-[...]	
6	[...] ú šu pi ki i [x (x)] šu a-pa-an qí-[ša-at...]	
7	[...] [x] DÍ-ni-im a-di U.D[A]R i-ka-ša-du ir-[ni-ta-šu-ma?]	
8	[ša-ru-ki-in ú-še]-pu im-ma-ti-im a-di Ir-ni-	[...]Istar [onun için

²⁸ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 57-77.

²⁹ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 78-93.

	na i-ka-š[a-du x (x)]	za]ferler kazandığı sürece
9	[x x x Š]a-ru-ki-in ú-še-pu im-ma-ti-im mu-te-[ir?...]	[x x x Sa]rgon'un sesi bu topraklarda yeniden yankılanacak [...]
10	[ša iš]-ti-šu ši-in-ši-ri-it i-bi-ir zu-bi(-)im(-)mar-m[a x x (x)]	(onunla birlikte) olan 12 kişi, Zubi geçişinde (kanal yada dağ) görecek(ği) ve[x x]
11	[x H̄a]-ma-na-am uš-te-ti-iq uš-te-ti-iq um-ma-an-šu H̄a-Γ ma-na-am]	[Onla]ra Amanus'u geçirtti , askerlerine Amanus'u geçirtti
12	[qí-š]a-at e-ri-ni-im ik-šu-ud qa-su bi-ri ik-[ki?]-li-šu ḫa-ni-iš	Sedir ormanlarına ulaştı. Sesli bir şekilde (?) selamladı, (ve)
13	iš-ku-un ka-kišu i-ta-qí ni-qí-šu il-bi-in ap-pa-(er.)-šu	silahlarını hazırladı. Hediyesini sundu, hürmetle selamladı
14	le-li-fša-am is-qú-ur e-lu-ti-im i-ta-qí ni-qí-šu il-bi-in	açık ve net bir şekilde konuştu, değerli hediyelerini sundu, yaptı (selamladı)
15	a-pa-šu-ma te-li-fša-am is-qú-ur i-sa-qa-ra-(am) me-gi-ir Ir-ni-na	hürmetle selamladı, açık ve net bir şekilde konuştu. Konuşur, İrnina'nın gözdesi
16	qa-ra-du-ja ma-ta-am ša Ma-al-da-ma-an e-ge-ri mi-im-ma	kahramanlarım, savaşmak istediğim Maldaman diyarı (ülkesi). ...
17	ša ta-qa-bi-(a)-ni-im lu-pu-uš qa-ra-du-šu ap-lu-ni-šu al-pu	bana söylediğiniz (şeyi), yapacağım.Kahramanları cevaplar, büyük kral
18	ra-ba-tu Γx x] šu-ta-lu-U ₁ Ii-ti-ni-im-ma pa-su-tu šu-ta-tu-ut	(savaşta) Didnu bedevileri ile karşılaşan, onları yokeden, (savaşta)...ile karşılaşan
19	[...] Γx x da]-am la-ma ap-lu	çeviri için çok bölük pörçük
20	[...] -am ba{er.}-al	
21	[...-t]a lu tu	
22	[...]Γdu]	

Tablo 7: IM 52684A + 52684B + 52305 nolu tabletin II nolu sütünü³⁰

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[...] -am lu-uš-pu-ḫa-x[...]x	[...]Her tarafa gideyim (dağılayım) x
2	[...] -bi-[]	[...]
3	[..li]-ik-mi	[...]bırakın bütün ...-leri yakalasin[...] x

³⁰ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 78-93.

4	[...] -am li-diΓx-x-ši]-ta-šu [...]šu	[...] bırakın ...-lerin neşesini kaçırsın..., lerini...
5	[(şābum) a-]li-ik-tu-um šu-a-t[u... ša-ar t]a-am-ḥa-ri-im	[asker] gönderimi [...] Savaşlar Kralı
6	[...] in-bu er-şé-ti-im x[...f t]a-fna/šu-nu	[Ama?] [...]dünya nimeti [...] onların/onlar
7	[..] lu-uš-mu-ṭà-am lu-ra-Γx]-[...]šu-qa-ti-šu-nu	[...]bırakın parçalayayım, bırakın [...] dağlarını(tepelerini)
8	[ina š]u-pa-li na-aḥ-li li-im-[qu-ut(?)...] an-ni-a-am	[...] [kirletilen (lekelenen) vadilerde, bırakın temizlensin (dökülsün). Bu...
9	[..ş]i-nu a-ga-lu e-ri-qú-umΓx][x] Γi]-sa-qa-ar-šum	[...]sürüler, eşekler, yük arabaları (katarlar) [...]ona söyler,
10	[...]DINGIR-šu DINGIR(šu)?-a-tu ší-nu-šu [ú-u]l ší-(nu)	tanrısı, bu tanrı, adamları (askerleri) zayıf adamlar değil(??)
11	ù Γfsu(?) -x-x-x] [...] ša-ap-ra-am [(x x) ú]-ul ma-tu-um	ve[...]sefir [...] ülke değildi
12	ú-ul ma-tu-um ša MAR.ΓTU] [i-n]a ki-di [(irtanappudu)]Γnu]-ul-la-[nu]	Amurru ³¹ , nun ülkesi değil, civarlarında şeytanların [sinsice?] dolaştığı (?)
13	me-ri-sú!(wr.fMA) ra-pa-aš-tam wi-il-di-ša li-[x x]-ma	geniş (vasi) meralarına gelince, [yükseltin onu?] ürünlerini, ve
14	i-šu fma-li-ni e-zu-ub i-ša-ru-ti-im ra-pa-[x fu]l-fla-fni	dürüstlük için ayırdığımız kadar çok var...bizim -dir
15	šu Γx x] ra-ni-im šu-bi-iš be-li ú-ma-na-am ša-[b]a-am	Beyim, askerler! Ordu
16	tu-ki-il [du]-ra-am ú-šú(wr.IŠ)-ur-ma ù pa-ga-ar-ka šu-li-im	güvenilir(güvenli) olun! Karargâhı koruyun ve eminyetli olun!
17	te-gi-ri be-li pu-ta-am 1 KASKAL bi-ri ši-id-d[a!-am (x)]	lordum, savaşacakmısınız? Ön cepheden 2 mil uzaklıkta ve yan cephede -dir
18	ma-ta-am ša ša-ru-ur-ša ik-lu-[mu...]	İhtişam kazanmış topraklar[da...girdiğim(?)]
19	aš-ta-li li-im-da Γfša?] [...]	Cephanem var. -öğren
20	ra-AB-ZA e-lu-ti-im ša [...]	pusuda bekliyorlar. Kutsal (olanlar)...
21	ú-ru-um-ti i-na-ri [...]	Benim firatım (nehir). Nehirler arasında (?) / stela'da (yazıt)
22	[iš-me-m]a an-ni-a-am qa-ba-šu mu-[...]	Konuşmasını duydu...
23	[...] m ani [...]	Çeviri için bölük pörçük

³¹ "Amurru" sözcüğü Mezopotamya'da batıyı ifade eder. Bkz. Kuhrt, *Eski Çağ'da Yakın Doğu*, 370.

Tablo 8: *IM 52684A + 52684B + 52305 nolu tabletin III nolu sütünü*³²

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1		Kırık
2	ki-[ma(?)...]	[...]
3	ki-ma [(ur-ra-am)...]	Yarın[görkemli şekilde ortaya çıktığında sen [...]
4	Γša na-ak-l-ri-i[m (kakíšu)...]	ve düşman [silahları...]
5	mu-ḫu-ur sí-n[a-as-sú ...]	Mızraklarıyla (süvarileriyle) karşılaşırlar
6	li-še-pi-ka ša-la-a[m ...]	Kral seni ortaya çıkaracak. Heykel [...]
7	Γú-bi-il ša-šu-ma ú-ma-l-[na-am ...]	Ona getirdim ve [insanları]...-etti)
8	a-li i-lí-šu uš-ta-li-ik [...]	Tanrılarına öncülük ettiği her yerde[...]
9	ša 6 li-me a-ša-la-aṭna-fku-u[r ...]	Altı binin, ...-in mallarının kontrolünü ele alacağım.
10	Γki il-la-ab-l-(šu) šu-fnu ki-ta-a-ti-im [...]x	Ketenlere (giysi) bürünerek, [...]
11	ga/ša [x(x)] ša-at ri-Γèšl x tu [...ša-at] pa-ar-zi-li-im	[...] yüz ifadesi ile, demir [silahına] dayanarak
12	ša-fΓšu?-x-xl šu-nu ú-ra-[...]k]a? šu-ma-ti	[...] Onlar (...),[...] o ... olur olmaz (-dığında) (?)
13	a-na (ša)-ar ta am-ḫa-ri-im ša-ak-nam a-a[l na-ak]-ri-im	Savaşlar Kralı'nın emrine girdiklerinde. Düşman şehri,
14	a-na ti-ši-šu a-wi-la-am al-pa-am bu-la-a[m] ù i-me-ra-am	9 kez, (her)kes, kale, keçi ve koyun
15	İk-mi i-nu-mi-šu-ma ši-mu-ri-a-am [ik]-mi-i ma-da-at	esir aldı. Simurrian'ı esir aldığında ve şerefini(saygınlığını)
16	a-ka-di ša iš-ti-šu it-[ru] a-ka-di [x x] Γta/du l lu-mi a-la-am	onda olan Akkade'nin (şerefini-saygınlığını) Akkade'ye kaçırdı (götürdü)? şehir
17	[...] x lu-li-im	çeviri için çok bölüm
18	[...] Γam l uš-te-ri-iš	pörçük

³² Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 78-93.

Tablo 9: *IM 52684A + 52684B + 52305 nolu tabletin IV nolu sütünü*³³

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	Kırık	çeviri için çok bölük pörçük
2	[...] x im lu [...]	
3	[...]-ti-im Γqa-ra[-d]u i-pa-lu-ni-šu Γx x x x l	[...] askerler ona cevap verir [...]
4	[i]-bi u4(ma)-am Ša-ru-[ki-in] bi-li pa-di ħu-li is-su	komut (vermek), bugün, Sargon, lordum, boyunlukların gevsetilmesi agladılar.
5	[...] x pa-di ħu-Γli! l tu-li im-ta-aš-ħu i-bi	[...] boyunlukların gevsetilmesi, yağmaladıkları ..., (ona) komuta et.
6	[...] šu ħu bi [x] ra ur-ra am al -zi-i-ni-šu	yarın, bu süsler şehri
7	[...]-um ša-Γdi l-im lu-ra-ma-am a-na wa-ar-ki-šu	[...] -dağın(?), ondan sonra bırakmama izin verin
8	[...]ka mu-sa-ri-ra-ti-ka ta-ħa-zu-um da-an	senin [...] senin.... Savaş zor geçti.
9	[...] x ba i-ta-aħ-ba-at a-na qí-ir-bi-ti//im	[...] x zorlukla içeriye daldı.
10	[...]qí-iš-ta-am ig-ri-e-šu//un	ve ormanı [geçti], ona zorluk çıkardığında (karşı geldiğinde)
11	[...]-pi-im da-im ša-am-ša//am	[...]... Hava karardı
12	[...] gu [x (x)] x na-ki-ri-šu ik-mi	[...]Esir aldığı (yakaladığı) düşmanları
13	[...] zi-im x[...] x-bi tell-er	[...].....[...]
14	[...]-di-šu-nu bi-ri a[x x (x)] ħu	[...] onların [x x x] belirtiler
15	[... a-na] pa-ni-šu ki er-bi ru-[x]-x id-di	[...]ondan önce -gibi...- çekirgeler [x]abandone oldu (dağıldı)
16	[... a-na ka-ar(?) A-ka-di šulú-še-ir ru?-ba-[am?]-ma	[...] Akkade'nin [rihtimına], o....ve
17	[...] ba i ru? [x] ig-ri	[...] savaştı
18	[...] it-ta-qí	[...]feda etti
19	[...] i-qa-an-ni	[...]sakladı (tuttu)

³³ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 78-93.

1.1.2.1.4. UM 29-13-688

Tabletin ön yüzü, A parçasını oluşturmaktadır. B yüzü, A ve B parçalarını ihtiva eder. B parçasının kaynağı bilinmemektedir. St. Etienne tarafından bulunmuştur. A parçası, Nippur'da 1979'da M. De Johg Ellis tarafından bulunmuştur. Sargon'a övgülerle dolu bir metindir. Onun ne kadar cesur olduğunu anlatır. Tablet A, 18 satır, Tablet A+B, 21 satır ve bir satır ek olarak bulunmaktadır.

Tablo 10: UM 29-13-688 nolu tabletin I nolu sütunu Tablet A Ön Yüz³⁴

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	/[x]-ir-[...]	[xx]
2	[i-n]a e-ni k[a-li-šu-nu(?)...]	Bütün rahipler[içeri]sinde [...] dün[ya]nın
3	ša kiš-š[a!-tim...]	
4	Γtaḷ-ma-li šu-[...]	[Papaz]lığın (?) gereğini yaptın, hakkaten, doğrusu [sen...]
5	//ga-na l [u...]	
6	i-na šar-ri ka-[li-šu-nu(?)]	Bütün krallar içerisinde [...] dünyanın
7	šu-ut kiš-š[a-tim...]	
8	ta-ma-li šar-ru-[tam...]	krallı[ğın] gereğini yaptın, hakkaten, doğrusu (sen...)
9	ga-na lu-[...]	
10	ip-te dGİR ΓXḷ[...]	Shakkan açtı.. [...] verdi [ğİ] (?)
11	i-[di-in?...]	
12	i-na GIŠ.ḪUR šir!-[...]	yüceltilmiş kutsal plan[da]... [...]
13	x x [...]	
14	ip-te dGİR X m[a?...]	Shakkan açtı.. [...] verdi [ğİ] (?)
15	i-di-[in?...]	
16	ŠĀ UR.MAḪ na-ad-r[i...]	Öfkeli (azgın) aslan kalbi[...]
17	[..i]m(?) lu/ib šu ša [...]	
18	Γliḷ-[...]	yapmasına izin ver (yapsın) [...]

³⁴ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 94-101.

Tablo 11: UM 29-13-688 nolu tabletin II nolu sütunu (A+B) Arka Yüz)³⁵

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1 B1	Γx] [...] Γx] [(x)] Γx x] [...]	Kırık
2 B2	ma- [...] [...] Γma-an] -na-šu š[a...]	[...]O kimdir, kim -yapan [...]?
3 B3	a-a-ú-um tab-b[a(?)] ... //ú-ki-il um-ma- [nam?...] a-i-ú-um tap-pu-šu [...]	Hangi arkadaşı [or]duyu güçlendirdi.
4 B4	ma na-aḥ-ra-rum ga-n[a ...] na-aḥ-ra-ru gal-na- [...]	Ne?Yardımcı? Gerçekten, [...]
5 B5	be-el mar-ša-tim li-i[d ...] //pa-ag-[ra-am?? ...]be-el mar-ša-ti li-Γid-di(?) x]-(x)]	Bırakınşanssız (lanetli) adam bedenini/kendisini terk etsin
6 B6	ú-ul aš-šum-ma ša- [...] ú-ul aš-šum-ma-a ša-lum-ma-ti-šu [(x)]	Korkutucu bakışlarından dolayı değil miydi,
7 B7	ri-ig-mi-šu ša- [...] ù ri-ig-mi-šu ša-gi-mi-im [(x)]	ve kükremesi
8 B8	ú-ul i-(te-eḥ)-ḥi a-di ma-[aḥ-ri-šu] ú-ul i-te4-eḥ-ḥi ma-am-ma-a[n (x)]	kimsenin [ona] yaklaşmaya cesaret edemeyeceği
9 B9	ù a-na-ku šar-ru- [...] //UR.MAḤ-ku-nu na- ad-[ru ...] a-na-ku sar-ru-gi-in ne-iš-ki(sic)-nu Γna- ad] -ru	Ben, Sargon, senin öfkeli aslanın [...]
10 B10	ma-am-ma-an ú-ul i-(t-eḥ)-ḥi //a-na ú?- tu?-ti-ja [...] ma-am-ma-an ú-ul i-te4-ḥi a-na ki-iš-še-ja	Kimsebenim mabedime yaklaşmayacak (?)
11 B11	i-na ki-ma mi-it-ḥuri-i[m...] ik-ki-ma mi-it-ḥu-ri-im-ma	Savaşolduğunda(başladığınd a)
12 B12	šu-mi zu-uk-ra-[am] Su-mi zu-uk-ra-[am]	benim ismimi zikredin (beni çağırın)!
13 B13	ú-ul i-pa-ar-ri-k[u] // [pa]-ni-iš NIM.KI Ī- [...] ú-ul i-pa-ar-ri-ku pa-ni-iš GIŠ.ΓEREN]?	Sedir ormanlarından/Elam önce benim yolumu kapatmayacaklar
14 B14	ú at-ta mi-ta-ha-ar dŠamaš-ma	Sana gelince, yalvar Samas

³⁵ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 94-101.

15B15	ni-im-ri ga-ši(!?)-šú li-ba-aš uz-za	Diş bileyen panterim, kalbi öfke ile dolu
16 B16	bu-i lim-nam bu-nu-uš la 𐎠𐎫𐎠-𐎠𐎫-𐎠𐎫𐎠𐎫	(Ama) en kötüsünü ararken, rıza göstermeyecek (veya:kötüsünü aramak, yüz ifadesi...-değil)
17B17	za-a-a-ru mu-du-ú a-ru-ú a-na-an-ta	Düşmanlar, uzmanlar, savaşların liderleri
18B18	7 KALAG.MEŠ a-ša-ri-du-šu	Yedi güçlü adam onun kahramanlarıdır,
19B19	li-mi ša ú-ut-ta-ku kab-ta-as-sú	Emrine amade binlerce kişi(ydiler)
20B20	[š] it-pa da-pi-nu qú-ra-du-um	vahşi savaşçılara haykırdı
21B21	id-di-x[...]	xx x [...]
Tablet B 'NİN SOL TARAFI AŞAĞIDAN YUKARIYA	Še (!?)-na-ti-šu ki i ? dar/* sii di[...]	Dişleri sanki ...gibiy(di)

1.1.2.1.5. CBS15217

Nippur Mektupları olarak adlandırılan bu tabletin bulunduğu yer ve yayınına ilişkin bilgiler mevcut değildir. İki sütundan oluşmaktadır. İlk sütun ön yüz 13 satır, arka kısmı 17, ikinci sütun 14 satırdan olmak üzere 44 satırdan oluşmaktadır. Akad topraklarında Tanrıça'nın eski lakabı olan Annunitum'un hüküm sürdüğünden ve Sargon hükümetinin hakim olduğundan bahsetmektedir.

Tablo 12: CBS15217nolu tabletin I nolu sütunu Ön Yüz³⁶

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[ana ...]//[x x] 𐎠𐎫 ri-a- 𐎠𐎫-x]	XX'e ve (...)
2	[qí]-bí-ma	konuşur,
3	[um-m]a Šar-ru-um-ki-in//[be-el-k]u-nu-ma	ve böylece lordun (beyin) Sargon der
4	[x x (x)] iq-ta-bi	([...]) konuştu
5	[x x x x]-la-ak//[x x] ha [x] am	...hareket eder...

³⁶ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 141-147.

6	Un-ne-du-uk-ki	Mektubum
7	i-na a-ma-ri-ku-nu	(onu) okuduğunda
8	i-na ma-tim	(bu) topraklarda
9	ša An!-nu!-ni-tum	Annunitum'un hüküm
10	i-bi-el-lu-ši-ma	sürdüğü
11	šar-ru-um-ki-in	ve Sargon'un...
12	u-wa-e-ru-ši	Hükmettiği, (hükmedilmiş, hükmedilen)
13	x [...]	[...]

Tablo 13: CBS15217 nolu tabletin II nolu sütunu Arka Yüz³⁷

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[...]	çeviri için çok bölük pörçük
2	x [...]	
3	gina (TUR.[DIŞ?])	yeni doğmuş (?)
4	b u n g u (UŞ.G[A])	Bebek
5	ga-ti-b [a-kú-kú]	meme bebeği
6	mur-r[a-ku4- ku4]	(yürüme çağındaki) bebek
7	henzer (IGI.[DIM?])	sürünme çağındaki bebek(?)
8	henzer (IGI.ΓDIM)	sürünme çağındaki bebek(?)
9	Níta	Olgun erkek
10	Munus	Olgun kadın
11	Árad	Erkek hizmetçi
12	Géme	Kadın hizmetçi
13	gú-bí-dub-ba	...
14	gú-bí-Γgul-gul	...
15	gal4-la	Kadın cinsel bölgeleri (organları)
16	gal4-la	Kadın cinsel bölgeleri (organları)
17	síg-gal4-la	Kadın cinsel bölgelerinin tüyleri

Tablo 14: CBS15217 nolu tabletin ..III.. nolu sütunu³⁸

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	(er.?)	(okunaksız)
2	[EDIN].BÁRA	Bozkırlara yayılmış göçebeler (?)
3	[EDIN].LÍL.LÁ	Hayaletlerin dadandığı bozkırlar
4	[SAG].ĤAR	Harianların önderi (?)
5	[ama-érin]-na	milletin anası (rahibe)
6	[im]-ri	akraba grubu
7	[zag]-bar	akraba grubu

³⁷ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 141-147.

³⁸ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 141-147.

8	[íld]u	akraba grubu
9	[um]-ma	Yaşlı kadın, dul kadın
10	[um]-ma	yaşlıca kadın
11	[um-m]a-gal	muhterem yaşlı kadın
12	[ab]-ba	baba, lider
13	[ab]-ba	baba, yaşlıca erkek
14	[ab-ba]-uru	şehrin ileri geleni (yaşlısı)

1.1.2.1.6. IM 85544

Ur kazılarında ele geçen bu tablet, Ur mektupları olarak adlandırılmaktadır. C.Wilcke, March tarafından 1983'de düzenlenmiştir. İlk sütün 42 satır, ikinci sütün 46 satır, üçüncü sütün 44 satır, dördüncü sütün 44 satır, beşinci sütün 15 satır olmak üzere 190 satırdan oluşmaktadır.

Tablo 15: *IM 85544*nolu tabletin I nolu sütünü³⁹

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[a-n]a Ìl-a-ba4AN.DÙL-šu	Ilaba-andullasu'ya (veya:sululusu)
2	1E-tel-KA-dZa-ba4- ba4	Etel-pi-Zababa
3	1Ma-[nu]-um-ma-ħi?-ir?-šu-nu	Mannum-malairgunu
4	1Nu-úr-Šuruppakki	Nur-uruppak
5	1Ga-še-ir-dUl-maš	Gaser-Ulmas
6	1MES.SAG-id-nu-um	Messag-idnum
7	1MAR.TU	Amurru
8	ùl[A(?)]-ħu-nim	ve Ahuni(m)
9	qí-[bi]-ma	böylece konuşur
10	u-ma Šar-ru-kiĠinġ be-el-ku-nu-ma	Sargon, lordun:
11	a-<nu>-[u]m-ma dŠamaš qu-ra-dam	Şimdi, Samas, kahraman
12	Ìl-a-Ġba4ġ dZa-ba4-ba4 U.ĠDARġ An-<nu-ni>-tum	Raba, Zababa, Istar, Annunitum
13	a-na Pu-ru-uš-ħa-an-da	Purushanda'ya
14	Ġšaġ-ba-tim a-na-am ap-la-a-ma	yakalamak için, olumlu bir yanıt ver ve
15	Un-ne-du-uk-ki	mektubum ... -diğında
16	Ġ-na a-ma—ri-ku-nu-ú	Görüyorsun
17	DINGIR.X NIN.DINGIR(-)ŠU IŠIB SANGA	X tanrısının nin-dingir rahibesi, arınma rahibi, baş müdürü (idari işler şefi) (tapınağın)
18	ĠGUDU4ġ.GUDU4ZU+AB	bir gudapsu rahibi
19	LÚ.MAĤ	bir lumahhu rahibi
20	ĒŠ.A.AB.DU7	ababdu tapınak yetkilisi,

³⁹ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

21	NAM.LAGAR	bir lagaru rahibi,
22	LÚ.EGIR	hizmetli,
23	Ŧša-a-naŦŠU! LUGAL	kim kralın eli için(??) (kralın eli için ...kisi)
24	A	su(?)
25	u-ka-al-lu-ú	Sunar
26	na-aš šu-ši-ip-pi-im	örtü-elbise taşıyıcısı
27	na-aš za-ap-pi-im	fırça taşıyıcısı
28	ša AN.DŦL	güneşlik (şemsiye) taşıyıcısı
29	na-aš GU.ZA	sandalye taşıyıcısı
30	na-aš GU.ZA	denetçi(???)
31	ša ma-an-za-az-tim	özel görev sahibi
32	RA.GA.BA	süvari temsilci,
33	ma-ar ši-ip-ri-im	u,lak
34	ša INIM.MA.BI	mesaj/söz taşıyan (mesa
35	ša BAN	Okcu
36	ra-ki-ib! ANŠE.KUR	Süvari
37	ŠU.PEŠ UR.MAḤ	aslan avcısı,
38	ma-ša-ar pi-ri-im	fıl çobanı (bakıcısı),
39	SUKKAL	vezir,
40	ma-li!?-ki	danışmanlar,
41	ŦLŦ mi-ki	...
42	mi- mi-ki	...

Tablo 16: *IM 85544 nolu tabletin II nolu sütunusütunu*⁴⁰

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
43	Da-ŦaŦ-a-ni	hakimler,
44	AB.BA [URU].KI!	şehrin ileri geleni (yaşlısı),
45	LŦ.SAG!-BA	yeminci,
46	LŦ.GI6.[D]U.DU	gece bekçisi,
47	UGULA DAG.GI4.A	şehir hakimi,
48	ša A.LÁ	su sayacı (saati) memuru,
49	šu-ut GI.PISAN nu-us.hu	Nushu kutuları amiri,
50	UGULA GAR	yardım işleri yöneticisi (kilise vs),
51	ša É.PAP	hisselendirme (bölüşdürme) amiri (şefi),
52	KIŠIB.DU8	mühürleme/mühür açma amiri (şefi),
53	MÍ.AN.DŦL	yüksek tabakadan (inzivaya çekilmiş) kadın,
54	IDIM	asilzade,
55	MÍ.IDIM	asilzade kadın,
56	DUMU.LUGAL	prens,

⁴⁰ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

57	DUMU.MÍ.LUGAL	prences,
58	ÉNSI	vali,
59	SIPA	papaz,
60	ŠĀ.DARA3!(wr.MAŠ+SUMAŠ)	avlak bekçisi(liği)
61	SIPA.ÛZ	keçi çobanı,
62	SIPA.ŠAĦ!	domuz çobanı,
63	ša BURU5	kuşçu,
64	MUŠEN.DÛ	kuş avcısı,
65	ŠU.PEŠ	balıkçı,
66	ŠU.PEŠ.<ĦAD>.DA	nehir balıkçısı,
67	LÛ.A.AB.BA	deniz balıkçısı,
68	LÛ.KAR	liman amiri/müdürü, yerel esnaf,
69	ša A.KU5.DA	savak regülatörü,
70	ša KU6.UR	samur sorumlusu(?).
71	ša GI.NA	ginu bağışları sorumlusu,
72	na-aš ŠĀ.DUG4	sattukku bağışları sorumlusu/taşıyıcısı,
73	šu-ut GA	süt yardımları (bağışı),
74	SIMUG	demirci/nalbant,
75	TIBIRA	maden işçisi,
76	BUR.GUL	taş ustası (kesicisi),
77	KÛ.DIM	gümüşçü,
78	AŠGAB	deri eşyası ustası,
79	BAĦARX	çömlekçi,
80	NAGAR	kalıpçı,
81	ZADIM	kuyumcu,
82	AD.KID	sazlıkcı (saz işçisi),
83	A.ZU	Doktor,
84	ŠU.1	berber,
85	NU!.KIRI6	bahçıvan,
86	LÛ.TÛG.DU8.A	keçe ustası,
87	šu-ut GADA	keten/elyaf ustası,

Tablo 17: *IM 85544*nolu tabletin III nolu sütunu⁴¹

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
88	LÛ.TÛG	çekiççi (demir işlerinde),
89	LÛ.KĒŠ.TÛG.RA	taşlaşmış/astarlı kumaş sarıcı/bağlayıcı kontrolörü,
90	ŠITIM	İnşaatçı,
91	LÛ.İ.RĀ.RĀ	yağlamacı (yağcı),
92	GA.RAŠ	seyahat acentesi,
93	šu-ut NĪG.KUD	gümrük memuru,
94	A.GIGRĪ (GIR5.GIR5)	kanal işçisi,
95	LÛ.MĀ!.GĪD.DA	kayıkçı,

⁴¹ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

96	ša NI-bar-bar-ra-ki	...
97	LÚ.SUR.RA	yağlama müdürü,
98	LÚ.ša-ri-pi	boyacılar,
99	GA.RI.RI	...
100	LÚ.GUG É	aylık guqqu bağışları dağıtıcısı
101	šu-ut ŠU.KAL(=LIRUM).DÜ	güçlüler (güçlü adamlar)(?),
102	ḪUL	komedyen,
103	KAR.DAB	seyis,
104	LÚ.KAS4.E	ulak / askeri casus/izci,
105	LÚ.EDIN.NA	kır polisi,
106	šu-ut ḌPIN	köylü (rençber),
107	ša UNU(?) PÚ	...
108	KAŠ ʾX1	bira üreten kişi (üretimiyle ilgilenen kişi(?))
109	LÚ.GIPARX(GÁxERIM).RA	giparu insanı (erkek),
110	MUḪALDIM	Aşçı
111	E-pi-iš du-um-qi	confectioner, - pastacı
112	ša-si-bi-im-ʾdi(?)	...
113	ad-mi-[x]	...
114	KAxUD.KAxUD.[X]	...
115	Á.[x]	...
116	GA.DUB.BA	Sekreter
117	ŠA.TAM	Tezgahtar
118	AGRIG	Kahya
119	ma-an-di-di	ürün teslim edilimini /dağıtımını kontrol eden devlet memuru (komiser)
120	EN.NU.UN.TIR	orman bekçisi (polisi)
121	EN.NU.UN É	ev bekçisi
122	MÁ.LAḪ4	kayık ustası
123	MÁ.LAḪ4	kayık ustası
124	MÁ.G[AL!].GAL	deniz(ci)
125	MÁ.GAL.GAL	deniz(ci)
126	e-di-ki	küfe(sepet) tamircileri
127	LÚ.A.IGI.DU8	kanalcı (kanal işçisi)
128	KUN.GÁL	kanal denetçisi (memuru)
129	ša zi-di	sorumlu memur, serkes
130	ša ADDIR (A.PA.PAD.BI.IZ)	feribot(bot-sal) görevlisi
131	ša UR.GI7	av köpeği bakıcısı (sahibi, besleyeni)

Tablo 18: *IM 85544 nolu tabletin IV. nolu sütunu*⁴²

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
132	ša GA(wr.BI)-AN-ΓDÜRl(?)	kiracı, sakin (bir yerde oturan)
133	šu-ul a-ma-[tim?]	Salcı
134	ŠITIM.G[AL(?)]	Yapımcı
135	LUL.[x(x)]	xhayvanı sahibi (taşıyıcısı)
136	ḫ[u]-ub-Γbiḫ	Akrobatlar
137	NAR a-ú	felaket tellalı
138	LÚ.AN.TI.BAL	Nişancı
139	LÚ.A.TAR.LÁ.LÁ	dalkavuk, maskara
140	LÚ.LIRUM	Güreşçi
141	LÚ.ŠU.TAG	Müzişyen
142	LÚ.KA!TAR	methiyeler yapan şair
143	LÚ.GĒŠPU (ŠU.ḪAL.ḪAL)	acrobat / gureşçi
144	aš-ta-la(coll.)	Şarkıcı
145	ma.ás-su-ḫu(?)	usta (bir işte uzman olan kimse)
146	an-za-li-li	bir işi yapan kişiler
147	ša GI.GİD	embubu flütçüsü
148	LÚ.PA.PA	(müzik çalan), perküsyon muzik aleti
149	LÚ.DAM.DAM.DI	şamatacı, gürültücü (törenlerde veya benzeri kutlamalarda)
150	li-la-i	...
151	ḫa-bi-bi	habibu flütçüsü
152	LÚ.GI.DI.DA.A	malilu flütçüsü
153	LÚ.L.LU	ağıt yakan kimse
154	LÚ.[BALA]G.DI	yas tutan kimse (yas tutan kişi)
155	LÚ.[x].BA	...
156	[x R]A.RA	...
157	[X X] IB [X]	...
158	LÚ.[X].ḪU.LA.A[T](?)	...
159	LÚ.GİŠ.U+[x]	...
160	LÚ.RAB.U+NİNDAXRAT.ZU/K[A(?)]	...
161	mu-ša-ar!-di ša TIR.AN.NA	gökkusağı takipçileri (tabirci)
162	mu-uš-me-li-il ku-lí-lí (coll)	Dansöz
163	ì.DU8	Kapıcı
164	KISAL.LUḪ	bahçe temizlikçisi
165	LÚ.ḪI.LI![X] ab si	nitelikli (yetenekli) adam
166	Mu-bi(?)-[x]-lam	...
167	ḫa-[x]-li<?>	...
168	LÚ.SİG	avcı / izci

⁴² Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

169	LÚ.GIŠ.BAN.SĪG	yaylı avcı (yay taşıyan avcı)
170	Za-ḫi-di	Av yemlik avcısı
171	LÚ.ΓŠE1	Hayvan bakıcısı (besleyen)
172	LÚ.TAG	...
173	Šu-ut ΓDAG.[x].KISIM51	...
174	Zu-ma-ma Γx1[(x)]	...
175	mu-šar!-bi-di	...

Tablo 19: *IM 85544* nolu tabletin *Vnolu* sütunu⁴³

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
176	LÚ.É!.GAL-lim	saray adamı (görevlisi)
177	šu-ut NIN Γx1	kraliçenin –leri
178	LÚ.GIŠ.KAK	(savaşa giden kişi)
179	LÚ.MAŠ.ŠU.GID.GĪD	Falcı
180	LÚ.ENSİ(EN.ME.LI)	rüya yorumcusu (tabircisi)
181	ka-zi-i	seyisler (uşaklar)
182	ta-bi-ḫi	Kasaplar
183	ša-bi DAM.GAR	tüccar ordusu / topluluğu
184	ΓX1	...
185	NAR	Şarkıcı
186	NAR.GAL	baş şarkıcı (assolist)
187	NAR.GAL.2	baş şarkıcı yardımcısı (assolist yardımcısı)
188	na-z[a/ḫa-x x] PAP	...
189	ša-[bi(?) x]-lim	in insanları / yakalayın (tutun)!
190	a-na Γa1? Γbala/am1? SIG4?-tim	e tuğla/biriket işlerinin

1.1.2.2. Akadca Metinler

1.1.2.2.1.CAİRO(9B)=SR12223(9C)=VAT 10290 (9D)= K13228 (9E)

9A geç Hitit tableti mevcut değildir. 9B ve 9C Amarna tabletleri, 9 B tableti ön yüz 35, arka yüz 29 olmak üzere 64 satırdan oluşmaktadır. 9C tableti arka yüz 4 satır ve okunamayan kırık bölümleri vardır. 9D Assur tableti, 9D tableti ön yüz 10, arka yüz 14 satır olmak üzere 24 satırdan oluşmaktadır. 9E Nineveh tabletidir. 14 satırdan oluşmaktadır. Sargon'un savaşlarını anlatan bir metindir.

⁴³ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

Tablo 20: CAİRO (9B) nolu tabletin I nolu sütünü ön yüz⁴⁴

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[...] -il dU.DAR a-(na) šu-ri URU.A[k-kà-dì ...]	[... Istar'ın kahramanı, A[kad]'ın yöneticilerine [hükümdarlarına]...
2	[... mu-ba]-ú tam-ħa-ri LUGAL qé-re-e[b É.gal-lim ...]	[Savaşlar peşinde (?) [...koşan], sarayda yaşayan...]
3	[...] i-qáb-bi qáb-la-(šu) LUGAL.G[I-en...]	[Savaşçılara (?)]konuşuyor. Sargon üstünü [düzeltilir]
4	[...(ina)] GIŠ.TUKUL-//Tšu] ez-zi (qé-re-eb) É.GAL-lim LUGAL.[GI-enKAXU-šu e-ep-pu-ša]	[korkunç silahı [...ile]. Sargon sarayın ortasında konuşmaya başlar.]
5	[i—q-bi a-na UR.SAG-šu a-m]a-tà iz-za-kàr UR.SAG-ja KUR.Kà-[ni-iš(?) ...]	[askerlerine seslenerek] açıklar “askerlerim! Ka[nish ile...]
6	[... -n] u ú-ba-a qáb-la uk-kà-an-ni-ša [...]	[...] savaş istiyorum. Esir edildiler [...]
7	[... i]m-ma ug id ra a-ša-(ri)-id LUGAL.G[I-en KAXU-šu e-ep-pu-ša]	[...] ...,Sargon'un (baş) savaşçısı konuşmaya başlar.]
8	[i-qáb-bi iz-za-kà-ra be(?)]-li-iš pa-ra-ak-ki kaksal-na be-li š[a te-er-ri-i]š a-la-kam	[tahtlar lo]rduna söyler, lordum, gitmek [iste]diğiniz yola gelince
9	[u-ur-ħa-at šu-up-šu-qà-at a-l]a-ak-ta mar-sa-at KASKAL-an URU.Bur-ša-ħan*da	[Bir aylık bir yol, gitmek için the]likeli, çok çetin Purushanda yolu.
10	[ša te-er-ri-iš a-la-kam] KASKAL-an ša a-da-mu-mu-uš ši-ip-pí-ir (7 KASKAL.GÍD) ni-nu! İm-ma-ti	[Gitmek istediğin. Şikayet ettiğim yol [14 millik] bir görev mi [yol mu?] ? Ne zaman ...ceğiz?
11	[...-š]u nu-uš-ša šab GIŠ.GU.ZA nu-šap-šaħ sú-ur-ri-iš	[...]Bir sandalyeye otur(ur)!. Azıcık da olsa dinleneceğiz (mi)
12	[... i]q-ta-ta i-da-a-ni bur-kà-ni i-tà-an-ħa i-na a-la-ki u-ur-ħí	Kollarımızda derman kalma[duğunda] [ve] dizlerimiz iz peşinde koştuktan tükendiğinde?
13	[(i-nu-mi-šu) KAXU-šu] e-ep-pu-ša i-qáb-bi iz-za-kà-ra LÚ.SUKKAL ša DUMU.MEŠ LÚ.DAM.GÀR	[Ağzını] açıp konuşmaya [başladığında], tüccarların sözcüsü açıklar(söyler);
14	[DINGIR-kà dZa-ba4-b]a4 a-lik u-ur-ħí mu-še-te-(šé)-ru KASKAL-na ha-ja-at ki-ib-ra-ti	[Tanrınız Zabab adına] bir, yollarda gezen, yollarda ilerleyen, toprakları ortaya çıkaran
15	[...be(?)-l]i-iš pa-ra-ak-ki ša ul-tú ši-it dUTU i-na ša-la-mi dUTU-ši	[. , , tahtların lor]du için, güneşin doğuşundan güneşin batışına,

⁴⁴ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 102-139.

16	[...š]a DUMU.MEŠ LÚ.DAM.GÀR ŠÀ-šu-nu i-ra-a mar-ta bu-ul-lu-ul im-mé-ḥe-e	[...] tüccarlar kusuyor (içlerindeki kusuyorlar), safraları ortaya saçılıyor, böğürüyorlar
17	[i-na er]-šé?-ti mi-na i-na qé-re-eb URU.Ak-kà-dì ki-iš li-il-qut	[dünyada-dünya üzerinde](?). Kifi Akkade'den ne alabilir ki (koparabilir ki)?
18	[LUGAL.G] I-en LUGAL ŠÚ šum-(šu) ni-iz-kàr u-ur-ri-da-nu ni-ma-aḥ-ḥa-ra ki-iš-šu-ti ú-ul qar-ra-da-nu	Evrenin kralı [Sar]gon adına bağlılık yemini ettik, ve gittik (ve şimdi) şiddetle karşı karşıyayız ve kahraman değiliz (cesurca davranmıyoruz).
19	[u-ud]-da-a u-ur-ḥí LUGAL ú/lu-mi-id UR5 -Γta!l(wr.#Br) ni-pa-lu LUGAL ša ((ša)) iz-za-za qàb-la-šu li-pu-la LUGAL	Harekat [yolculuk]için, O King, ödeyeceğimiz vergiler (ödenti) getirdi, O King, ama savaşta kim ayakta kalırsa, kral ödeyecek
20	[x-x-ú]z(?) -zu-zu GUŠKIN UR.SAG LUGAL.GI-en li-id-dì-nu šu-ú-ru KÙ.BABBAR	[Bırakın...]Sargon'un savaşçıları altın [alsın]. Bırakın komutanlar gümüşler dağıtsın [hediyeler versin].
21	[ki KASKAL]-ni ni-il-la-ak in-ni-pu-ša da-aş-ša-ti i-na ša ni-ḥu-ma DINGIR-kà dZa-ba4-ba4	Tanrınız Zabab'ın yattığı yerde ihanet varken[varlıklarımızı][nasıl] değerlendirebiliriz
22	[i-i]p-pa-aḥ-ra DUMU.MEŠ LÚ.DAM.GÀR ir-ru-ba qé-re-eb É.GAL-lim ul-tú ir-ru-bu-ú!(wr.#PA)	[...] Tüccarlar toplandılar, saraya girerler. Tüccarlar girdikten sonra
23	[DUMU.MEŠ] LÚ.DAM.GÀR ú-ul im-ḥu-ru URSAG.MEŠ LUGAL.GI-en KAXU-šu e-ip-pu-ša , -qàb-bi	Savaşçılarla karşı karşıya gelmediler. Sargon ağzını açar ve konuşur.
24	[iz-za-kàr] LUGAL tam-ḥa-ri URU.Bur-(ša)-ḥa-an-da ša du-bu-ba! lu-mu-ur ki-ri-it-ta-ša	Savaşlar kralı [söyler], Efsanevi Purushanda", yiğitliğini görüyorum.(?)
25	[mi-iš]-šu ša-ar-šu a-i-ú ḤUR.SAG-šu mi-nu (er.) an-zu a-i-tú ki-i-li-il-lu!-(er.)-ma	[Ne(hangi)] tarafta? Hangisi onun dağı? Hangi Anzu kuşları (orada yaşıyor)? Hangi Kilili-demoness (şeytanları)?
26	[URU.Bur-ša-ḥa]-an-da ša te-er-ri-iš a-la-kà KASKAL-an ša a-da-mu-mu ši-ip-pi-ir 7 KASKAL.GÍD	[(Söyledin) gitmek istediğin yola gelince – bir aylık bir yol. tehlikeli; yolculuğa gelince, çetin bir yolculuk
27	[URU.Bur-ša-ḥa]-an-da ša te-er-ri-iš a-la-kà KASKAL-an ša a-da-mu-mu ši-ip-pi-ir 7 KASKAL.GÍD	[Purus]banda nereye gitmek istersin (istiyorsun) – şikayet ettiğim yol 14 millik bir yol.
28	[X X X X] ΓX] ḤUR.SAG ga-ap-šu ša tàk-kà-sú NA4!ZA.GiN GUŠKIN-ra-a-şú i-na	[Ama] eteklerinde lapis lazuli (gökcevhəri) olan

	GAM-šu	muazzam bir dağ var (ve) o bölgede altın bulunur.
29	[x x x x G]İŞ.ĦAŞĦUR GIŞ.PÈŠ GIŞ.ši-mi-iš-ša-lu! GIŞ.ur-zi-in-nu um-muq! 7 ZU.AB bi-ra-šu	[...] elma ağacı, incir ağacı, şimşir ağacı, 7 abzu derinliğindeki urzinnu ağacı(tahtası). Aralarında (dağ geçişlerinde)
30	[x x x x (x)] a-šar im-dağ-şú-ni ur-du-ú ši-kar re-ši-šu 7 KASKAL.GÍD GIŞ.mu-ur-di-in-nu	[...] kölelerin birbirleriyle savaştığı yerde. zirvesi 14 mil uzaklıkta. (orman-ağaç sınırı?)
31	[...] Γx ḫu-[ul,la a(?)]-šar-ma gâb-bi-ša 7KASKAL.GÍD iŝ-şú it-ta-du li-mi-it	[...] ... hepsi topu topu 14 mil uzaklıkta. ağaçlar, üzüm dağları, ...-deki bölge
32	[...z]i-iq-ti iş-ş[ú x x (x)] şú-up-pa 7 KASKAL.GÍD kâ-lu-u	[...] 60 kolboyu uzunluğundaki dikenler (diken ağaçları) 14 mil uzaktalar. Kalu thorny bitkileri
33	[... ş]ú-ú [...] šu lu-ú şú-up-pa	çeviri için çok bölük pörçük
34	[...] zi-iz-za z[a...]	
35	[...(naqba)] im-mu-ru [...]	[...] Gördüler [derinliği(?)...]

Tablo 21: CAIRO (9B) nolu tabletin II nolu sütunuarka yüz⁴⁵

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[...] bu [...]	çeviri için çok bölük pörçük
2	[... s] u ERÍN e [n...]	
3	[x (x) ú]-Γul ḫa(?) [...] -ra 1Nu-ur-d[ag-gal] KAxU-šu e-Γip-pu ḫa-Γi-qâb-bi ḫa-na UR.SAG-šu]	[...] değil [1... Nur[dagal], konuşmaya başlar (askerlerine)
4	[a-m]a-tâ iz-za-kâr a-dî-n[i LUGAL.GI-e]n la-a il-la-k[â-a]n-na-ši li-ik-la-aš-šu ki-ib-ru mi-lu-ú	bildirir, şimdiye kadar [Sargon] hiç karşımıza çıkmadı. Yığınlar, seller (veya; yüksek tepeler) durdurur mu onu!
5	[ĦUR.SA]G ga-ap-šu li-pu-uš a-pu gî-il-tâ <?> ḫu-bu-tâ qal4-la <(?)>ki-iŝ-ša-ri i-ta-wu-lu-ú	ve dahi, kutsal [da]ğ! Umarım sazlıklar ormanları, koruları ve ... oluşturur, tümüyle birbirlerine düğüm gibi bağlanırlar!
6	[UR].SAG-šu ip-pa-lu-šu <a-na> 1Nu-ur-	Savaşçıları cevap verir,

⁴⁵ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

	dag-gal am-ma-tá iz-za-kà-ru-šu a-<i>-ú-ut-ti- LUGAL.MEŠ EGIR-ku-tú	Nur-Daggal'a söylerler, hangi krallardan(kralların), sonradan
7	[ù] pa-nu-ti a-i-ú LUGAL ša il-la-kà-ma im-mu-ra KUR-ta-a-ti-ni 1Nu-ur-dag-gal am-ma-tá	[veya] daha erken, hangi kral geldi ve topraklarımızı gördü (görebildi)?' Nur-Daggal
8	[i]š-tu KAxU -šu ú-ul ú-qá-at-ta5 LUGAL.GI-en iḫ-ta-(er.)-pa-ra URU-šu 2 GÁN KÁ NUN-be úr!-tap-pí-iš	Sargon şehri Prenses Kapısına kadar iki iku genişliğinde genişlettiğinde söyleyecek sözle (ri) henüz bitmemiști (sözlerini bitirmemiști)
9	[it-t]a-du-šu mi-li BÀD-šu is-sà-li-it-ma im-ḫaš kà-la ša GEŠTIN šu-pu-ú eṭ-lu-tú-šu	[devirdi-attı]; yarıp geçtiği duvarın tepesinde(?). Sarhos adamlarına kuvvetle vurur.
10	[LUGAL].GI-en i-na pa-ni KÁ.GAL it-ta-ḪI GIŠ.GU.ZA-šu LUGAL.GI-en KAxU-šu e-ip-pu-ša	[Sar]gon tahtını kapının önüne koyar. [Sar]gon konuşmaya başlar.
11	[i-q]áb-bi a-na UR.SAG-šu a-ma-tá ,iz-za-kàr in-ga-na 1Nu-ur-dag-gal mi-gi5-ir dEn-líl	Savaşçılarına (askerlerine) [s]öyler, "Hadi! Nur-Daggal, Enlil'in gözdesi,
12	[li-id-d]ak-ki-šu li-ik-kà-ni-iš-šu-ma lu(wr.ú)-mu-ur	[Bırakın k]endi kendine başlasın, bırakın kendini küçük düşürsün! Bende göreyim.
13	[up-pu-u]r a-gi5 lák-kà-sú ša re-ši-iš-šu GIŠ.GİR.GUB(wr.#QA) NA4.ZA.GİN ša šu-pá-la- aš-šu a-du 55 LÚ.MEŠ.MAŠKIM	Başındaki taçla kutsandı [tahta oturdu], ayaklarında gök mavisini tabure ile. 55 yardımcısı ile birlikte,
14	[(LÚ.SUKKAL)] ú-ši-ib pa-ni-šu ša ki-ma ša-a-šu i-na GIŠ.GU.ZA GUŠKIN aš-bu a-ši-ib LUGAL ki-ma DINGIR-lim	aynı onun gibi önünde oturan [sukkallu] altın tahta oturdu (ama) kral tanrı gibi otur(ur)du.
15	[ma-a]n-nu (ša) ki-ma LUGAL il-lu-ú 1Nu-ur-dag-gal ul-te-še-bu ma-ḫar LUGAL.GI-EN LUGAL.GI-EN KAxU-šu	[K]im krallar gibi yüceltildi. Nur-Daggal'i Sargon'dan önce (önüne) oturtular. Sargon konuşur,
16	[e]-ip-pu-ša i-qáb-bi a-na 1Nu-ur-dag-gal am-(ma-ta iz-za-kàr) al-kà 1Nu-ur-dag-gal mi-gi5-ir dEn-líl ki-ma táq-bi	Nur-Daggal'la [k]onuşur, (konuşur) : Hadi Nur-Daggal, Enlil'in gözdesi, nasıl söylersin
17	[a]-di-ni LUGAL.GI-en la-a il-la-kà-an-na-ši li-ik-la-aš-šu! ki-ib-ru mi-lu-ú ḪUR.SAG ga-ap-šu	[Şim]diye kadar Sargon bize karşı gelmedi (karşımıza çıkmadı). Yığınlar, topluluklar (insanlar-askerler), (veya yüksek yerler) onu engeller mi! Muazzam(kutsal) dağlar!
18	Li-pu-šu a-pu qí-il-ta li-ša-pí-šu ḫu-bu-lá qal4-la <ki-i(?)> ki-#iṣ-ša-ri <i-ta-wu-lu-	Nur-Daggal konuşur Sazlıklar onun için ormana

	ú(?)>1Nu-ur-dag-gal KAxU-šu ep-pu-ša	dönüsür mü, çalıkları ona karşı durmak için ortaya çıkar mı, ve ... bir yumruk gibi,
19	[i]-Γqábl-bi a-na LUGAL.GI-en mi-in-di be-lí ú-ša-Γdu]-ka ú-še-bi-ru-ni-ik-ku ERÍN.MEŞ DINGIR-ka	Sargon'a [söy]ler, "sizi çıkış yoluna kimin yönlendirdiğini (yol gösterdiğini) kim söyleyebilir, lordum, (veya) askerleri size kimin gönderdiğini – işte o sizin tanrınızdı,
20	[dZa-ba4-b]a4 <a>-li-il e-bi-ra ID a-i-ú KUR!(wr. #QA) KUR.KUR.MEŞ URU.Ak-ka-dá i-ša-an-na-an	Zababa, Fırat bölgesinin kahramanı! Hangi ülke Akkade ile karşılaştırılabilir?
21	[a-i-ú] LUGAL ú-ša-an-na-an kà-ša ge5-ru-ka ú-ul i-ba-aš-ši na-ki-ir-šu-nu KASKAL-ru	[Hangi] kral sizle karşılaştırılabilir? Hasminız (düşmanınız) olamaz (yoktur). Onların düşmanları eşsizdir,
22	[i-š]a-tu UDUN qa-mu lib-bi na-ki-ru-ka up-tal-<la>hu-ma uš-ħa-ra-ra-ma te-er-šu-nu-ti	kalpleri [yakan ateş]. Düşmanlarınız korkar ve ben hayretler içindeyim. Onları geri gönderin-
23	[x x(x)] A.ŠA A.GAR ba-ħu lu-ša ri-šú-ú UGU-šu	[arazilerdeki] ve meralardaki ([şler] durdu-ona yardım edenler
24	[im-ma-ti?] Γa]-na aš-ri-šu <ú-ul> ni-is-ša-ħur in-ni-ib-ša li-iš-ši GIŠ.ĤAŠĤUR GIŠ.PEŠ GIŠ.ŠENNUR GIŠ.GEŠTIN	Bütün bu topraklarda her çeşit meyveler, elmalar, incirler, yenedünyalar, üzüm yetiştirilse de [asla] buraya geri dönmeyeceğiz,
25	GIŠ.LAM.GAL GIŠ.ZÉ-ER-DU ul-pa-nu im-ma-ti i-na aš-ri-šu ú-ul ni-is-sà-ħur	[...] fıstık, zeytinler, acı/tatlı meyveler/tahıllar. asla oralarda kalmayacağız
26	[...]i-iš-ši lu pu-zu-uħ URU.KI lu ut-ra-a ħa-a-bi i-na a-la-ak	meyveler verse bile. Şehri lanetleyin. Gereksiz, önemsiz görün. Gelen bütün –lerin ne yararı var ki
27	[u-ur-ħi ú] a-ša-bi mi-nu LUGAL.GI-en ir-TE-e URU un-na-mi-šu MU.8.KAM	[yol] ve sadece orda mı duruyor? Sargon buyurdu/hükmetti; şehri terk talimatı [verdiği zaman] zaten 3 yıl olmuştu (geçmişti).
28	[ITI.5.KAM i]t-ta-šab	[ve beş ay] tahtta kaldı (oturdu)
29	[?] DUB.1.KAM ša LUGAL tam-ħa-ri qa-ti	"Savaşlar Kralı" tableti I – tamamı

Tablo 22: SR 12223 nolu tabletin arka yüz⁴⁶

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[... UR]U(?).Ak-kà-dí a-na [...]	[...] Akkad şehrine [...]
2	[...] URU tar-şú-ú [...]	[...] şehir dönemi [...]
3		Okunaksız
4		

Tablo 23: VAT10290 nolu tabletin I nolu sütünü⁴⁷

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	[li-ik]-la-şú []	bu saldırılar ([kınlar] onu getirir mi (geri döndürür mü))
2	[... t]e-pi-is-s[ú .]	o / onu ...
3	[1ZALA]G-dDa-gan pa-a-şú [i-pu-uş]	Nur-Dagan konuşmaya başlar
4	[izzakara(?)] a-na LUGAL.GI.N[A]	Sargon'a söyler[ek]
5	[...?] a-i-tu ma-a-[tu]	[...] hangi topraklar Akkade ile karşılaştırılabilir?
6	[...?] a-a-ú MAN kiš-šá-Γa l-t[e]	[...]hangi kralın gücü? [...]
7	[g]i-ru-ka ul ib-ba-áš-ši []	Hasmınız olamaz (yoktur)...
8	[...?]Γx l at-ta qa-mu l [i-ib-bi]	...gücü (varoluşu) (?) bitiren sensin
9	[?] dUTU šá 1ZALAG-d Da-gan []	Nur-Dagan güneşi (?)
10	[LUGAL].GI.NA pa-a-şu Ī-pu-uş[]	Sargon konuşmaya başlar

Tablo 24: K13228 nolu tabletin I nolu sütünü⁴⁸

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	...	İzler
2	[...] Γx l-ka liš-ša-a bi-lat-su šum-ma ul x [...]	[...] bu vergileri ...-in kaldırabilir mi, kaldıramazsa[...]
3	[...] a-mat DUMU.MEŠ DAM.GĀR ina še-me-šu im-ra-aş li[b-ba-şú...]	[...]tüccarların konuştuklarını duyunca üzüldü (kalbi kırıldı)...
4	[... 1LUGAL.G]I.NA a-mat DUMU.MEŠ DAM.GĀR ina še-me-šu im-ra-aş[lib- ba-	[...]Sargon tüccarların konuştuklarını duyunca,

⁴⁶ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

⁴⁷ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

⁴⁸ Westenholz, *Legend of The Kings of Akkade*, 148-169.

	šú...]	üzüldü (kalbi kırıldı)
5	[...] GIŠ.TUKUL.MEŠ URUDU.qul-mi-i ši x [...]	[...] gürzler (toplar), bakır baltalar [...]
6	[... ana] É.DINGIR ina pu-ri-di-šú il-lik i-ru-[ub ...]	[...]tapınağa, hızlıca yürüdü [içkili. ayakları üzerinde, [tapınağa(?)...] girdi.
7	[... anad] Iš-tar šar-rat É-ul -maš [iqrub ...]	[...] Eulmas kraliçesi Istar'a, (yaklaşır,...)
8	[...] x dIš-tar šá x [...]	[...]olan Istar...
9	[..dIš-tar šar]-rat É-ul-maš šá x [...]	[...]Istar, Eulmas kraliçesi, ki[...]"
10	[... i-qa]b-bi-i(?) a-[na...]	[...] [Sargon...'](?)la konuşur
11	[... ki]b-rat er-bet-[ti...]	[...] yüzyılın hükümrani [hükümdarı]...
12	[...] x-a-tum x [...]	[...]kelimeler...
13	[...] x nu šá x [...]	[...]
14

1.1.2.3. Asurca-Babilce Metinler

1.1.2.3.1.[A (K 3401 + Sm 2118), B (K 4470), C (BM 47449), D (K7249)]

Dört ayrı parçası ve iki kopyası bulunan efsanenin parçaları şu şekildedir:

A: (K 3401+Sm 2118): Bu parçanın çevirisi L.W. King tarafından yayınlanmıştır.⁴⁹ Efsanenin i sütünü içeren parça kırmızı kahverengi renklerinde olup 9.5 cm. x 8.4 cm.dir.⁵⁰

B: (K4470): Bu parçanın çevirisi L.W. King tarafından yayınlanmıştır.⁵¹ 7.7 cm. x 15 cm. ebadındaki bu tablet gri renktedir. Sütun ii'nin 1-18. Satırlarının baş kısmı ve ilk sütünün 1-22 satırları arasını muhteva eder.⁵²

C: (K7249): Çevirisi G. Lambert tarafından yapılmıştır.⁵³ Sarımtırak renkte olan bu parça tabletin arka kısmıdır. Ebadı, 5.9 cm. x 4.3 cm.dir. Sütun ii 'nin korunmuş bölümünün 21 satırını içerir.⁵⁴

⁴⁹ Lewis, "The Legend of Sargon", 14.

⁵⁰ Lewis, "The Legend of Sargon", 34.

⁵¹ Lewis, "The Legend of Sargon", 14.

⁵² Lewis, "The Legend of Sargon", 34.

⁵³ Lewis, "The Legend of Sargon", 14.

⁵⁴ Lewis, "The Legend of Sargon", 34.

D: (BM 47449): Bu parçanın çevirisi L.W. King tarafından yayınlanmıştır.⁵⁵ Sütun i' yi içeren bu çalışma tabletinin arka kısmıdır. 1-6 satırlar arasındadır ve koyu gri renktedir. Boyutları 7.7 cm. x 8 cm.dir.⁵⁶

Naru edebiyatı,⁵⁷ olarak adlandırılan ve yazıtlara öykünerek yazılan bu taş anıtların en ünlü örneği Sargon'un doğum efsanesidir.

Tablo 25: [A (K3401+Sm 2118), B (K4470), C (BM 47449), D (K 7249)] nolu tablet⁵⁸

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	A:1LUGAL.GI.NA. LUGAL dan-nu LUGAL A-kà-dè.KI a-na-ku B i 1 LUGAL.G[I.NA] r LUGAL ı dan-nu LUGAL A-kà-[. . .] D 1-2 LUGAL.DU LUGAL.KALAG;LUGAL A-kà-dè.KI	Sargon, güçlü kral, Akad kralı, bu benim.
2	A:2 um-mi e-ni-tum a-bi ul i-di B i 2 um-m[i] e-ni-tum a-bi ul i- ıdı ı D tersi: . iii 3-4 AMA e-ni-tum; AD la -ši	Benim annem bir entum ⁵⁹ (rahibe) idi. Babamı hiç tanımadım.
3	A:2 ŠEŠ.AD-ja i-ra-mi šá-da-a B i 3 ŠEŠ.AD-ja i-ra-mi šá-da-a D iii 5-6 [...] rxı; [...]	Babamın kardeşleri yükseklerde yaşardı (dağlarda)
4	A:3 a-li URU.A-zu-pi-ra-a-ni šá i-na a-hi ÍD.UD.KIB.NUN.KI šak-nu Bi4 a-li URU.A-zu-pi-ra-nu šá i-na a-hi [ÍD].UD.KIB.NUN.KI šak-n[u] D tersi. iii 7-9 [...] [...];šak-[nu]	Benim şehrim (vatanım), Fırat kıyılarındaki Azupiranu (dur).
5	A:4 i-ra-an-ni um-mu e-ni-tum i-na pu-uz-ri ú-lid-an-ni B i 5 i-ra-an-ni um-mi e-ni-tum i-na pu-[uz]-ri ú-lid-an-ni D 9-12 [...] ;AMA e- ıni ı tum;ina pu-uz-zu; ú-lid-da-an-ni	Benim annem entum bana gebe kalmış, beni gizlice doğurmuş.
6	A:5 iš-kun-an-ni i-na gup-[p]i šá šu-ri i-na ÉSIR KÁ-ja ip-ıı B i 6 iš-kun-an-ni i-na gup-pi šá šu-ú [x] i-na ÉSIR KÁ-ja ip-ıı D 13-16 iš-kun-an-ni; ina gu-up-pu; šá šu-ú- šú ina ÉSIR; KÁ-ja ip-ıı	Beni hasır bir sepete koydu, kapağını su geçirmez (ziftle izole) yaptı

⁵⁵ Lewis, "The Legend of Sargon", 14.

⁵⁶ Lewis, "The Legend of Sargon", 34.

⁵⁷ Narü kelimesi, Akadca stel (kral tarafından dikilen taş anıt) anlamına gelmektedir. Kuhrt, *Eski Çağ'da Yakın Doğu* (M.Ö. 3000-300), 61; Narü edebiyatı hakkında detaylı bilgi için bkz. Lewis, "The Legend of Sargon", 80-183.

⁵⁸ Westenholz, *Legends of the Kings of Akkade*, 38-49.

⁵⁹ Entum kelimesinin yüksek statüde bir kült görevlisi anlamına geldiğine ilişkin bkz. Kuhrt, *Eski Çağ'da Yakın Doğu*, 62.

7	A:6 id-dan-ni a-n[a í] D šá la e-li-e[a] B i 7 id-danan-ni a-na íD šá la e-li-eΓa]	Beni suları yüksek nehire verdi.
8	A:7 iš-šá-an-ni ÍD a-na- U[GU 1A]q-qí LÚ.A.BAL ú-bil-a[n-ni] B i 8 [].BAL ú-bi-la-an-[ni]	Nehir beni doğurdu, Aqqi' ye bahçivan getirdi
9	A:8 1Aq-qí LÚ.A.BAL i-na tí-i[b da]-Γli[-e- šúl]u ú-še-la-an-n[i] B i 9 [1]Aq-qí LÚ.A.BAL i-na tí-ib Γx[-[... l] u-u ú-še-la-an-*Γx]	Bahçivan Aqqi kovasını indirirken beni kaldırdı.
10	A:9 1Aq-qí LÚ.A.BAL a-na ma-ru-ti-Γšú] [1] u ú-rab-Γban[-[...] B i 10 [1]Aq-qí LÚ.A.BAL a-na-ma-r[u ...] ú-rab-ba-ni- +ma	Su çekici (bahçivan) Aqqi beni evlatlık oğlu gibi yükseltti (büyüttü).
11	A:10 Aq-qí LÚ.A.BAL a-na LÚ.NU.KIRI6-ti- šú lu-u [i]š-kun-[...] Bi11[1]Aq-qí LÚ.A.BAL a-na LÚ.NU.KI[RI6 x x x x iš-kun-an-ni	Su çekici (bahçivan)Aqqi bahçesine koydu beni.
12	A:11 [...] LÚ.NU.KIRI6-ti-iá dİš-tar lu-u i- ra-man-n[i-ma] B i 12 Γi[-na LÚ.NU.KIRI6-ti-iá dI[š-tar...] -ra-man-ni-ma	Bahçivanken, İştar bana sevgisini verdi.
13	A:12 [x+]4? MU.MEŠ LUGAL-ú-ta lu-ue- pu-[uš] B i 13 [x+]4 MU.MEŠ LUGAL-ú[...u] š	Ve [56] yıl krallık yaptım/ hüküm sürdüm.
14	A:13 [ÚKU].MEŠ SAG.GÍ6.GA lu-u a-be-el lu-u áš-[...] B i 14 [ÚKU].MEŠ šal-mal SAG.DU lu-u a- b[e-el ...]	Siyah başlılara (Akadlılara) kurallar koydum(hükmettim) ve onları yönettım.
15	A:14 [šá-di]-e KAL.MEŠ ina ak-kul-la-te šá URUDU.HI.A lu-u up- [ta-aš-ši-id] B i 15 [KUR-di]-i KAL.MEŠ ina ak-kul-la- [...]	Bakır kazmalarla, (birçok) zorlu dağlardan geçtim.
16	A:15 [lu-u] e-til-li šá-di-i e-lu-t[i ...] B i 16 [...]-li KUR-di-i [...]	Bütün yüksek dağlara yükselttim.
17	A:16 [lu-u] at-ta-tab-lak-ka-ta šá-di-i šap-l [u- ti] B i 17 [... l] ak-ka-ta [...]	Bütün tepeleri boydan boya geçtim.
18	A:17 [ma]-ti ti-amti lu-ú al-ma-a [...] B i 18 [...] al-Γma-a 3-šú]	Üç kez deniz yollarından geçtim.
19	A:17 NI.TUK.KI lu-u ik-[...] B i 18 NI.TU[K ...]	Dilmun ⁶⁰ bana gönderdi.
20	A:18 [a-n]a BĀD AN.KI GAL-i [..] B i 19 [...].KI GAL-i [...]	Cennetin ve dünyanın en muhteşem duvarlarına yükseldim.
21	A: 19 [ab(?)]-ni lu ú-nak-kir-ma [...] B i 20 [...]-nak-kir-ma [...]	[(Çok) ta]şlar(?) attım[....]
22	A: 20 [man]-nu LUGAL *š[á] i-la-a EGIR-ja	Benden sonra hangi kral gelirse gelsin

⁶⁰ Dilmun, akademisyenlerin büyük bir bölümü tarafından Basra Körfezi'ndeki Bahreyn adası olarak kabul görmektedir. Samuel Noah Kramer, *Sümerler*, çev. Özcan Buze, (İstanbul: Kalcı Yay., 2002), 370.

23	A: 20 :[x MU.MEŠ LUGAL-ú-ta li-pu-uš]	[bırak x yıl krallıkla çalışsın]
24	A: 21 [UK]Ù.MEŠ SAG.GI6GA li-[be-el]	Bırak siyah kafalıları yönetsin.
25	A: 22 [KUR].MEŠ KAL.MEŠ ina ak-kul-la- [...]	Bırak bakır kazmalarla en zorlu dağları geçsin.
26	A: 23 [1] i-te-tel-li KUR.MEŠ AN.TA.MEŠ	Bütün yüksek dağlara yükselsin.
27	A: 23 [...]	[Bütün yüksek tepeleri boydan boya geçsin]!
28	A: 24 [m]a-ti ti-amti lil-ma-a 3-šú	Bırak denizleri 3 kez gezsün
29	A: 24 :[...]	[Bırak Dilmun ona göstereceksin]!
30	A: 25 [...] BÀD AN.KI GAL-i li-li-ma	Bırak dünyanın ve cennetin en muhteşem duvarlarını yükseltsün
31	A: 25:[...]	[Bütün taşları kaldırsın]
32	A: 26 [...] ul-tu URU-ía A-ká-[...]	Benim şehrim Akade 'den
33	A: 27 [...] ki-ma mul-mu-[...]	oklar gibi(?)...
34-48		Bu satırlar arası kırıktır.
49	B ii 1 Γx-x] [...]	
50	B ii 2 ù šu-Γru] [...] C:1 [...] x [...]	Ve öküz ...
51	B ii 3 ir-tap-pu-ud ΓU8]? [...] C:2 [...] i-n]a EDIN am-me-ni la [...]	Koyun steplerde dolandı,neden olmasın....?
52	B ii 4 ù MAŠ.DÀ is-ra[t ...] C:3 [...] is-rat šá-a-ri lu-li-ma [...]	Ve rüzgramından sürüklediği ceylan (dişi), ...dan..., ceylan (erkek)
53	B ii 5 iş-šu-ru qa-du-[...] C:4 [x-x]-ru qa-du-ú šá iş-ta-su [...]	Sürekli ağlayan, çığırkan baykuş
54	B ii 6 ina ši-tas-si-šú [...] C:5 [x-x-x]-si-šú mi-na-a il-qí	Herşey için ağlıyor, ne kazandı (ağlamaktan)
55	B ii 7 il-lik šá-a-ru [...] C:5 il-lik [...]	Rüzgar esti...
56	B ii 8 ir-lap-pu-ud ANŠE.[EDIN.NA ...] C:6 [x-x-p]u-ud sír-ra-mu a-a-Γka] [...]	Sürekli koşan eşek nerede...?
57	B ii 9 il-lak šá-a-r[u ...] C:7 [x]-lak IM ina A.RI.[A ...]	Rüzgar eser bozkırda...
58	B ii 10 r-tap-pu-ud ANŠE.[...] C:8[x-x-(x)-u]d ANŠE.EDIN.NA i-bit ina EDIN	Sürekli gezinen eşek, steplerde gezinir ve otlar.
59	B ii 11 i-ša-ú [...] C:8 i-šá-[...]	Koşar...
60	B ii 12 šá(?) pa-ri-i la-si-[me ...] C:9 [...]i-e la-si-me a-a-Γka] [...]	Hızlı katır..., nerede?
61	B ii 13 ul i-šel UR.[...] C:10 [...] -šet UR.BAR.RA da-mi [...]	Kurt acımadan (esirgemedi),... kan....
62	B ii 14 UR.MAḪ a-ki-lu [...] C:11 [...] -šet UR.BAR.RA da-mi [...]	Aslan, kan emici
63	C:12 [la-ba]-tum ta-bi-ik da-mi [...]	Dişi Aslan, kan gözü (hayvan)....

64	B ii 15 [ú] x-šú la-pit [...] C:13 [...] -šu la-pit da-mi [...]	Yavru aslan, kana bulayan
65	B ii 16 [ir-tap-p]u-ud ina [...] C:14 [x-x-p]u-ud in adi-in ^d Šamaš a- [...]	Şamaş'ın emri ile sürekli boş boş dolaşan, neede...?
66	B ii 17 [...] a [...] C:15[i]l-lik(?)] šá-a-ru É.LÚ.M[EŠ(?)]	Rüzgar...,insan yerleşkeleri
67	B ii 18 [...] DINGIR [...] C:16 [...] pa di- ^a -ti É.DINGIR.[...]	Tapınaklarla ilgili (endişeleri vardır).
68	B ii 19[...] a-na(?) [...] C:17 [...] -lak na-mu-ta	Boş arazi içine dönecek...
69	B ii 20 [...] x [...] C:18 DUMU [...]	...
70	B ii 21 [...] x [...]	...

1.1.2.4. Eski Asurca Metinler

1.1.2.4.1. Kt.j/k 97

Bu tablet, Kültepe'de (Kayseri'de antik kent) 1958 kazı döneminde ele geçmiştir. Aynı yıl bulunmuş toplam 764 tabletin önemli bir kısmının Ab-şalim adlı tüccarın arşivine ait oldukları anlaşılmaktadır. Sargon'un hayatındaki başarılarına sıkça yer vermektedir.⁶¹ Kültepe arşivlerine oldukça yabancı olan bu 66 satırlık tablet, Akad Devleti'nin kurucusu Sargon'a (2334-2279) ait, Eski Asur lehçesi ve bu devire mahsus çivi yazısı ile yazılmış bir hikâyeyi içerir.⁶²

Tablo 27: Kt.j/k 97 nolu tablet I nolu sütun⁶³

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	LUGAL / LUGAL-ki-in / LUGAL	1-3) Kral Şarru-kin, Akad kralı, dört (cihanın kralı), kuvvetli kral. 3-5) Tanrıların görüşmeleri üzerine, tanrı Adad ona güç verdi. 5-7) Doğudan batıya (metinde: güneşin doğuşundan batışına) kadar (bütün) ülke(leri) zapt ettim ve 8-9) bir günde 70 şehri
2	A-ki-dí-e / re-be-tim / LUGAL	
3	da-num / ša iš-tí / i-li-e	
4	e-ta-wu-ni / dĪM/ da-nu-tám	
5	i-dí-šu-ma / iš-tù / sí-it	
6	ša-am-ši-im / a-dí e-ra-áb	
7	ša-am-ši-im / ma-tám / aş-ba-at-ma	
8	i-na u4-mi-im / iš-té-en6	
9	a-na 70 a-lá-ni / kà-kà-am/ a-dí-in	
10	ru-ba-e-šu-nu / ú-ša-bi4-it / ù a-li-šu-nu	
11	ú-ha-li-iq / dĪM / be-el / e-mu-qí-im	

⁶¹ Günbattı, "Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet", 131-155.

⁶² Günbattı, "Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet", 131.

⁶³ Günbattı, "Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet", 136-137.

12	ù İştar / be-lá-at / ta-ha-zi-im	yendim.
13	la-ma / şa-bi4-tám / a-mu-ur-ma / li-bi4-tám	10-11) Onların krallarını yakaladım ve şehirlerini mahvettim.
14	a-na na-ri-im / a-dí-ma / i-na	11-13) Gücün beyi Adad ve mücadelenin sahibesi İştar'a yemin edeyim!
15	lá-sà-mì-a / mu-sà-ri / i-bi4-tí-iq-ma	13-14) Ceylanı gördüm ve tuğlayı nehre attım ve
16	ZA-ar-a-am / ář-ta-kà-an-ma / al-sú-ma	14-15) süratle hareket ettiğim sırada kemerim kırıldı ve
17	şa-bi4-tám / aş-ba-at / li-bi4-tám	16-17) saram'u koydum ve süratle hareket edip ceylanı yakaladım.
18	i-ma-e / ú-řé-li / dĪM ù İştar	17-18) Tuğlayı sudan çıkardım.
19	1[a-ma] / 1 [1]i-imGUD.HĪ.A / 6 li-me-e	18-19) Adad ve istar'a yemin edeyim!
20	UDU.HĪ.A / ú-mì-şa-ma / lu ú-şa-ba-ah	19-20) Her gün bin sığır (ve) 6 bin koyun kestim.
21	7 li-me-e / qá-[r]a-du-a / şa i-ra-tim	21-22) 7 bin muharibirin, her gün önümde yiyecekleri göğüs eti
22	ú-mì-şa-ma / ma-ah-ri-a / e-ku-lu-ni	23-24) 3 bin habercim, yiyecekleri sığır eti (ve)
23	3 li-me-e / lá-sí-mu-ú-a	25-29) bin seçkin adamım her gün doyuncaya kadar yiyecekleri butlar (yüzünde) ... İtiraz ettiler 7 bin muharibim göğüs eti yedi.
24	şa / ar-kà-tim / e-ku-lu-ni	31-33) Geri kalana göğüs eti yetişmedi ve
25	1 li-im / şa-qé-ú-a	33-35) (bu yüzden) onun k.'su olan kusamanum sığırını kesti
26	u4-mì-şa-ma / mu-ha-am	35-36) sonrakine göğüs eti verdi.
27	şa kurm-sí-na-tim / a-dí-i	36-37) Aşçım (sığırın) bacağımlı ayırdı! Ve
28	şa-ba-im / e-ku-lu-ni	38-40) (bu sebepten) onun kusuru olarak 100 sığır (ve) 200 koyun kesti ve kölelerimi doyurdum.
29	x.DU! i-ig-re-e-ma	40-41) Adad ve İştar'a yemin edeyim!
30	7 li-me-e / qá-ra-du-a	41-43) 7 yıl bir buçuk ay karanlıkta askerlerimle birlikte oturdum.
31	İ-ra-tim / e-ku-lu / a-na	44-47) Ayrılışımda, akik ve lapis-lazuliyi kamaşa! Bağladım ve ülkeye
32	wa-ar-ki-im / i-ir-tum /	
33	lá ik-şu-ud-ma / a-lá-áp-şu	
34	ku-şa-ma-ni-a-am / şa ku-sí-i-şu	
35	iş-bu-ùh-ma / a-na wa-ar-ki-im	
36	i-ir-tám / i-dí-in / nu-hi-tí-mì	
37	ku-ur-<ří>-na-am / ú-ri-ir-ma	
38	a-na ar-ni-şu / 1 me-et GUD.HĪ.A	
39	2 me-et UDU.HĪ.A / İş-BU-ùh-ma	
40	ur-dí-a / ú-şa-ki-il5 / ^q İM	
41	ù İştar / la-ma / MU.7řĒ.İTĪ.KAM	
42	ù şa-pá-tám / i-na i-ki-il5-tim	
43	qá-du / um-me-ni-a / lu ú-ři-ib	
44	. i-na wa-şa-i-a / şa NA4.GUG	
45	i-na wa-şa-i-a / şa NA4.GUG	
46	lu-ar-ku-ús-ma / a-na ma-tim	
47	lu ú-za-iz / şa-du-a-am / Hu-ma-nam	
48	a-ří-ni-şu / am-ha-řú-ma / ki-ma	
49	sí-ki-tim / i-ba-ri-şu-nu / şa-al-mì	
50	ú-şa-zi-iz / ru-ba-am	
51	şa Tù-uk-ri-iş / mař-kam / ú-lá-bi4-iş	
52	Hu-tù-ra / bi4-bi4-na-tim qá-qá-da-tí-şu-nu	
53	ář-ku-un / a-lá-ří-am / ki-ma	
54	sí-ni-iş-tim / qá-qá-da-tí-şu-nu	
55	ak-tù-um / şa A-mu-ri-e	
56	ki-ma / a-bi4-şu-nu / ř ama-tim	
57	i-şa-ar-şu-nu / aq-tí-i / şa Ki-lá-ri-e	

58	i-mar-ší-im / qá-qá-da-tí-šu-nu	(halka) paylaştırdım.
59	ar-ku-ús ša-ni-um Kà-ni-ší-<e>	47-50) Amanos dağlarını ikiye ayırdım ve onların arasına bir kazık gibi heykelimi diktim.
60	sú-tù-hi-šu-nu ú-šé-er	
61	ša Ha-tim / qá-qá-da-tí-šu-nu / ú-ša-aq-li-ip / Lu-ùh!-mì-e	50-51) Tukriş kralını (bir) posta sardım.
62	tù-dí-tám / ú-dí-tám / lu-lu-am / ù ha-ha-am sú-hi!-šu-nu ú-ša-ri	52-53) Hutura(lılar)'ın bibin(n)u'ları başlarına koydum.
63	13! zi-qi ša-ma-e / i-qá-tí-a / mì-na-am i-ṭup-pì-im	53-55) alasia'yı bir kadın gibi başlarına örttüm.
64	lu-sa-am-i-id i A-nu-um Ila i-df-a-ni i ki-ma LUGAL ana-ku-ni	55-57) Amurrular'ın (sanki) onların babası gibi...
65	ma-tam e-li-tam lı □a-ap-li-tam aş-bu-ru-ni-i i ^d IM i LUGAL	57-59) Kılarlılar'ın başlarını bir sırimla bağladım.
66	sa -tu, -uk -ki li -s" a -ar-b4· -u	59-60) Diğer taraftan, Kanisliler(in) sutuhhum'unu serbest bıraktım.
		61) Hattum(lular)'ın kafalarının ortasının derisini yüzdürdüm.
		61-62) Luhmulular'(ın)! onların sutuhhum'unu gönderdim.
		63) Göklerin 13! zirvesine elimle dokundum.
		63-64) Niçin tablete arttırıyım?
		64) Anum beni reddetmed
		64-66) Ben kral olarak, Yukarı ve Aşağı ülkeyi ele geçirdiğim için, Tanrı Adad adaklarımı arttırsın

1.1.2.5. Sumerce Metinler

Metnin tamamı şu şekildedir: i = TRS 73 önyüz , ii = 3N T296 önyüz, iii = 3N T 2296 arkası, v = TRS 73 arkası. Sargon ile Urzababa arasında geçen ve Sargon'un kral olacağına dair alametlerin görüldüğü önemli bir metindir. TRS 73 önyüz 11. Satırda Sargon'un babasının ismine rastlamaktayız. Jerrold S. Cooper ve Wolfgang Heimpel ortak çalışması ile 1983 yılında yayınlanmıştır. Ayrıca, Cooper yapıtın, bir çok gramatik ve söz dizimsel tuhafliklarla dolu olduğundan

bahsetmektedir. Bu tuhaflıkların olması, yapıtın eski Babil kökenli olduğu hissini verdiğini iddia etmektedir.⁶⁴

Tablo 28: 28TRS 73 nolu tabletin I nolu sütunuön yüz⁶⁵

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	éš má-Γgur8-gi[m]	kutsal, bir yük gemisi [gibi],
2	gir4 maḥ-bi x[]	Onun büyük fırını
3	Íd-bi a ḫúl-la da-[rí]	[Böylece] onun su kanallarından her zaman sevinç suları akar ,
4	a-gàr-bi gišal-e ri-e-dè Γgán[]	Böylece onun tarım kanallarında, tarlalarında çapa kullanılmış olacaktır.
5	é kiški-a uru líl-la-gim maš-gán gi4[gi4-dé]	Böylece hayalet kasabına benzeyen Kish'in evi yine eski yerleşim bir haline dönmüş olacaktır..
6	lugal-bi sipa ur-dza-Γba4-b[4]	Onun kral, çoban Urzababa
7	é kiški-a-ka dutu-gim àm-é	Kish'in evinin üzerinde güneş gibi doğdu / yükseldi
8	nam-lugal-la-na bal-bi šu kúr-ru-dé é-gal-l[a] LAM-bi sud4-rá-x[(x)]	onun kraliyet saltanatı yabancılaşmış, onun sarayın refahı kaldırmış
9	an den-líl inim kú-ga-ne-ne-a zi-dè-eš x[x x]	(ama) An ve Enlil, onların kutsal emriyle, Yetkili şekilde [emretti
10	ki u4-bi šar-ru-um-ki-in uru-ni ur[u]	zaman Sargon onun şehri ... şehri idi
11	ad-da-ni la-i-bu-um ama-n[i]	Babası La'ibum idi , annesi ... []
12	šar-ru-um-ki-in šà du10-ga mu-[]	Sargon, mutlulukla
13	mu im-ta-tu-ud-da-aš x []	Çünkü o doğdu ...

⁶⁴ Jerrold S. Cooper, Wolfgang Heimpel, "The Sumerian Sargon Legend", *JAOS* 103: (1983), 67-82.

⁶⁵ Cooper- Heimpel, "The Sumerian Sargon Legend", 67-82.

Tablo 29: TRS 73 nolu tabletin II nolu sütünü arka yüz⁶⁶

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	dam! lugal-zà-ge4-si-Γda iml-[]	Lagulsagesi'nin karısıyla ... []
2	nam-munus an-dùl-šè mu-ni-ba x[]	O... [] kadınlığını kalkan gibi []
3	lugal-zà-ge4-si kin-gi4-a nu-[]	Lugalsagesi , elçiye (yanıt) vermeyerek (ve dedi ki)
4	gá-nam-ma sig4! É-an-na-šè gir mu-un-g[u b]	Hadi şimdi” Enana'nın duvarları içine adım atmak onun haddine mi ?
5	lugal-zà-ge4-si šà-ga-ni nu-un-z[u] ugu kin-gi4-a nu-mu-un-du11-du11	Lagulsagesi anlamadı, bu yüzden elçiyle konuşmadı,
6	en-na ugu kin-gi4-a na-mu-un-du11-du11 igi dumu nun ba-an-da-bad	(Fakat] Elçiyle konuşur konuşmaz , prensin oğlunun gözleri açıldı,
7	en-e u8 bi-in-du11 sahar-ra ba-an-da-tuš	Lord “ heyhat” dedi ve yere oturdu,
8	lugal-zà-ge4-si kin-gi4-a-ar im-ši-in- gi4	Lugalsagesi , elçiye yanıt verdi,
9	kin- gi4-a šar-ru-ki-in gú nu-mu-un-Γsi1-s[1]	Ah Elçi. Sargon boğun eğmez,
10	gam-gam-ma-ni šar-ru-ki-in Γlugal1 -z[à? – ge4? – si?]	Teslim olduğu zaman , Sargon [] Lugalz(agesi),
11	šar-ru-ki-in lugal-z[à-ge4-si]	Sargon [] Lugalz [agesi],
12	a-na-aš-àm š[ar-ru-ki-in]	Neden S[argon] ?
13	sadece izler mevcut

Tablo 30: 3N T96 nolu tabletin I nolu sütünü ön yüz⁶⁷

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	u4 NE u4 –te-en-e um-ma-te-a-ta	Bir gün, akşam vakti geldikten sonra,
2	šar-ru-um-ki-in sá-du11 é-gal-še im-DU-a-ba	Sargon, Saraya sunumlar getirildiğinde,
3	itima kú ki-tuš kù-ga-ni-a im-ma-da-an-nú	Akad Kralı (Urzababa), kutsal konağının, kutsal yatak odasında uzanıyordu,
4	šà-ga-ni-šè mu-un-zu eme-na nu-gá-gá lú-da nu-mu-un-da-ab-bé	Anladı , fakat açıkça belirtmedi ve de kimseyle konuşmadı,

⁶⁶ Cooper -Heimpel, "The Sumerian Sargon Legend", 74-77.

⁶⁷ Cooper- Heimpel, "The Sumerian Sargon Legend", 74-77.

5	šar-ru-um-ki-in sá-du ₁₁ é-gal-še šu ba-ab-te-a-ta	Sargon saray için teklifleri kabul etti,
6	MÜŠ.KA.UL mu-un-si-ga gišgú-ne-sag-gá mu-un-dab ₅ -bé a-na QA.ŠU.DU ₈ X GUL ip-qi-du-šu-ma	(Urzababa), (ikramlar için) sakiyi sorumlu tuttu – (Sargon) içkiSandığının sorumluluğunu kendi üzerine aldı,
7	kú dinana-ke ₄ da-bi-a müš nu-túm-mu	kutsal İnana, sahnelerin arkasında durmaksızın çalışıyordu
8	u ₄ 5-àm u ₄ 10-àm ba-zal-la-ta	5 ya da 10 gün geçtikten sonra,
9	lugal dur-dza-ba ₄ -ba ₄ - im-da-lá ki-tuš-bi-ta mi-ni-ib-ḫu-luḫ	Kral Urzababa..... bu kaldığı yerden korkmuştu,
10	pirig-gim ša pap-ḫal-la-na kaš biz!(ya da biz!-biz)-biz ša-ba úš lugud SI.A-ba	Bacaklarının arasından, bir Arslan gibi kanlı ve iltihaplı idrar akıtmaya başladı,
11	ì-Γkúš ₁ ku ₆ a mun lu-ga-gim zi mu-un-di-ni-ib-ir-ir a-ne-eḫ-ma šu ki-ma nu-un as-li	Boşuna çabalayan bir tuzlu su balığı gibi mücadele ediyordu, çok korkmuştu.
12	u ₄ -ba- MÜŠ.KA.UL (eras.) é? ₁₂ dezinu-ka i-na x x (x)	Tamo zamanlarda, Ezinu tapınağındaki Saki,
13	šar-ru-um-ki-in ù-sá-gim la-ba-nú ma-mú-dé ba-nú	Sargon, uyumak için değil, hayal kurmak için uzanmıştı,
14	kú dinana-ke ₄ ma-mú íd mud-šè mu-un-gir ₅ -gir ₅ ú-ṭe ₄ -eb-bi-šu	Rüyasında , kutsal İnana, onu (Urzababa) bir kan nehrinin içerisinde boğuyordu,
15	mšar-ru-um-ki-in dum-dam-ma-na KA ki-Γšè ₁ ba-da-ab-ra-Γaḫ ₁	Sargon çılgık atıyor, yerleri tirmalıyordu,
16	dum-dum-bi lugal dur-dza-ba ₄ -ba ₄ giš-tuk-tuk-da-ni ra-mi-im-šu	Kral Urzababa, o çığlıkları duyunca,
17	lugal-ra ki kù-ga-ni-šè im-ma-da-an-Γsun ₅ l-ne-eš	Onu (Sargonu) huzuruna getirtti,
18	mšar-ru-um-ki-in ki dur-dza-ba ₄ -bΓa ₄ -šè im-ma ₁ -da-an-sun ₅ -ne	Sargon , Urzababa'nın huzuruna geldi, (dedi ki)
19	MÜŠ'.KA.UL!(GA) ma-mú gi ₆ -ú-[(na x) n]a Γù ₁ -mu-re-du ₈	Oh. Saki sana dün gece bir rüya vahiy oldu mu,
20	mšar-ru-um-ki-in lugal-a-ni im-ma-ni-ib-gi ₄ -gi ₄	Sargon Kralına cevap verdi,
21	lugal-mu ma-mú-mu ú-mu-re-du ₁₁ -ga	Oh. Sayın Kralım, bu benim size anlatacağım rüyaydı,
22	lú ki-sikil diš-àm an-gim sukud-da-ni ki-gim dagal-la-ni	Cennetler kadar yüksek, dünyalar kadar geniş, genç bir kadın vardı.
23	[suḫ]uš? Bàd-da-gim gar-gar-ra (eras.?)	Bir duvarın temeli kadar, sıkıca yerleşmişti,

24	[íd] Γ maḥ íd mu l-d-šè gá-ra mu-un-Γ gir5 l-re-dè-en	kadın sizi, büyük kan nehirin de, benim için boğuyordu,
25	[(x)]Γ x l[d]u[r-dza-b]a4-ba4 nundum KA bí-in-Γ kúl ní šà-Γ šè l ba-gíd	[]U[rzab]aba dudaklarımı ısırды, ciddi olarak korkmuştı,
26	[x x]x na A[N x] sukka-l-a-ni Γ gù l mu-na-dé-e	Yardımcısına [] konuştu,
27	[n]Γ in9-e l-mu kù dinana-ke4	[] Benim soylu kız kardeşim, Kutsal Inana,
28	[x x]x x mud-šè u-mu mu-un-ku4-re	[] Benim parmağımı, kan dolu bir..... koyacak,
29	[x]x mšar-ru-um-ki-in MÜŠ'.KA.UL íd maḥ mu-un-gir5-gir5	[Son]ra da , Sargonu, sakiyi , büyük bir nehirde boğacak,
30	be-lí-iš-ti-kál gal-simug lú šà-ga DU-a-mu im sar-sar	Belistikal, benim tabletleri yazmak için seçtiğim, demirci ustası,
31	Ínim ga-ra-ab-du11 Γ inim-mu l[hé]-dab5	Sana emirler vereceğim, bu emirler yerine getirilsin,
32	Γ na-ri-ga l-mu Γ gizzal hé-em l ši-ak	Emirlerime kulak verilsin ,
33	ne-éš MÜŠ'.KA.UL zabar-Γ šu l -gá a-ra – Γ x l-ab-túm	Şimdi, saki benim bronz kadehlerimi sana getirince,
34	é-[siki-l]a é Γ nam l-tar-ra-ka alan-gim Γ kùš-kùš-a l si-bí-ib	Esikilde/ Saf Tapınakta , kaderlerin tapınağında,onları heykelcikler için kalıba dök!
35	be-li-iš-ti-kál inim lugal-la-na-šè sag-kés ba-ši-in-ak uš-ta-si-iq	Belistikal , Kralının emirlerine dikkat keildi ve,
36	é-siki-l é nam-tar-ra-ka kùš-kùš-a si-mu-un-sá	Kalıpları Esikilde/saf tapınakta , kaderlerin tapınağında hazırladı,
37	lugal-e mšar-ru-um-ki-in gù mu-na-dé-e	Kral , Sargona dediki,
38	šar-ru-um-ki-in é-gal dur-dza-ba4-ba4 im-ma-da-ra-ab-è	Git benim Bronz Kadehlerimi demirci ustasına teslim et,
39	kù dinana-ke4 Γ zà zi-da- lni mùš nu-túm-mu	Sargon ,Urzababa'nın sarayından ayrıldı,
40	é-siki-l-la é nam-tar-ra-ka 5 nından 10 nından nu-te-a-Γ na l, ID/DA.AB/TA/DU.NI/HL.NI/IR	Holly (kutsal)Inana, durmaksızın (sağ yanındaydı) Esikil/Saf Tapınak, Kaderler Tapınağının 5 veya 10 Nından gelmeyince,
41	kù dinana-ke4 igi mu-uΓ n-na l-nigin gir-ni im-da-ru ú x x (x) ru	Kutsal Inana ona doğru döndü ve yolunu tıkadı (dedi ki)

42	é-sikil –la é kù-ga na-nam lú mud nu-mu-un-ku4-re a-na [(?) mu (x)?el x Γša] da-miΓú-ull i –ru-ub	Esikil/ Saf Tapınak , kutsal tapınak değil mi ?Kanla (kirlenmiş) kanla kirlenmiş hiç kimse oraya girmemeli.
43	ká é nam-tar-ra-ka gal-Γsimug!l lugal-la- {ke4 gaba] mu-un-da-ri- šu bi /ub x x (x)	Kaderler Tapınağının kapısında o (Sargon) kralın demirci ustasıyla buluştu,
44	zabar-Γšu lugal]la-ke4 gal-simug-Γšè] mu-un-DU-a-ta	Kralın bronz kadehlerini demirci ustasına verdikten sonra ,
45	be-lí-iš-Γti]kál gal-simug im-Γda]lá alan-gim kúš-kúš-a ba!-da-ab-sí-ga-bi	Demirci ustası Belistikal.... Onları heykelcikler için kalıba döktükten sonra,
46	šar-ru-um-ki-in u4 5-àm u4 10-àm ba-zal-la-ta	Sargon, 5 veya 10 gün geçtikten sonra,
47	ki dur-dza-ba4-ba4 lugal-la-na-šè im-ma-dan-ku4-ku4,	Kralı, Uzaba'nın huzuruna çıktı,
48	ša é-gal-gim Γki úš]sa im-Γma-da]an-ku4-ku4	Yüce dağda konuşlanmış saraya girdi,
49	lugal dur-dza-ba4-ba4 im-da-lá ki-tuš-Γbi]l-ta mi-ni-ib-ħu-luħ	Kral Uzarbaba....bu yerden korkuyordu,
50	ša-ga-ni-šè mu-un-zu eme-na nu-gá-gá lúda nu-mu-un-da-ab-bé	O, anladı ama açıkça telaffuz etmeyecekti, ne de her hangi biriyle bunu konuşacaktı,
51	itima-ka ki-tuš kú-ga-ni dur-dza-Γba4]ba4mi-ni-ib-ħu-luħ	Kutsal yerin, yatak odasında Uzarbaba korkuyordu,
52	ša-ga-ni-šè mu-un-zu eme-na nu-gá-gá lú-da nu-mu-un-da-ab-bé	O, anladı ama açıkça telaffuz etmeyecekti, ne de her hangi biriyle bunu konuşacaktı,
53	u4-bi-ta im-ma Γgub-bu ħé-gál] im Γsi-si]l-ge ba-ra-gál-la-àm	günlerde Tabletlere yazmak kesinlikle vardı ama, Tabletleri kaplama (zarflama) yoktu,
54	Lugal dur-dza-ba4-ba4 mšar-ru-um-ki-in Γdingir-re-e]ne šu-du]ga-ar	Kral Uzarbaba, Tanrıların yarattığı Sargon için ,
55	im-ma gub-bu níg ní ba-ug7-a-tatu-up-pa iš-tù-ur-šu ša šu-mu-ut ra-ma-ni (-[šu]?)	Kendi ölümüne sebep olacak bir tablet yazdırdı ve,
56	unuki –ga lugal-zà-ge4-e-si šu ba-ni-ib-tag4-tag4	Bunu Uruktaki, Lagulzagesi'ye gönderdi.

1.1.2.5. Sümerce-Akadca Metinler

1.1.2.5.1. VAT17166

3NT296 nolu tabletin devamı olma olasılığı vardır. Sargon'un Urzababa'nın sarayından ayrıldığına ilişkin 3 okunaklı satırı şu şekildedir:⁶⁸

Tablo 31: VAT17166 nolu tabletin I nolu sütünü⁶⁹

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	šur-rum –GI é-gal Ur-dZa-ba ₄ -ba ₄ íb-ta-è MIN iš-Iu e-kal MIN ú-ša-am-ma	Sargon Urzababa'nın sarayından ayrıldı
2	pa ₅ -sar-ra-ra mu-un-na-an-te-na-ra a-na pa- lag mu-ša-ri-e it- _{te} ₄ - _{hi}	Bahçenin kanalına yaklaştı
3	šar-rum-GI pa ₅ -sar-ra-ta ì-dúr-ru-na-ta MIN i-na MIN [it-ta-á]š!-ba-ma	Sargon bahçeye uzanarak....
4

1.1.2.6. Edisyonu Yapılmış Parçalar

Yukarıda Sargon'un hayatıyla ilgili Sümerce, Akadca, Asurca ve Eski Babilce metinlere yer verilmişti. Ancak, konuya ilişkin bilgiler veren küçük parçalar da bulunmaktadır. Bunlar Douglas Frayne'nin edisyonunu hazırlayarak dizayn ettiği CBS13972 ve Nİ320 şeklinde numaralandırılmış parçalardan oluşmaktadır. Bu parçalar, Sümerce Akadca ve Eski Babilce kopyalardır.

1.1.2.6.1. CBS13972 - Nİ320

Nippur'da çıkarılan ve Sargon'un hayatı hakkında önemli bilgiler içeren bu tabletler' den CBS13972 Philadelphia tableti, Nİ 3200 İstanbul tabletidir. Bu kaynaklar Sargon'un çivi yazılı tabletlerinin kopyalarıdır. İlki Sümerce ve Akadca versiyonu olan ve bizlere Uruk kralı Lugalzagesi' nin Uruk, E-Ninmar ve bu geniş bölgeler civarındaki Lagaş'ı ele geçirmesinden bahseder.⁷⁰ Tablo 33 deki parça da Kral Sargon' un Lugalzagesi'yi kendi elleriyle ele geçirdiği ile ilgili satırlar yer almaktadır. 34. tabloda dünyanın kralı olarak kendisini takdim eder ve ele geçirdiği

⁶⁸ Cooper- Heimpel, "The Sumerian Sargon Legend", 74-77.

⁶⁹ Cooper- Heimpel, "The Sumerian Sargon Legend", 74-77.

⁷⁰ Douglas R. Frayne, *Sargonic and Gutian Period (M.Ö 2234-2113)*, (cilt. II (Toronto: 1993), 9.

yerleri burada belirtir. Ayrıca 50 yerleşkeyi de ele geçirdiğinden bahseder. 39. Tabloda 34 savaşta galip geldiği ve Meluhha Magan ve Tilmun' un gemilerini batırdığını öğrenmekteyiz. Ordusunun 5.400 kişilik bir ordu olduğu da gene bu tabloda yer almaktadır. Görüldüğü üzere Kral Sargon' un askeri başarıları ve fetihleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler vermektedir.

Tablo 32: CBS13972 - Nİ3200 nolu metinlerin Sumerce ve Akadca versiyonu⁷¹

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON SUMERCE	TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON AKADCA	TÜRKÇESİ
1	[šar-um-GI]	1	[šar-ru-GI]	[Sargon , Akad Kralı, tanrıça İnanna'nın vekili, dünyanın kralı, Tanrı An] 'ın kutsanan rahibi , toprakların beyi (efendisi) , tanrı Enlil'in yönetici eli/valisi
2	[lugal]-	2	[LUGAL]	
3	[ag-ge-dè.KI]	3	[a-kà-dè.KI]	
4	[maškim]-	4	[MAŠKIM.GI ₄]	
5	[^d inanna]	5	[^d INANNA]	
6	[lug]al-K[IŠ]	6	[LUGAL KIŠ]	
7	[gùd]a-an-na	7	[PA ₄ ŠEŠ AN]	
8	ˁlugalˁ-	8	ˁLUGALˁ	
9	ˁkalam-maˁ	9	KALAM.MA.KI	
10	énsi-gal-	10	ÉNSI	
11	^d en-líl	11	^d en-líl	
12	uru unu. KI	12	URU.KI	Uruk şehrini fethetti ve surlarını yıktı.Uruk'u [savaşlarla] yenerek (Uruk savaşını kazandı).
13	e-ḫul	13	UNU.KI	
14	ˁbādˁ-bi	14	SAG.GIŠ.RA	
15	e- ga-	15	Û	
16	lú- unu- KÍ ˁga daˁ	16	BÁD-šú	
17	GIŠ.tukul	17	Ì.GUL.GUL	
18	ˁeˁ-da-sìg	18	in REC 169	
19	TÜN.KÁR[A]	19	UNU.[KI]	
20	e-NÍ-sì	20	[iš ₁₁ -ar]	
21	lug[al-zà-ge-si]	21	[URU.KI]	
22	[lugal]-	22	[SAG.GIŠ.RA]	
23	[unu. KÍ-ga-da]	23	[lugal-z]à-ge-si	Uruk kralı [Lugal-zlage-si'yi, savaşta yendi ve Tanrı Enlil'in kapısında kellesini vurdurdu.
24	[GI] Š.tuku[l]	24	ˁLUGALˁ	
25	[e]d[a-sìg]	25	[UN]U.KI	
26	ˁeˁ-da-dab ₅	26	in REC 169	
27	GIŠ-si-gar-ta	27	ŠU.DU ₈ .A	
28	ká- ^d en-lil-lá-šè	28	in SI.GAR-rim	
29	ˁeˁ-de ₆	29	a-na KÁ	
30	šar-um-GI	30	^d en-líl	
31	lugal-	31	u-ru-ús	
32	[a]g-ge-dè-KI	32	šar-ru-GI	
33	lù-úri- KI-ma-da	33	LUGAL	

⁷¹ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 10-12.

34	GIŠ.tukul	34	a-kà-dè.KI	sonuçlandırdı şehri feth etti ve duvarlarını yıktı
35	e-da-sìg	35	in REC 169	
36	TÜN.KÁRA	36	ÚRI.KI	
37	ṛe'-NI-si	37	İš''-ar	
38	uru-ni	38	Û	
39	e-ḫul (sonrasında ga-ga silinmiş)	39	URU.KI	
40	ṛbād'-bi	40	SAG.GIŠ.RA	
41	e-ga-ṛsi'	41	Û	
42	è- ^d nin-ṛmar'-KI	42	BĀD-śu	
43	e-ḫul	43	Ì.GUL.GUL	
44	bād-bi	44	é-nin-mar.KI	O Enimarı da feth etti duvarlarını yıktı ve yöresini lagaş' a ve denize kadar almış, silahlarını denizde yıkamıştır.
45	e-ga-ṛsi'	45	SAG.GIŠ.RA	
46	gú-kalam-bi	46	Ú	
47	lagaş-KI-ta	47	BĀD-śu	
48	ṛa'-ab-še-na-x-[n]e-ne	48	ṛÌ.GUL.GUL'	
49	e-ḫul	49	ṛù'	
50	GIŠ.tukul.ni	50	KALAM.MA.KI-śu	
51	a-ab-ba-ka	51	Û	
52	ì-luḫ	52	lagaş (LA.BUR.ŠIR.RI) .KI	
53	ṛlú'-umma.KI-ṛda'	53	a-di-ma	
54	[GIŠ.tukul]	54	ti-a-am-tim	
55	[e-da-sìg]	55	SAG.GIŠ.RA	
56	[TÜN.KÁRA]	56	GIŠ.TUKUL-kí-śu	
57	[e-NI-si]	57	in ti-a-am-tim	
58	[uru-ni]	58	Ì.LUH	
59	[u-ḫul]	59	UB.ME.KI	Ummayı savaşta [yendi] şehri feth etti ve duvarlarını yıktı
60	[bād-bi]	60	ṛin REC 169'	
61	[e-ga-sì]	61	[iś ₁₁ -ar]	
62	[śar-um-GI]	62	[ù]	
63	ṛlugal'	63	[URU.KI]	
64	kalam-ma-ra	64	[SAG.GIŠ.RA]	
65	^d en-líl-le	65	[ù BĀD-śu]	
66	lú-é[rím]	66	[Ì.GUL.GUL]	
67	nu-na-ṛsum'	67	[śar-ru-GI]	
68	a-ṛab'-[ba]	68	LUG[AL]	
69	ṛIGI.NIM'~-ma-ta	69	ṛKALAM'.MA.[KI]	(Sargon'a), toprakların efendisi, tanrı Enlil karşısına çıkmadı (rakip olamadı)
70	a-ab-ba	70	^d en-ṛlíl'	
71	Sig-ṛsig'şè	71	ma-[ḫi-ra]	
72	^d en-líl-le'	72	[la i-di-śum ₆]	
73	[mu-na-sum]	73	[ti-a-am-tám]	
74	[u]	74	[a-lí-tám]	
75	[a-ab]-ba-	75	[ù]	
76	[sig-sig]-ta	76	[śa-pil]-tám	
77	[dumu-dum]u	77	^d en-líl	
78	[ag-ge-dè.KI]	78	i-di-nu-śum ₆	

79	n[am-énsi]	79	ís-tum-ma	Ve böylece Akad halkı aşağı denizlerden yukarı denizlere kadar tüm toprakların yönetimini aldı.
80	mu-´kin(?)´-[x]	80	ti-a-am-tim	
81	lú-ma-[ri.KI]	81	ša-´pil´-tim	
82	lú-NIM.[KI]	82	DUMU.DUMU	
83	(erasure)	83	a-´kà-dè´.KI	
84	Ígi-šar-u[m]-´GI´-	84	ÉNSI-ku ₆ .a-tim	Toprakların efendisi Sargon'dan önce Mari ve Elam (sadakatle) bağlı kaldılar.
85	lugal-	85	[u]-kà-lú	
86	kalam-ma-ka-šè	86	ma-rí.KI	
87	Ì-su ₈ -ge-éš	87	Ù	
88	Šar-um-GI	88	NIM.KI	
89	lugal-	89	maḥ-rí-ís	
90	kalam-ma-ke ₄	90	šar-´ry-GI´	
91	kiš.KI	91	LUGAL	
92	ki-bé	92	KALAM.MA.KI	
93	bí-gi	93	i-za-zu-ni	
94	uru-bé	94	´šar-ru-GI´	Toprakların beyi Sargon Kis' in iki şehrini birleştirip tek şehir haline getirdi
95	ki-DU e-na-ba	95	LUGAL	
96	´lú mu-sar-ra-e´	96	KALAM.MA.KI	
97	ab-ḥa-lam-e-a	97	Kiș.KI	
98	^d utu	98	a-ša-rí-šu	
99	suḥuš-a-ni	99	i-ni	
100	ḥé-bù-re ₆	100	URU.KI-lam	
101	numun-na-ni	101	u-šá-ḥi-šu-ni	
102	ḥé-ga-ri-ri-ge	102	ša DUB	
		103	´šu ₄ ´-a	
		104	u-ša-sâ-ku-ni	
		104	^d UTU	
		106	SUḤUŠ-šu	
		107	li-sú-uḥ	
		108	ù ŠE.NUMUN.šu	
		109	li-il-qù-ut	
				Bu kitabeyi yok etmek isteyen gelince, Tanrı Samas bütün hayatını yıksın-mahvetsin soyunu kurutsun

Sumerce- Akadca tablet ek bilgi 1

1	mu-sar-ra	mu-sar-´ra´	kaidesi üzerinde duran kitabe
2	ki-gal-ba	k[i-gal-b]a	

Akadca tablet ek bilgi 1

1	šar-ru-GI	Sargon topraklarının efendisi.....
2	LUGAL	
3	KALAM.MA.KI	
4	´ma´-[...]	

Akadca tablet ek bilgi 2

1	lugal-zà-´ge ¹ si	Uruk kralı Lugalzagesi
2	LUGAL	
3	UNU.KI	

Akadca tablet ek bilgi 3

1	mes-é	Umma valisi Mese
2	ÉNSI	
3	UB.ME.KI	

Akadca tablet ek bilgi 4

1	[...]	kralı...
2	ˊLUGALˊ	
3	[...]	

Tablo 33: CBS13972 - Nİ3200 nolu metinlerin Eski Babilce parçası⁷²

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	śar-ru-GI	Akad kralı Sargon Tanrıça İnanna 'nın in vekili , dünyanın kralı , Tanrı Anum un kutsadığı temsilcisi , toprakların beyi , tanrı Enlili 'in vasisi.
2	LUGAL	
3	a-kà-dè.KI	
4	MAŠKIM.GI ₄	
5	ˆINANNA	
6	LUGAL KIŠ	
7	PA ₄ .ŠEŠ AN	
8	LUGAL	
9	KALAM.MA.KI	
10	ÉNSI	
11	ˆen-líl	
12	İn ˊREC 169ˊ(KASKAL+[x])	Uruk savaşını kazandı
13	UNU.KI	50 şehri Tanrı Ilaba (yardımıyla) ile fethetti, Uruk şehri de dahil olmak üzere, Uruk surlarını da yıkarak.
14	İš ₁₁ -ar	
15	Û	
16	50 ÉNSI	
17	in ŠÍTA	
18	il-a-ba ₄	
19	Û	
20	URU.KI	
21	[S]AG.GIŠ.[RA]	
22	[ù]	
23	B[AD-śu]	
24	ˊI.GUL.GULˊ	(bundan başka) uruk kralı Lugal-zage-si yi yakaladı ve Enlil kapısında kellesini vurdurdu
25	Û	
26	lugal-zà-ge-si	
27	LUGAL	
28	UNU.KI	
29	in REC 169	
30	ŠU.DA ₈ .A	
31	in SI.GAR-rì-im	

⁷² Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 13-15.

32	a-na KÁ		
33	^d en-líl		
34	u-ru-ús		
35	śar-ru-GI		
36	LUGAL	Akad kralı Sargon Ur savaşını kazandı, şehri fethetti ve kentin duvarlarını yıktırdı.	
37	a-kà-dè.KI		
38	˘in˘ REC 169		
39	ÚRU.KI		
40	İş ₁₁ -ar		
41	Ù		
42	URU.KI		
43	SAG.GIŠ.˘RA˘		
44	˘ù˘		
45	B[ÁD-śu]		
46	Ì.G[UL.GUL]		
47	[é-nin-mar.KI]		Eninmar'ı fethetti, surlarını yıktı, şehrin civarını ve Lagaş 'ı yi de denize kadar(denizi bile) fethetti. Silahlarını denize yıkadı
48	[SAG.GIŠ.RA]		
49	[ù]		
50	BÁD-śu		
51	Ì.GUL.GUL		
52	Ù		
53	KALAM.KI-śu		
54	Ù		
55	lagař(LA.BUR.ŠIR).KI		
56	a-di-ma		
57	ti-a-am-tim		
58	SAG.GIŠ.RA		
59	˘GIŠ˘.TUKUL-kí-śu		
60	in ti-a-am-tim		
61	Ì.LUĞ	Umma savaşında galip geldi şehri feth etti ve duvarlarını yıktı	
62	UB.ME.KI		
63	İn REC 169		
64	İş ₁₁ -ar		
65	Ù		
66	URU.KI		
67	SAG.GIŠ.RA		
68	Ù		
69	BÁD-śu		
70	Ì.GU[L.GUL]		
71	ś[ar-ru-G]I		Sargon'a, toprakların efendisine, Tanrı Enlil'in savaşamadığı (rakip olamadığı) kişiye
72	[LUGA]L		
73	[KALAM.MA]KI		
74	[şu ^d en-l]íl		
75	m[a-ĥi-r]a		
76	la ˘i-di-nu˘-śum ₆		
77	ti-a-˘am-tám˘	Tanrı Enlil ona yukarı ve Aşağı denizleri verdi	
78	a-lí-˘tám˘		
79	˘ù˘		
80	śa-pi[l-tám]		
81	[i-di-śum ₆]		

82	[ís-tum-ma]	Sonrasında Akad halkı aşağı denizlerden yukarı denizlere kadar tüm toprakların yönetimini aldı.
83	[ti-a-am-tim]	
84	[ša-pil-tim]	
85	[a-di-ma]	
86	[ti-a-am-t]im	
87	[a-lí-tim]	
88	[DUMU.DUM]U	
89	a-kà-`dè`.KI	
90	ÉNSI-ku ₆ -a-a-tim	
91	u-kà-lú	
92	ma-rí.KI	Mari ve Elam, toprakların efendisi Sargon 'un yanında itaatle yer aldılar
93	Û	
94	NIM.KI	
95	maḥ-rí.ís	
96	šar-ru-GI	
97	LUGAL	
98	KALAM.MA.KI	
99	i-za-zu-ni	
100	šar-ru-GI	Toprakların efendisi Sargon Kiş' in iki şehrini işgal etti Kiş' in iki şehrini birleştirip tek şehir haline getirdi
101	LUGAL	
102	KALAM.MA.KI	
103	[k]iš.KI	
104	`a`-ša-rí-šu	
105	`i`-ni	
106	Û	
107	URU.KI-lam	
108	u-ša-ḥi-šu-ni	Her kim bu kitabeyi yerinden oynatırsa Tanrı Enlil ve Şamaş servetini yok eder soyunu kurutur
109	ša DUB	
110	su ₄ .a	
111	u-ša-sá-ku-ni	
112	^d en-líl	
113	Û	
114	^d UTU	
115	SUHUŠ-šu	
116	li-šu-ḥa	
117	Û	
118	ŠE.NUMUN-šu	
119	li-il-qù-tá	Bu heykeli yıkmak (bozmak) isteyene gelince, Tanrı Enlil ismini bu dünyadan silsin-kaldırsın, silahlarını yok etsin. Tanrı Enlil'den önce gidemesin (yürüyemesin).
120	ma-ma-na	
121	DÚL	
122	su ₄ -`a`	
123	u-a-`ḥa-ru`	
124	^d en ¹ -líl	
125	MU-šu	
126	li-a-ḥir _x (HA+ŠU)	
127	GIŠ.TUKUL-šu	
128	li-iš ₅	
129	maḥ-rí-ís	
130	^d en-líl	
131	E DU	

Tablet ek bilgi

1	mu-sar-ra ki-gal-ba	Lugal-zage-sinin huzurunda yazılmıştır
2	İgi-lugal-zà-ge-si-šè	
3	a-ab-sar	

Tablo 34: CBS13972 - Nİ3200 nolu metinlerin Eski Babilce Parçası⁷³

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON	TÜRKÇESİ
1	İL-a-ba ₄	Tanrı Ilaba onun şahsi Tanrısıdır
2	İL-šú	
3	šar-ru-GI	Dünya kralı Sargon, Akad'ların 9 ordusuyla Uruk şehrini fethetti, savaşı kazandı, 50 şehri (şehir yönetimi) aldı, ve Uruk şehrinin kralını bizzat kendi yakaladı.
4	LUGAL	
5	KIŠ	
6	İN 9	
7	ki-šé-rì	
8	a-kà-dè.KI	
9	URU.KI	
10	UNU.KI	
11	SAG.GIŠ.RA	
12	Û	
13	in REC 169	
14	iš ₁₁ -ar	
15	Û	
16	"50" ÉNSI	
17	Û	
18	LUGAL	
19	šú ₄ -ma	
20	ŠU.DU ₈ -A	
21	Û	daha sonra ikinci bir savaş yaptı Nagurzam 'da savaşı ve zafere ulaştı
22	İN na-GUR ₈ -za-am.KI	
23	REC 169	
24	iš-ni-a-ma	
25	ÍŠ-ku ₈ -na-ma	
26	iš ₁₁ -ar	daha sonra üçüncü bir durum olarak ikisi Ur da birbiriyle savaştı ve Sargon galip geldi
27	Û	
28	"in"ÚRI.KI	
29	ús-x-tá-lí-ša-ma	
30	im ₄ -ta-aḥ-ša-ma	
31	iš ₁₁ -ar	sonra Umma yı da savaşta mağlup etti ve şehri feth etti
32	Û	
33	UB.ME.KI	
34	in REC 169	
35	iš ₁₁ -ar	

⁷³ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 16-17.

36	Û	
37	URU.KI	
38	ŞAG.ŞGIŞ.ŞRA	
39	Û	sonra lagaş savaşını da kazanıp denizde silahlarını yıkadı
40	lagaş(LA.BUR.ŞİR).KI	
41	in REC 169	
42	[iş ₁₁ -ar]	
43	řû	
44	GIŞ.ŞTUKUL.Ş-[ki-şu]	
45	şin[ti-a-am-tim]	
46	İ.[LUĞ]	

Tablet ek bilgi

1	şmu.Şsa[r-ra alan-na]	heykel üzerinde bir yazıt :
2	şki-gal.Ş-[bi nu-sar]	

Tablet ek bilgi

1	il-a-ba ₄	Tanrı Enlil, muhteşem tanrılardan biri olan Tanrı Ilaba ya, kendi silahlarını verdi
2	KALAG.G[A]	
3	ì-li	
4	^d en-lil	
5	GIŞ.TUKUL	
6	IN.NA.ŞSUM	

Tablo 35

1	[a-na]	[Tanrı X'e]
2	[^d ...]	
3	[şar-ru- GI]	[Akad kralı Sargon], Uruk'un ve U[r]'un fatihi
4	[LUGAL]	
5	[a-kà-dè.KI]	
6	şSAG.GIŞ.RA	
7	SAG	
8	UN[U.KI]	
9	Û	
10	ÚR[I.KI]	
11	A.MU.RU	

Tablo 36

1	šar-ru- GI	Akad Kralı Sargon, Uruk fatihi [ve Ur'un]
2	LUGAL a-kà-dè.KI	
3	SAG.GIŠ.RA	
4	[SA]G ʾUNUʾ.KI	
5	[ù ÜRI.KI	

Tablo 37: CBS13972 eski babilce parçası⁷⁴

1	šar-ru-GI	Sargon İnanna Tanrıçasının kutsanamı, dünyanın kralı, Tanrı Anum 'un Rahibi Tanrı Enlil' in vekili
2	LUGAL	
3	a-kà-dè.KI	
4	MAŠKIM.GI	
5	ʾdINANNA ʾ	
6	[LUGAL KI]Š	
7	[PA ₄ .ŠE]Š ʾAN ʾ	
8	ÉNSI	
9	^d en-líl	
10	ì-[nu]	
11	^d en-líl	
12	DI.KU ₅ -šú	
13	i-ʾdi ʾnu-ʾma ʾ	
14	Ù	
15	UNU.KI	
16	SAG.GIŠ.R[A-ni]	
17	[...]	çeviri için elverişsiz
18	[...]	
19	[...]	
20	x [...]	
21	x [...]	
22	a-[na]	bu obje Tanrı Enlil'e adandı
23	ʾd[en-líl]	
24	ʾA.MU.RU ʾ	
25	Ù	Tanrı Enlil için Nippur'u tertemiz kıldı
26	NIBRU.KI	
27	a-na	
28	^d en-líl	
29	u-li-il	

⁷⁴ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 20-21.

Tablet ek bilgi

1	šar-ru-GI	Saron, toprakların efendisi, Tanrı Enlil 'in rakip olmadığı kişiye
2	LUGAL	
3	KALAM.MA.KI	
4	šu ^d en-líl	
5	ma-ḫi-ra	
6	la i-dì-nu-šum ₆	

Tablet ek bilgi

1	ṛmu ^r -[sar-ra]	Kaideye yazılmış yazıt
2	ki-[gal]-ṛla ^r	
3	a-ab-sar	

Tablet ek bilgi

1	lugal-zà-ge-si	Uruk beyi ve Ur kralı Lugalzagesi
2	EN	
3	šu UNU.KI	
4	LUGAL	
5	šu ŪRI.KI	

Beddua formulü

30	ša DU[B]	Bu kitabeyi her kim yerinden oynatırsa Tanrı Enlil ve Şamaş lanetiyle servetlerini yok eder soyunu kurutur
31	Šu ₄ -ṛa ^r	
32	u-ša-sà-k[u-ni]	
33	^d en-líl[1]	
34	Û	
35	^d UTU	
36	SUḪUŠ-šu	
37	li-sú-ḫ[a]	
38	Û	
39	ŠE.NUMUN-šu	
40	li-il-qù-tá	Bu kitabeyi kaideden ayıranın Tanrı Enlil de ismini ayırır ve silahıyla cezalandırır. Böyle olunca tanrı Enlil 'in huzurunda yürüyebilir mi
41	ma-ma-na	
42	DÚL	
43	Šu ₆ -a	
44	u-ṛa-ḫa ^r -ru	
45	^d en-líl	
46	MU-šu	
47	li-a-ḫir _x (ḪA+ŠÚ)	
48	GİŠ.TUKUL-šu	
49	li-iš-bir _s	
50	maḫ-rí-ís	
51	^d en-líl	
52	ṛe DU ^r	

Tablo ek bilgi

1	mu-sar-ra	Lugalzagesi' nin omzundaki kitabe
2	Murgu lugal-zà-ge-si	

Tablo 38: CBS13972 N13200 nolu metinlerin Eski Babilce parçası⁷⁵

1	šar-ru-GI	Akad kralı Sargon
2	[LU]GAL	
3	a- ^ˁ ka ^ˁ -dè.KI	
4	[URU.KI]	Uruk şehrini fethedip savaştan zaferle döndü
5	UN[U.KI]	
6	[SA]G.GIŠ.RA	
7	[ù]	
8	[in REC 169]	
9	[i ₁₁ -ar]	tek başına [50 memuru] esir edip [uruk kralını] esir aldı
10	[ù]	
11	[50 ÉNSI]	
12	^ˁ ù	
13	[L]UGAL	
14	[š]u ₄ -ma	
15	ŠU.DU ₈ .A	
16	ša DUB šu ₄ -a	her kim bu kitabeyi yerinden oynatırsa Tanrı Enlil ve Şamaş zenginliğini yok eder ve soyunu kurutur
17	u-ša-sà-ku-⟨ni⟩	
18	^d en-líl	
19	Ù	
20	^d UTU	
21	ŠUĤUŠ-šu	
22	li-sù-ḫa	
23	Ù	
24	ŠE.NUMUN-šu	
25	li-il-qù-tá	
26	ma-ma-na	
27	DÙL	
28	Šu ₄ (erasure)-a	
29	^ˁ u-a-ḫa-ru ^ˁ	
30	^d en-líl	
31	MU-šu	
32	li-a-ḫir _x (ĤA+ŠŪ)	
33	GIŠ.TUKUL-šu	
34	li-iš-bir ₅	
35	maḫ-rí-iš	
36	^d en-líl	
37	^ˁ e ^ˁ DU	

⁷⁵ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 21-22.

Tablo ek bilgi

1	[mu-sar-ra]lan-na	kaide üzerinde bir kitabe
2	[...] x	

Tablo 39: CBSI3972 nolu metnin eski babilce parçası⁷⁶

1	šar-ru-GI	Dünyanın Kralı Sargon Elam ve Parahşum'un fatihi
2	LUGAL	
3	KIŠ	
4	[S]AG.GIŠ.RA	
5	[NI]M.KI	
6	Ú	
7	pá-ra-aḫ-šum.KI	
8	ša DUB	Her kim bu kitabeyi yerinden oynatırsa Tanrı Enlil ve Şamaş zanginliklerini yok eder ve soyunu kurutur
9	Šu ₄ -a	
10	u-ša-sà-ku-ni	
11	^d en-líl	
12	^d UTU	
13	Ú	
14	^d INANNA	
15	SUḪUŠ-šu	
16	li-sú-ḫa	
17	Ú	
18	ŠE.NUMUN-šu	
19	li-il-qù-tá	

Tablo ek bilgi

1	mu-sar-ra ki-gal-b[a]	kaidesi üzerinde bir kitabe
---	-----------------------	-----------------------------

Tablo ek bilgi

1	À.GÚB [...]	soldaki elamites
2	ˁNIMˁ.[KI ...]	
3	x [...]	

Tablo ek bilgi

1	[šar-ru-GI]	Sargon dünyanın kralı ve Elam ile Parşum fatihidir
2	[LUGAL]	
3	[KIŠ]	
4	[SAG.GIŠ.RA]	
5	[NIM]KI	
6	Ú	
7	pá-ˁraˁ-aḫ-šum.KI	

⁷⁶ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 23-24.

Tablo ek bilgi

1	zà-ga-na gub-ba	sağ tarafta ayakta duran
---	-----------------	--------------------------

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA+IB	Arawa ganimeti
2	URUxA.KI	

Tablo ek bilgi

1	sa-NAM-ší-mu-ut	Şanam- şimut, Elam valisi
2	ÉNSI	
3	NIM.KI	

Tablo ek bilgi

1	lu-uḫ-iš-an	Luh'iş 'an, Hşibrasinin oğlu , Elam kralı
2	DUMU ḫi-ší-ib-ra-si-ni	
3	LUGAL	
4	NIM.KI	

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA+IB	Sali'amu'nun ganimeti
2	sa-li-a-mu.KI	

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA+IB	Karded[e]' ninganimeti
2	kàr-dè-d[è.KI]	

Tablo ek bilgi

1	ul-u[l]	Paraşhum' un generali
2	GÌR.N[ÍTA]	
3	pá-ra-aḫ-şu[m.KI]	

Tablo ek bilgi

1	da-gu	Paraşum kralının erkek kardeşi
2	ŠEŠ LUG[AL]	
3	pá-ra-aḫ-šum.K[I]	

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA+IB	Heni ganimeti
2	ḪÉ-ni.KI	

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA'+IB	Bunban ganimeti
2	bu-un-ba-an.KI	

Tablo ek bilgi

1	zi-na	Huzi Valisi
2	ÉNSI	
3	ḫu-z[i-x x.KI]	

Tablo ek bilgi

1	ḫi-da-rí-da-[x]	Gunilaba' nınHidarid[...] yöneticisi
2	ÉNSI[I]	
3	gu-ni-la-ḫa.K[I]	

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA+IB	Sabum ganimeti
2	sa- ^r bum.KI ₄	

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA+IB	Awan ganimeti
2	a-wa-an.K[I]	

Tablo ek bilgi

1	si- ^r id ^r -ga-ù	Sid[g]au, Paraşum generali
2	GÌR.NITA	
3	pá- ^r ra-aḫ-šum.KI ₄	

Tablo ek bilgi

1	kùn-du-pum	Kundupum, Paraşum yargıcı
2	DI.KU ₅	
3	pá-ra-aḫ-şum.KI	

Tablo ek bilgi

1	NÌ.LA+IB	Susa ganimeti
2	śu-śi-im.KI	

Tablo ek bilgi

1	ki-gal-ba šu- ^r dù-a ^r	kaidesi üzerinde
---	--	------------------

Tablo 40: CBS13972 nolu metnin Eski Babilce parçası⁷⁷

1	^r a ^r -na ^d en-líl	Tanrı Enlil için
2	śar-ru-GI	Sargon, dünyanın kralı, Elam ve Paraşum fatihi
3	LUGAL ^r KIŠ ^r	
4	SAG.GIŠ.RA	
5	NIM.KI	
6	Û	
7	pá-ra- ^r aḫ ^r -şum.KI	
8	a-na ^d en-líl	Tanrı Enlil'e adanmıştır
9	A.MU.RU	her kim bu kitabeyi yerinden oynatan Tanrı Enlil ve Şamaş servetini yok eder ve soyunu kurutur
10	ša DUB śu ₄ -a	
11	u-śa-sà-ku-ni	
12	^d en-líl	
13	Û	
14	^d UTU	
15	^r SUḪUŠ-śu ^r	
16	li-sú-ḫa	
17	Û	
18	ŠE.N[UMUN-śu]	
19	l[i-il-qù-tá]	

Tablo ek bilgi

1	[m]u- ^r sar ^r -[ra]	kaide üzerinde kitabe
2	[ki-gal-ba]	

⁷⁷ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 25-26.

Tablo ek bilgi

1	ʿx-su-uḫ-ruʿ	x-suhru, Sirihum valisi
2	ÉNS[I]	
3	ši-rí-ḫi-im.[KI]	

Tablo ek bilgi

1	si -id-ga-ʿùʿ	Sidga'u, Parahşum generali
2	GİR.NÍTA	
3	pá-ra-aḫ-ʿşumʿ.[KI]	

Tablo ek bilgi

1	sa-NAM-ši-m[u-ut]	Sanam- şim[ut], Elam generali
2	GİR.NÍ[TA]	
3	NIM.KI	

Tablo ek bilgi

1	lu-uḫ-iş-an	Luh' iş' an, Elam kralıHişib[rasi]'nin oğlu
2	DUMU ḫi-ši-ʿibʿ-[ra-si-n]i	
3	LUGAL	
4	NIM.KI	

Tablo ek bilgi

1	kùn-du-pum	Kundupum,[Parahşum yargıcı]
2	ʿDIʿ.[KU ₅]	
3	[pá-ra-aḫ-şum.KI]	

Tablo ek bilgi

1	[...]	8 adam veya erkek Cedar Ormanı silahları
2	8 L[Ü...]	
3	x x x [...]	
4	x ʿGIŞʿ.TUKUL ʿGIŞ.ERINʿ	

Tablo ek bilgi

1	ḫi-ši-ib-raisi-ni	Hişibrasini, Elam kralı
2	LUGAL	
3	NAM.KI	

Tablo ek bilgi

1	x- RA.NE.NE A.AL.DAB	Esir (alındı)
2	ŠU.DU ₁₀ -BA A.AB.RĪ	
3	Īb-ba-li	

Tablo ek bilgi

1	šà-bi an-na	merkez parçası (ortadaki parçadır) , basamakta (üzerinde ayakta duran/kalan) Tanrı Enlil ve Tanrıça İnanna
2	ki-gal-ba ^d en-lil ^d inanna	

Tablo 41: A Sütun i

1	[...].KI	O yeleri fethetti(ğinde Sargon)....savaş[da/ile],....
2		
3	[SAG.G]İŠ-ni	
4	[...]	

Sütun ii

1	[SUHUŠ-su]	[Her iki Tanrı'dan biri...]onun temelini ve onun soyunu yıksın/kurutsun
2	[li-sú]-ḥa	
3	U	
4	ŠE.NUMUN-sú	
5	li-ílqù-tá	

C

1	Šar-ru-GI	Kral Sargon
2	ḤLUGAL	

Tablo 42: CBS13972-NI322 nolu tabletlerin sumerce ve akadca versiyonu⁷⁸

TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON SUMERCE	TABLET SATIR NO	TRANKRİPSİYON AKADCA	TÜRKÇESİ
1	[šar-um-GI]	1	ḥšar-ru-GI	Dünya kralı Sargon 34 savaşta galip geldi ve fethettiği yerlerin duvarlarını deniz kıyısına varana kadar yıktı
2	[lugal]-	2	LUGAL	
3	[KIŠ]	3	KIŠ	
4	[34 (x)] SAḤAR-ra	4	34 REC 169	
5	[TUN.KA]RA bí-sì	5	İŠ ₁₁ -ar	
6	bàd-bi	6	BÀD.BÀD	
7	i-gul-gul	7	ÌGUL.GUL	
8	zà-a-ab-ba-ka-šè	8	a-di-ma	

⁷⁸ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 28-29.

9	má-me-luḫ-ḫ.KI	9	pu-ti	o, Meluhha ⁷⁹ , Magan ⁸⁰ ve Tilmunun gemilerini Akad rıhtımında batırdı
10	má-má-gan.KI	10	ti-a-am-tim	
11	má-tilmun.KI	11	MÁ me-luḫ-ḫa	
12	kar-ag-ge-dè.KI-ka	12	MÁ má-gan.KI	
13	bí-kéš	13	MÁ tilmun.KI	
14	ʿśarʿ-um-GI	14	in-kà-rí-im	Tutul' da, Kral Sargon tanrı daganın önünde eğildi
15	ʿlugalʿ	15	ši a-kà-dè.KI	
16	Du ₈ -du ₈ -ʿliʿ.KI-a	16	ir-ku-us	
17	ᵀda-gan-ra	17	śar-ʿruʿ-[G]I	
18	ki-a mu-na-za	18	ʿLUGALʿ	
19	šùd mu-ʿna-de ₆ ʿ	19	in tu-tu-li.KI	
20	kalam-IGI.NIM	20	a-na	
21	mu-na-sum	21	ᵀda-gan	
22	ma-rí.KI	22	úš-ká-en	
23	ià-ar-mu-ti.KI	23	ik-ru-ub	
24	eb-la.KI	24	ma-tá[m]	
25	tir-	25	a-lí-tám	
26	GIŠ.erin	26	i-dì-šum ₆	
27	ḫur-sag-	27	ma-rí-am.KI	
28	kù-ga-šè	28	ià-ar-mu-ti-a-am.KI	
29	śar-um-GI	29	eb-la.KI	5.400 adam (asker) Tanrı Enlil'in rakip olmadığı Sargon'un maiyetinde iaşe edilir (yer içer)
30	Lugal	30	a-dì-ma	
31	ʿdʿen-líl-le	31	GIŠ.TIR	
32	lú-gaba-ru	32	GIŠ.ERIN	
33	nu-mu-NI-tuk	33	Ú	
34	5,400 érin	34	KUR.KUR	
35	u ₄ -šú-šè	35	KÚ	
36	ʿigiʿni-šè	36	śar-ru-GI	
37	ninda i-kú-e	37	LUGAL	
38	lú mu-ʿsar-ra-eʿ	38	šu dʿen-líl	
39	a[b]-ḫa-lam-e-a	39	ma-ḫi-ra	
40	an-né	40	la i-dì-šum ₆	
41	mu-ni	41	5,400 GURUŠ	
42	ḫé-ḫa-lam-e	42	u-um-šum ₆	
43	dʿen-líl-le	43	ma-ḫar-šu	
44	numun-na-ni	44	NINDA KÚ	
45	ḫé-til-le			
46	dʿinanna-ke ₄			
47	e x dumu-na-ni			
48	ḫé-ku ₅ -ʿeʿ			

⁷⁹ "Meluhha" bugünkü Hindistan'dır. Bkz. Kuhrt, *Eski Çağ'da Yakın Doğu*, 69.

⁸⁰ "Magan" bugünkü Umman'dır. Bkz. Kuhrt, *Eski Çağ'da Yakın Doğu*, 69.

Tablet ek bilgi Sumerce

1	mu-sar-ra	kaidesi üzerinde birkitabe
2	ki-gal-ba	

Tablet ek bilgi Akadca

1	ṛmu-sar-ra alan`-na	bir heykelin üzerindeki kitabe.. kaidesine bişey yazılmamış
2	ki-gal-bi nu-sar	

Tablo 43: CBS13972-Nİ322 nolu tabletlerin eski babilcesi⁸¹

1	[šar-ru-GI]	Dünya kralı Sargon isyancı şehirleri 3[4 başarılı] savaşıla aldı
2	[LUGAL]	
3	[KIŠ]	
4	30+[4 REC 169]	
5	İš ₁₁ -a[r]	
6	URU.ṛKI.UR[U.KI]	
7	sà-ar-ru-t[im]	
8	u ID x	
9	[...]	
10	u [...]	

Tabet ek bilgi

0	[MÁ me-luḫ-ḫa]	Meluhha Magan ve Tilmun'un gemilerini batırdı	
1	M[Á má-gan.KI]		
2	M[Á tilmun.KI]		
3	i[n-kà-rí-im]		
4	ši`a`-kà-dè.KI		
5	ìr-[ku-us]	Kral Sargon, Tuttul daTanrı Dagan 'nın önünde eğiliyor	
6	šar-[ru-GI]		
7	LU[GAL]		
8	[in tu-tu-li.KI]		
9	[a-na]		
10	ṛd`[da-gan]		
11	ú[š-ká-en]		
12	ik-ru-u[b]		
13	ma-tám		Tanrı Dagan Sargon 'aa yukarı toprakları verdi: Mari, Iarmuti, ce ebla , taa Cedar Ormanına ve Gümüş Dağlara kadar
14	a-lí-ṛtám`		
15	i-dì-šum ₆		
16	ma-rí-am.KI		
17	ià-ar-mu-ti-a-am.<KI>		
18	eb-la.KI		
19	[a-dì]-ma		
20	ṛGIŠ`.T[IR] ṛGIŠ.ERIN`		
21	ù`KUR.KUR`K[Û]		
22	šar-ru-GI	Tanrı Enlil 'in karşısında	

⁸¹ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 29-31.

23	LUGAL KIŠ	hiçbir rakip yaratmadığı dünyanın kralı Sargon 'un himayesinde her gün 5400 adam yer içer
24	šu ^d en-líl	
25	ma-ḫi-ra	
26	la i-dì-šum ₆	
27	5,400 GURUŠ	
28	u-um-šum ₆	
29	ma-ḫar-šu	
30	NINDA KÚ	

Tablet ek bilgi

1	ṛmu-sar-ra alan-na	heykeldeki yazıt
---	--------------------	------------------

Tablet ek bilgi

1	NÌ.LA+IB UNU.KI	uruk ganimeti
---	-----------------	---------------

Tablet ek bilgi

1	lugal-zà-ge-si	Lugal-zage-si Urukk kralı
2	LUGAL UNU.KI	

Tablet ek bilgi

1	lú- ^d nanna	Lu-Nanna Ur kralı
2	LUGAL.ŠEŠ.[UNU.KI]	

Tablet ek bilgi

1	NÌ.LA+IB Š[EŠ.UNU.KI]	Ur un ganimeti
---	-----------------------	----------------

Tablet ek bilgi

1	NÌ.LA+IB UB.[ME.KI]	Ummanın Ganimeti
---	---------------------	------------------

Tablet ek bilgi

1	mes-zi É[NSI]	Mes-zi Lagagin yöneticisi
2	laga[š](LA.BUR.[ŠIR]).[KI]	

Tablet ek bilgi

1	mes-[é]	Ummanın yöneticisiMes-[el
2	ÉN[SI]	
3	ṛUB ¹ .M[E.KI]	

Tablo 44: CBS13972-Nİ322 nolu tabletlerin Eski Babilcesi

kırık bölüm

1	ś[ar-ru-GI]	Sargon
10	x [...] x [...]	Kırık
11	DA.AN	Tanrı Enlil onu yarattı
12	^d en-líl	
13	u-kál-lim	
14	ma-ma-na	sargon hiç kimseye acımadı
15	pá-ni-śu	
16	ú-la	
17	u-ba-al	
18	ti-a-am-tám	Tanrı enlil ona yukarı ve aşağı denizleri verdi
19	a-lí-tám	
20	Û	
21	śa-pil-[tam]	Dünya kralı sargonun generali
22	i-dí-śum ₄	
23	śar-ru-GI	
24	LUGAL	
25	KIŠ	
26	ṛra ⁷ -x [x x]	
27	GİR.NITA]-ś[u]	

Tablet ek bilgi

1	mu-ṛsar ⁷ -ra ki-gal-b[a]	kitabenin alt tarafında
---	--------------------------------------	-------------------------

Tablo 45: Nİ322 nolu tabletin Eski Babilcesi parçası⁸²

1	maḥ-rí-i[ś]	Tanrı Enlil'in önünde
2	^d en-líl	Dünya kralı Sargonun ederken heykeli
3	śar-ru-[GI]	
4	LUGAL K[IŠ]	
5	i-n[u]	
6	DUL-ś[u]	
7	MU x	
8	x x x x	
9	ma-m[a-na DUB śu ₄ -a]	Tanrı Enlil and Sama[ş] bu kitabeyi yerinden oynatanın düzenini yıkar ve soyunu yok eder
10	ṛu ⁷ -śa-sà-ku-ni	
11	^d en-líl	
12	ù ^d UT[U]	
13	SUḪUŠ-ś[u]	
14	l[i-sú-ḫa]	
15	[ù ŠE.NUMUN-śu]	
16	[li-il-qú-tá]	

⁸² Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 33.

Tablo 46: CBS13972-Nİ322 nolu tabletlerin Eski Babilce parçası⁸³

1	śar-r[u-GI]	Dünyanın kralı Sargon
2	LU[GAL]	
3	[KIŠ]	

kırık bölüm

10	[mah]-ri-[iś]	Tanrı Enlil' in huzunda
11	^d en-lil	
12	śar-ru-GI	Dünya'nın kralı Sargon
13	LUGAL KIŠ	
14	i-nu	sonra Tanrı Enlil ona hükümdar esasını verdi, onu bilgilendirdi, eğitti ve onu destekledi...
15	^d en-lil	
16	GIŠ.GIDRU	
17	i-dí-śum ₆ - ^r ma ⁷	
18	GEŠTU	
19	u-wa-ti-ir-śum ₆	
20	[...] x x	
21	ú- ^r śa ⁷ -z[i-iz]	
22	DA- ^r x ⁷	
23	śar-ru-GI	
24	^d en-lil	Tanrı Enlil ,kral sargonu yarattı
25	u-kál-lim	
26	ma-ma-na	ve Sargon hiç kimseye merhamet etmedi
27	pá-ni-śu	
28	ù-la	
29	u-ba-al	
30	SUĦUŠ x x x	Kuruluş xxx Tanrılarının büyük dağı (Enlil)
31	ŠA.DŪ i-li	
32	ra-bi-um	

Tablet ek bilgi

1	mu-sar-ra ^r alan ⁷ -na	heykel üstünde ki bir yazıt
---	--	-----------------------------

Kral Sargon'a ait aşağıdaki parçalar hakkında pek fazla bilgi mevcut değildir. CBS16665-IM..., Şu-enlil, Taşlultum, bir vazo eser, bir mühür parça ve iki adet Enheduanna parçalarından oluşmaktadır.

⁸³ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 34-35.

1.1.2.6.2. CBS16665-IM...Eski Bailce Parça⁸⁴

Tablo 47

1	en-ḫ[é]-du ₇ .an-na	En-h[e]du-ana, zirru priestess tanrı Nannanın eşi
2	MUNUS.NUNUZ.ZI ^d NANNA	
3	dam- ^d nanna	
4	dumu-	dünyanın kralı Sargon'un kızı
5	ʾsar-ru ⁷ -GI	
6	[lugal]-	
7	ʾKIŠ ⁷	Inanlna-ZA.ZA'nın mabedi direklerden yapılmış
8	[é- ^d INAN]NA.ZA.ZA	
9	[ur]is.KI-ma-ka	
10	[bára]-si-ga	
11	[b]í-e-dù	
12	bára banšur-an-na	
13		

1.1.2.6.3. Şu-Enlil Alçıtasına yazılmış bir parça⁸⁵

Tablo 48

1	šu- ^d en-líl	Şu-Enlil, dünya kralı Sargon'un oğlu
2	DUMU	
3	ʾsar-ru-GI	
4	LUGAL	
5	KIŠ	

1.1.2.6.4. Taşlultum 2001⁸⁶

Tablo 49

1	šabra-é	Taşlultum 'un sarayı, Sargon'un eşine adandı
2	tâš-LUL-tum	
3	dam-ʾsar-ru-GI-	
4	ka-k[e ₄]	
5	ʾnam ⁷ -[ti-...šè]	
6	[a-mu-ru]	

⁸⁴ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 35-36.

⁸⁵ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 36.

⁸⁶ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 37.

1.1.2.6.5. Vazo Eser 2002⁸⁷

Tablo 50

1	[a]-na	Dünya kralı Sargon' a
2	[šar-r]u-GI	
3	[LU]GAL	
4	[KI]Š	

1.1.2.6.6. Mühür Parça 2003⁸⁸

Tablo 51

1	en-ḫé-du-an-na	Enheduana, sargonun kızı
2	dumu-šar-ru-GI	
3	DINGIR-IGI.D[U	İlum[x] kuaförü(?)
4	kinda-nil [(x)]	

1.1.2.6.7. Enheduanna 2004⁸⁹

Tablo 52

1	ad-da	Enheduanna toprakların vekili
2	Ugula-é/šábra	
3	en-ḫé-du-an-na	

1.1.2.6.8. Enheduanna⁹⁰

Tablo 53

1	en-ḫé-du-an-na	Enheduanna Sargon'un kızı
2	Dumu-šar-ru-G1	
3	x-ki-tuš-du ₁₀	X[x ₁] kítuh'un hizmetçisi
4	dub-sar	
5	İr-da-n i	

⁸⁷ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 36.

⁸⁸ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 38.

⁸⁹ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 39.

⁹⁰ Frayne, *Sargonic and Gutian Period*, 39.

1.2. Kral Sargon'un Hayatı (M.Ö. 2340-2284)

Gerçek adını bilmediğimiz Sargon'a, metinlerde "kral gerçektir/meşrudur" anlamına gelen "şarru-kin"⁹¹ olarak rastlamaktayız. Kızının adı Enheduanna⁹², oğlunun adı Şu-enlil,⁹³ eşinin adı Taşlultum, kimliği belirsiz olmakla birlikte babasının adı bir metinde La'ibium olarak geçmektedir.⁹⁴ Annesinin ise bir rahibe olduğunu bilmekteyiz. Kral Sargon'un en önemli icraatı Sümer'lerden sonra bölgede hakimiyet kuran Akad Krallığı'nı kurmasıdır. Krallığı boyunca yaptığı önemli icraatlarda ona atfedilen sıra dışı yaşam öyküsünün önemli bir yeri olduğu kabul edilmelidir. O da Hz. Musa gibi Eski Doğu'da yaşamıştır.⁹⁵

1.2.1. Sargon'un Doğumu

Tabletlerden anlaşıldığı kadarıyla annesi, yalnız başına⁹⁶ doğurduğu çocuğunu, kapağını ziftle kapattığı hasır bir sepetin içine koyup Fırat nehrine bırakır. Sonradan Sargon adını alacak çocuk, Fırat sularında kaderine terk edilmiş bir şekilde ilerlerken bahçıvan Aqqi onu bulur, kendi evladı gibi büyütür ve kendisi gibi onu da bahçıvan yapar.⁹⁷ Tanrıça İştar,⁹⁸ bahçıvan olarak yetişen genci seçer ve Kiş hanedanı krallarından Ur-Zababa'nın hizmetine girip kısa zamanda sakilik rütbesine ulaşmasına yardımcı olur. Sargon, artık bir saray görevlisidir. Ölüme terk edildiği halde tehlikelere karşı hayatta kalmayı başarmış bir çocuk, sonunda başarı ve onur elde etmiştir, tabi bunun tersi de olabilir. Böyle bir yaşam öyküsü onun krallığına meşruiyet arama çabalarından doğmuş Hz. Musa'nın veya Babilli örneklerden etkilenerek daha geç dönemde Sargon için anlatılmış olabilir.⁹⁹

⁹¹ O, Şarru-kin adını Urzababa'ya karşı zafer kazanıp krallık kurmasından sonra almış olmalıdır. Günbattı, Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet", 131-132.

⁹² Bkz. Tablo: 48, 53, 54.

⁹³ Bkz. Tablo: 49.

⁹⁴ Bkz. Tablo: 50.

⁹⁵ Eski doğu kavramı, tarihi ve sınırları ile ilgili bkz. Bülent İplikçioğlu, *Eski Batı Tarihi*, c.1 (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997), 5-16.

⁹⁶ Annesinin rahibe olmasından dolayı doğumunu gizli bir şekilde gerçekleştirmiş olması düşünülebilir. Bkz. Tablo: 25.

⁹⁷ Bkz. Tablo: 25.

⁹⁸ İştar Mezopotamya'nın aşk ve verimlilik tanrıçasıdır. Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, (Ankara: Vadi Yay., 1998), 199-200.; İştar ile Sargon arasındaki ilişki için bkz: Lewis, "The Legend of Sargon", 102-103.

⁹⁹ Childs, "The Birth of Moses" 110.

1.2.2. Sargon'un Yükselişi ve Krallığı

Kiş kralı Urzababa'nın yönettiği Kiş refah içinde olmasına rağmen Tanrılar Kiş'de mevcut yönetimin sona erdiğine karar verirler. Artık yeni yönetici olarak Sargon tanınır. Fakat saray içerisinde çeşitli enrikalar söz konusudur. Büyük olasılıkla Sargon için bir tuzak hazırlanır ise de başarılı olunamaz. Kendisini saraydan attırmak isteyen Urzababa, Sargon ortaya çıkınca dehşete kapılır ve Lugalzagesi'ye bir mesaj gönderir. Bu mesajın içeriğinde muhtemelen Sargon için yeni bir tuzak hazırlanmasına ilişkin talimatlar yer alır. Fakat bu tuzak talebi işe yaramaz ve Urzababa kendi ölümüne sebep olur.¹⁰⁰

Sargon, Tanrıların yardımıyla Akad İmparatorluğu'nu kurduktan sonra kendi kurallarını koyarak yönetimi ele alır. Liderlik vasıflarıyla bir imparator, bir komutan değil aynı zamanda doğumundan beri kendisine Tanrılar tarafından yardım edildiği için dini bir kişilik olarak da karşımıza çıkmaktadır. Hikayesinde, Tanrılarla olan ilişkileri dikkate alındığında onun dini anlamda önemli bir şahsiyet olduğunu görmek mümkündür. Bununla birlikte Tanrıların onu seçtiğinden ve hep yanında olduklarından metinlerinde sıkça bahseder.¹⁰¹

Kral Sargon, Lugalzagesi'yi yenerek, Sümer ülkesini samileştirmeyi başarır ve bu başarısıyla siyasi olarak Sümer kent devletlerinin sonunu getirir. Lugalzagesi ile yaptıkları meydan savaşında ezici bir şekilde zafer kazanan Kral Sargon onu boyunduruğa vurarak Nippur kapılarına getirir.¹⁰² Lugalzagesi ensilerinin hala onu durdurma ümitleri beslediği Sümer ülkesinin güney kesimlerine geri döner. Önce Ur şehrine sonra Lagaş şehriden Basra Körfezi kıyılarına kadar uzanan Eninmar' a saldırır. Bu zaferini ritüellerle kutladıktan sonra dönüş yolunda Lugalzagesi' nin kalelerinden biri olarak bilinen Umma'ya saldırarak duvarlarını yıktırır. Böylece güney Sümer'in fethini tamamlamış olur. Bu zaferlerinin ardından batıya ve kuzeye yönelir. Mari, Larmuti ve Sedir Ormanı' yla Gümüş Dağ'a yani Amanos ve Toros

¹⁰⁰ Cooper-Heimpel, "The Sumerian Sargon Legend", 74-77; Tablo 28, 29, 30.

¹⁰¹ Tanrıların onu seçtiğine doğrudan vurgu yaptığı metinler için bkz. Tablo 1, Tablo: 25, Tablo 27, Tablo: 32, Tablo: 33, Tablo: 37.

¹⁰² Bkz. Tablo: 53.

sıralarına kadar Ebla ülkesine boyun eğdirir. Daha sonra Sümer'in doğusuna çıktığı bir sefer sırasında Elam ve komşusu Barahşi' ye saldırıp mallarına el koyar.¹⁰³

Yapmış olduğu bu çok sayıdaki sefer, zor dağları aşması, bir günde 70 şehri fethetmesi,¹⁰⁴ birçok uygarlığı ve o uygarlıkların krallarını yönetim altına alması, aralarından bazılarını esaretten kurtarması üstün başarılarla kuşatılmış komutanlık hayatına dair bilgilerle Sargon mücadelecisi bir liderdir. Büyük zaferler kazanan rakipsiz kahraman Sargon, ordusunun başında, hükümler veren cesur bir komutandır. Ordusu ile birlikte, doğuda Elam, kuzeydeki dağ kavimleri, Suriye ve Lübnan, Toroslara kadar küçük Asya'ya yaptığı seferler onu "ilk dünya hakimi"¹⁰⁵ yapar. İmparatorluğu Güneybatı İran'dan Karadeniz'e uzanırken Anadolu'nun doğu bölgeleri ve kuzey Suriyeyi de kapsamaktadır. Üç büyük denize ulaşmış olması, Mezopotamya dünyasına barış ve güven getirmesini sağlamıştır. Merkezîyetçi yönetim mekanizması ve feodal düzen ile Akad İmparatoru Sargon dünya tarihinde ilk defa ortaya çıkan "dünya imparatorluğu" ve "tanrı krallığı" kavramları da eski Önasya'nın siyasal gelişmesine daha sonraları katkı sağlar.¹⁰⁶ Sargon, tüm bu fetihleri güçlü ordusuyla başarmaktadır. Bir metinde, hergün huzuruna 5.400 kişinin yemek yediği vurgulanmıştır, bu sayı büyük olasılıkla Sargon'un daimi ordusuna işaret etmektedir, kral, ordusunun gücü ile 50 yerleşkeyi de ele geçirir¹⁰⁷ ve 34 savaşta galip gelir.¹⁰⁸

1.2.3. Kral Sargon'un Dini Kişiliği

Kral Sargon, elde ettiği gücün tanrılardan kaynaklandığını göstermek istercesine kendisinden sonra gelecek tüm krallara meydan okumaktadır. Metinlerden birinde, seleflerine edebi bir gönderme yaparak o dönem için bir lanet, bir büyü niteliği taşıyabilecek baykuş ağlamasından söz eder. Böylece hiçkimsenin kendisi kadar başarılarla dolu bir hayata sahip olamayacağını, askeri faaliyetler gösteremeyeceğini düşünür. Ayrıca Sargon, gücünün bu dünyayla sınırlı olmadığını

¹⁰³ Samuel Noah Kramer, *Sümerler*, 85-88; Ekrem Memiş, *Genel Tarih*, (Konya: Tablet Yay., 2002), 139; Kral Sargon'un yapmış olduğu seferler ve ele geçirdiği yerler ile ilgili bkz. Tablo 32-43 arasındaki metinler.

¹⁰⁴ Bu ifade abartılı olsa da Kral Sargon'un başarılarla dolu askeri hayatına vurgu niteliğindedir.

¹⁰⁵ Tablo: 34.

¹⁰⁶ İplikçiöğlü, *Eskiçağ Tarihinin Anahatları*, 50 .

¹⁰⁷ Tablo: 34.

¹⁰⁸ Tablo: 39.

doğum efsanesindeki¹⁰⁹ "Cennetin ve dünyanın en muhteşem duvarlarına yükseldim" ifadesinden anlamaktayız. Buradaki benzetme Sargon'un başarılarının bir sonucu olarak kendisinin Tanrılara yakınlaştığının iması olarak değerlendirilebilir. Yine, "Göklerin zirvesine elimde dokundum"¹¹⁰ ifadesinde dini unsurlardan söz etmek mümkündür. Göstermiş olduğu başarılar Tanrıları memnun etmiş olmalı ki elleriyle gökyüzüne dokunabilmiş, onlara yaklaşabilmiştir.

Kral Sargon, görüldüğü üzere hem askeri hem siyasi hem de dini anlamda göstermiş olduğu başarılarla tarihte önemli bir figürdür. Fakat onun bu başarılarının yanı sıra günümüzde dahi en çok aşına olunan olayı ilginç doğum efsanesidir. Çünkü hemen hemen aynı doğum hikayesine sahip Hz. Musa sadece tarihi bir şahsiyet olarak değil aynı zamanda dini bir lider olarak üç büyük dinin müntesipleri başta olmak üzere pek çok halk tarafından tanınmaktadır. Bu nedenlerden ötürü benzer doğum hikayesi ve zorluklarla geçen hayatıyla Hz. Musa'yı kutsal kitaplarda geçen kıssalar ile ikinci bölümde ele alacağız.

¹⁰⁹ A (K3401+Sm 2118), B (K4470) , C (BM 47449), D (K 7249) nolu tablet , satır no: 20 (bkz.Tablo: 25).

¹¹⁰ Ktj. 97 nolu metnin 63. satırında (bkz. Tablo: 27).

İKİNCİ BÖLÜM

HZ. MUSA: HAYATI ve KİŞİLİĞİ

Hız. Musa'nın doğum hikayesi, sepet içerisinde nehre bırakılması ve nehirden çıkarıldıktan sonraki yaşamı, tezimizin ikinci sac ayağını oluşturmaktadır. Bu bölümde Hız. Musa'nın hayatıyla ilgili temel kaynaklar olan Tevrat ve Kur'an-ı Kerim'den hareketle Hız. Musa'nın yaşamı hakkında bilgi vermeye çalışacağız. Bunu yapmadaki temel amacımız hayatının ana hatlarını ortaya koyarak birinci bölümde ele aldığımız Sargon'un yaşamı ile olan benzerlik ve farklılıkları tespit etmeye çalışmaktır.

2.1. Hız. Musa'nın Hayatı Hakkında Kaynaklar

Schimmel'in ifadesiyle Hız. Musa'ya "Tur Dağı'nda tecelli eden Yahve, din tarihinde ilk defa tarihe bağlı bir ilahdır. Bunun için Musa'yı, dinler tarihinin en önemli şahsiyetlerinden saymamız lazımdır".¹¹¹ Hem Yahudilik ve Hristiyanlığa hem de İslam'a göre büyük bir peygamber ve İsrailoğulları'nı Firavun'un zulmünden kurtarıp hüvviyete kavuşturan bir lider olan Hız. Musa hakkında, Yahudi kutsal kitabı Tanah'ın Tevrat dışındaki bölümleri ile Kitab-ı Mukaddes'in Yeni Ahit bölümünde kısmen bilgi bulunmakla birlikte onunla ilgili yegane kaynak, yukarıda da işaret edildiği üzere Tevrat ve Kur'an-ı Kerim'dir. Tevrat'ın hemen hemen tamamı Hız. Musa'nın önderliğini yaptığı İsrailoğulları'nın tarihinden ibarettir. Yaşadığı döneme ait diğer kaynaklarda kendisinden bahsedilmemekle, Kitab-ı Mukaddes'te de onun dışında bu adı taşıyan başka bir kimse bulunmamaktadır.¹¹²

Allah'ın peygamberleriyle iletişime geçmesinin üç şeklinden biri olan aracısız konuşma Hız. Musa ile olmuştur.¹¹³ Kur'an-ı Kerim'de 34 surede ve 136 kez geçen ve böylece Kur'an-ı Kerim'de ismi en fazla geçen peygamberlerden biri

¹¹¹ Annamarie Schimmel, *Dinler Tarihine Giriş*, (İstanbul: Kırkambar Yay., 1999), 239.

¹¹² Ömer Faruk Harman, "Musa", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yay., 2006), c. XXXI, 207.

¹¹³ Harman, "Musa", 212. Ayrıca bkz. Salime Leyla Gürkan, *Yahudilik*, (İstanbul: İsam Yayınları, 2008), 97; ayrıntılı bilgi için bkz. Veysel Güllüce, "Musa'da İlahi Aşk", *Ekev Akademi Dergisi*, XXX, (2007), 77.

olan Hz. Musa'nın yaşamı teferruatta birtakım farklılıklar gösterse de ortaya konulan bilgilerin bu iki kaynakta büyük oranda birbirine paralel olduğu söylenebilir.

Hz Musa'nın yaşamıyla ilgili bilgilerimizin temel referans kaynakları olarak Kur'an-ı Kerim ve Tevrat'ın otantikliğine ilişkin birkaç noktayı yeri gelmişken hatırlatmak istiyoruz.

Bilindiği üzere Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'e 23 yıllık bir zaman diliminde vahyedilen ayetlerden oluşmaktadır. Hz. Muhammed'e peygamberliği süresinde vahyedilen Kur'an ayetleri, hem kendisi hem de birçok Müslüman tarafından ezberlenmiş, ayrıca Allah Rasûlü bu ayetleri vahiy katiplerine bizzat yazdırmıştır. Kur'an ayetlerini yazıya geçiren vahiy katipleri de yazdıkları ayetleri Hz. Muhammed'e okuyarak doğru yazıp yazmadıklarını kontrol ettirmişlerdir. Tüm Kur'an ayetleri bir çok vahiy katibi tarafından kayda geçirildiği ve peygambere arz edilerek kontrol edildiği için Kur'an-ı Kerim, hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze ulaşan yegane kutsal kitap olma niteliğini kazanmıştır. Hz. Muhammed'in vefatından sonra Hz. Ebû Bekir zamanında gerçekleşen bazı savaşlarda birçok hafızın şehit edilmesi üzerine Hz. Ömer, Kur'an'ın toplanması fikrini Hz. Ebû Bekir'le paylaşmıştır. Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer'in önerisiyle Zeyd bin Sabit başkanlığında vahiy katiplerinden oluşan bir komisyon kurarak dağınkı haldeki Kur'an metinlerini bir kitap haline getirtmiştir. Bu dönemde kitap haline getirilen Kur'an, Araplar dışındaki etnik unsurların İslam'ı kabulü ve İslam coğrafyasının genişlemesi üzerine Hz. Osman tarafından çoğaltılarak değişik beldelere gönderilmiştir. Böylece Hz. Muhammed döneminde kayıt altına alınmış olan Kur'an metni, o günden bu güne orijinalliğini koruyarak günümüze kadar ulaşmıştır.¹¹⁴

Tevrat'ın derlenişi meselesine gelince geleneğe göre Musa peygamber ölmeden önce on üç Tevrat nüshası yazıp on ikisini birer kabileye vermiştir. Kalan son nüshayı ise Ahit Sandığı'nda muhafaza edilmek üzere kohenlere vermiştir. Kaybolma ya da imha edilme tehlikesine karşı saklı tutulan bu asıl

¹¹⁴ Muhammed Hamidullah, *Kur'ânı Kerim Tarihi*, (İstanbul: İFAV Yayınları, 1993), 41-87; Süleyman Turan - Emine Battal, *Dünya Dinlerinde Kutsal Metinler*, (Ankara: STS Yayınları, 2015), 230-231.

nüsha, daha sonraki dönemlerde, gündelik kullanım için çoğaltılmıştır. Ancak çoğaltılan bu nüshalarda, din alimlerinin ezberinde kaldığı şekliyle yazıldıkları için, orijinal metinde olmayan bazı eksiklik ve hatalar yer almıştır. Ayrıca Babil Sürgünü esnasında Yahudi din adamlarının çoğu öldürülmüş ve Tevrat nüshaları kaybolmuştur. Pers Kralı Kores'ın sürgündeki İsrailoğulları'nun Kudüs'e dönmelerine ve mabedi tekrar inşa etmelerine izin vermesiyle kutsal topraklara dönüş ve yeniden yapılanma süreci başlamıştır. Sürgün sonrası yapılanma döneminin mimarı Ezra'dır. Ezra, söz konusu yapılanma doğrultusunda Tevrat'ın mevcut otantik nüshalarını karşılaştırmak suretiyle bugünkü Tevrat'a da (Masoretik metin) örneklik teşkil eden standart metni oluşturmuştur. Ayrıca Tevrat'ın tespiti ve standart hale getirilmesi sırasında Tevrat'ın yazı karakterini kare biçimindeki Asurî yazı stiline çevirmiş, okunuşu müphem bazı harflerin üzerine nokta koymuş ve Tevrat'ı haftalık okuma parçalarına (paraşa) ayırmıştır. Ezra, Tevrat metnini yeniden tespit etmesi ve Tevrat mesajını yeniden hayata geçirmesi yönünden Musa ile mukayese edilmiş ve bu açıdan ona atfedilen önem, "Eğer Tanrı Tevrat'ı Musa'ya vermeseydi Ezra'ya verirdi" ifadesiyle ortaya konulmuştur.¹¹⁵

Tevrat'ın kaybolması ve yeniden derlenmesi süreci hem tarihsel süreçte ortaya çıkan yahudi grupları hem de modern Yahudi mezhepleri arasında otantiklik tartışmalarına yol açmıştır. Günümüz Yahudi gruplarından Ortodokslar, Tevrat'ın Hz Musa'ya verildiği gibi bozulmadan günümüze kadar geldiğine inanmaktadır. Musa bin Meymun tarafından tespit edilen 13 maddelik iman esasları içerisinde de bu husus açık bir şekilde yer almaktadır. Öte yandan Muhafazakar, Reformist ve Yeniden Yapılanmacı Yahudi gruplar ise otantiklik konusunda Ortodokslar gibi düşünmemektedir.¹¹⁶

¹¹⁵ Baki Adam, *Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat*, (İstanbul: Pınar Yayınları, 2. Baskı 2001), 105-118; Mehmet Alparslan Küçük, *Kutsal Kitap Anlayışı: Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam Örneği*, (Ankara: Berikan Yayınevi, 2009), 40-42; Turan - Battal, *Dünya Dinlerinde Kutsal Metinler*, 162.

¹¹⁶ Turan - Battal, *Dünya Dinlerinde Kutsal Metinler*, 165-167; Küçük, *Kutsal Kitap Anlayışı*, 78-82.

2.2. Hz. Musa'nın Hayatı (M.Ö.1393-1273)

2.2.1. Tevrat'ta Ortaya Konulan Hz Musa Portresi

Hz. Musa, tüm semavi dinlerin atası, tek Tanrılı dinlerin ilk peygamberi olan Hz. İbrahim'in altıncı kuşaktan torunudur. Tevrat'a göre Musa, Levi kabilesinden Amram ve Yokebed'in oğludur. Mısırda doğmuştur. Şeceresi Yakub oğlu Levi oğlu Kehat oğlu Amram oğlu Musa olup Amram, babasının kız kardeşi Yokebed ile evlenmiş, bu evlilikten Miryam, Harun ve Musa dünyaya gelmiştir. Buna göre Musa'nın hem annesi hem babası Levi soyundandır.¹¹⁷

2.2.1.1. Hz. Musa' nın Doğumu

Çıkış kitabının birinci bölümünde anlatıldığına göre, Hz. Yusuf'un Mısır için yaptıkları hakkında bilgisi olmayan yeni bir kral, Mısır kraliyet tahtına çıkınca, İsrailoğulları'nın sayıca Mısır halkından üstün olmalarından tedirgin olan yeni kral ileride yönetimi elinden alabileceklerinden korktuğu için İbraniler'e oldukça eziyetli işler vererek onların çoğalmalarına engel olmak ister. Fakat dönemin kralının bu planı işe yaramadığı gibi İbranileri eskisinden daha çok bir arada tutmaya teşvik eder ve İbraniler'in nüfusu daha da artar. Firavun, çareyi başka bir yol aramakta bulur. Bu da, doğan erkek çocukların katlidir. Kral, Şifra ve Pua adındaki İbrani ebelerle doğan çocukların erkek olmaları durumunda öldürülmeleri, kız olmaları halinde ise onlara dokunulmaması emrini verir. Fakat çocukları öldürmek için görevlendirilen ebeler Tanrı'dan korktukları için istenilen görevi yerine getirmezler. Bunun üzerine Firavun, doğan erkek çocukların Nil Nehri'ne atılması emrini verir.¹¹⁸

Bu baskı döneminde, Levi evinden bir adam bir Levi kızı ile evlenmiş ve Musa dünyaya gelmiştir.¹¹⁹ Çocuğunu doğurunca onun çok güzel bir bebek olduğunu görür ve onu gizleyerek büyütmeye karar verir. Üç ay boyunca onu herkesten saklamayı başarır.¹²⁰ Ancak, bebek Musa'yı daha fazla gizleyemeyeceğini anlayınca onu, üzeri zift ve katranla kaplı hasır bir sepete

¹¹⁷ Çıkış 2/1, 6/16-20, 15/20, sayılar 26/59. Ayrıca bkz. Harman, "Musa", 208.

¹¹⁸ Çıkış 1:8-22.

¹¹⁹ Çıkış 2:1.

¹²⁰ Çıkış 2: 2-3.

koyarak Nil kıyısındaki sazlığa bırakır. Bu sırada Musa'nın ablası kardeşine ne olacağını görmek için uzaktan gözler. O sırada, yıkanmak için nehire giren Firavun'un kızı onu bulur. Sepeti açınca ağlayan çocuğu görür ona acıyarak "bu bir İbrani çocuğu" der. Çocuğun ablası, Firavun'un kızına, "gidip bir İbrani sütnine çağırayım mı" diye sorar. Bu teklifi kabul eden Firavun'un kızı emzirip büyütmek için çocuğu kadına verir. Çocuk büyüyünce Firavun'nun kızı onu geri alır ve evlat edinir. "Onu sudan çıkardım" diyerek ona "Musa" ismini verir. Böylece öldürülmesi emredilen çocuk, bu emri verenin sarayında prens olmuştur.¹²¹

Musa adının İbranice'deki karşılığı Moşeh olup kelimenin menşei tartışmalıdır. Yukarda işaret ettiğimiz üzere Tevrat'ta Firavun'un kızı onu sudan çıkardığı için kendisine bu adı vermiştir. Buna göre Moşeh kelimesi, İbranice'de "çekip çıkarmak" anlamına gelen ve Eski Ahit'te nadiren kullanılan "mşh"(maşah) kökünden gelmektedir. Öte yandan Firavun'un kızı, İbranice konuşmadığı için Musa kelimesine Tevrat'ta belirtilen anlamı vermiş olamaz. Dolayısıyla söz konusu türetmenin doğruluğu tartışmalıdır. Musa kelimesinin İbranice "m(w)ş" kelimesiyle alakalı olabileceği ileri sürülmüşse de araştırmacıların çoğu kelimenin Mısır kökenli olduğuna kanidir. Nitekim, Hz. İsa zamanında İskenderiye Yahudileri de bu kanaatte olduklarından kelimeye Kıptice bir menşe aramışlardır. Yahudi filozofu Philon ve tarihçi Josephus, Musa kelimesinin Kıptice mô (su) ve uşa' (kurtarmak) kelimelerinden türediğini söylemişlerdir. Arap dilcileri de Musa kelimesinin menşeyini tartışmışlardır. Kelimenin aslının İbranice "su" anlamındaki "mu" ve ağaç anlamındaki "şa"dan oluşan moşa olduğu ve sudaki bir sandık içinde bulunduğu için Musa'ya bu adın verildiği ileri sürülmektedir.¹²²

Harman, Musa'ya Mısırlı kadınların sütünü kabul etmeme emrinin verildiğini nakletmektedir. Buna gerekçe olarak, Tanrı'nın keliminin çıkacağı bir ağzın helal olmayan şeyi içmemesi gerekçe gösterilmiştir.¹²³

¹²¹ Çıkış 2:2-10.

¹²² Harman, "Musa", 208. Ayrıca bkz. Ali Sayı, *Firavun, Haman ve Karun Karşısında Hz. Musa*, (İstanbul: İz Yay., 1999), 4.

¹²³ Harman, "Musa", 208.

2.2.1.2. Hz. Musa'nın Yetişmesi, Peygamber Olarak Görevlendirilmesi ve Firavunla Mücadelesi

Yahudi geleneğine ve Yeni Ahit'in Elçilerin İşleri 7:22. bölümünde ifade edildiğine göre Musa, aristokratlara has bir eğitim almış, Mısırlıların bütün bilim dallarında yetiştirilmiş ve gerek sözlerinde gerekse işlerinde kudretli bir kimse olmuştur. Asur ve gizli Mısır ğretisi dahil olmak üzere Musa'nın öğrendiği bütün ilimleri sıralayan Philon zenginlikler ve eğlenceler arasında mütevazi ve iffetli olarak kalan Musa'nın faziletinden övgü ile söz etmektedir. Harman'ın belirttiğine göre Musa, tahta yakın bulunması sebebiyle devlet yönetiminde üst görevler için yetiştirildiğinden muhtemelen Mısır hiyeroglifi yanında çivi yazısını da öğrenmiş ve askeri, siyasi, idari, diplomatik alanlarında yetişmiştir.¹²⁴

ıkış kitabında ifade edildiğine göre Musa büyüdükten sonra, birgün soydaşlarının yanına gider (2:11). Yeni Ahit'in Elçilerin İşleri kitabında 40 yaşını doldurunca Musa'nın yüreğinde z kardeşleri İsrailoğulları'nın durumunu yakından görme arzusunun doğduğu ifade edilmektedir (7:23). Bu vesileyle kardeşleri olan İsrailoğullarını ziyaret eden Musa, Mısırlı ile kavga eden İbrani asıllı bir kişiye yardım ederken kaza ile Mısırlıyı öldürüp kuma gizler. Ertesi gün gittiğinde iki İbrani'nin kavga ettiğini görür ve haksız olana "niçin kardeşini dövüyorsun" diye sorar. Adam "kim seni başımıza yönetici ve yargıç atadı, Mısırlıyı ldrğn gibi beni de mi öldürmek istiyorsun" diye yanıtlar. Firavun olayı duyunca Musa'yı öldürtmek ister. Bunun zerine Musa Medyen'e kaçar.¹²⁵

Medyen'e vardığıında bir kuyu başında koyunlarına su vermek için bekleyen Medyen kahinin kızlarına yardımcı olur. Kızlarına yardım ettiğini öğrenen yaşlı babaları Reuel, Musa'yı yanına çağırır. Bu tanışma sonunda Musa'nın Medyen'de kalmasını ister ve kızı Tsippora'yı onunla evlendirir. Tsippora ile Musa'nın Gerşom ve Eliezer adında iki oğlu dünyaya gelmiştir.¹²⁶ Elçilerin İşleri kitabında (7:30), Musa'nın Medyen'de 40 yıl kaldığı ifade edilmektedir.

¹²⁴ Harman, "Musa", 208.

¹²⁵ ıkış 2:11-15; Elçilerin İşleri 7:23-28.

¹²⁶ ıkış 2:16-22, 18:3-4. Bilgi için ayrıca bkz. Harman, "Musa", 208.

Medyen'de kaldığı süre içinde Mısır saltanatında değişiklikler olmuş başta kral olmak üzere Mısır'da, Hz.Musa'yı öldürmek isteyenlerin hepsi ölmüştür.¹²⁷ Harman'ın ifade ettiğine göre, saltanat değişiminin yönetimde de bir takım değişiklikler meydana getirmesi olasıdır. Ayrıca Musa'nın Mısır'daki saray hayatında birlikte yetiştiği kişilerden biri, II. Ramses'in tahta geçişinden sonra önemli bir mevkiye gelerek Musa'nın Mısır'a dönüşüne olanak sağlamış olmalıdır.¹²⁸

Çıkış kitabına göre bir gün Hz. Musa, kayınpederi Midyanlı kahin Yitro'nun sürüsünü güdüyordu. Sürüyü çölün batısına sürdü ve Tanrı Dağı'na Horev'e vardı. Musa, çalıdan yükselen alevleri görünce "gidip bir bakayım çalı neden tükenmiyor" diye düşündü. Ateşin yanına giden Musa burada Rab ile konuşur. Rab Musa'ya Yahve olan adını ilk defa burada açıklar ve onu İsrail halkını Mısır'dan çıkarmak için görevlendirir. Çünkü Tanrı İsrailoğulları'nın çektiklerini görmüş ve onlara yardım etmeye karar vermiştir. Mısır'dan çıkmalarına yardım edecek ve onları bereketli topraklara gönderecektir. Halkına ve firavuna karşı inandırıcı olabilsin diye Musa'ya iki mucize verilir: Bunlardan biri asasının yılanı dönüşmesi; diğeri ise koynuna soktuğunda elinin bembeyaz çıkmasıdır. Hz. Musa'nın dilindeki ağırlık ve bozukluk nedeniyle rahat konuşamayacağını ifade etmesinden dolayı ağabeyi Harunda ona yardım etmek üzere görevlendirilir.¹²⁹

Hz. Harun, Hz. Musa'yı Tanrı Dağında karşılar ve birlikte kayınbabası Yitro'nun yanına dönerler. Oradan da İsrailoğullarının durumunu görmek üzere Mısır'a giderler. İsrail halkının ileri gelenlerini toplayan Musa ve Harun, Rab'in Musa'ya bildirmiş olduğu herşeyi onlara anlatmış ve Musa kendisine verilen mucizeleri halkın önünde sergilemiştir. Bunun üzerine ona inanan halk, Tanrı'ya tapınır.¹³⁰

Sonrasında, Hz. Musa ile Hz. Harun, halkını serbest bırakması için Firavun'un huzuruna giderler. Fakat Firavun onların bu isteğini reddettiği gibi

¹²⁷ Çıkış 2:23, 4:19.

¹²⁸ Harman, "Musa", 208.

¹²⁹ Çıkış 3, 4:1-17. Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Abdullah Aydemir, "Hz. Musa (Çocukluk ve Gençlik Çağı)", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*", IV/II, (1986), 1-33.

¹³⁰ Çıkış 4:27-31.

İbraniler'e daha da zulmeder. Bu ağırlaştırılmış zulüm karşısında İbraniler Hz. Musa ve kardeşine tepki gösterirler. İbraniler'in gördükleri zulme kayıtsız kalmayan Tanrı onların üstün geleceğine ve Kenan ülkesinde rahat edebileceklerine dair Hz. Musa'ya söz verir.¹³¹ Firavun'un karşısına tekrar çıktıklarında Hz. Musa değneğindeki mucizeyi Firavun'a gösterse de Firavun ona inanmaz.¹³² Bunun üzerine Firavun ve halkının başına sırasıyla on bela gelir: kan belası,¹³³ kurbağa belası,¹³⁴ sivrisinek belası,¹³⁵ at sineği belası,¹³⁶ hayvanların ölümü,¹³⁷ çıban belası,¹³⁸ dolu belası,¹³⁹ çekirge belası,¹⁴⁰ ve karanlık belası.¹⁴¹ Bu dokuz musibete rağmen Firavun ikna olmayınca Tanrı hem hayvanların hem de insanların ilk doğanlarını öldürür.¹⁴² Bunun üzerine Firavun, Musa ile Harun'u çağırır ve İsrailioğullarını, halkının arasından çıkarıp götürmelerini ister. Nitekim, İsraililer 430 yıl boyunca yaşadıkları Mısır topraklarından kadın ve çocukların dışında altı yüz bin kadar erkekle Ramses'ten Sukkot'a doğru yaya olarak yola çıkarlar.¹⁴³

Halkın kaçtığı Firavun'a bildirilince Firavun'la görevlileri onlara ilişkin düşüncelerini değiştirir. Firavun, ordusuyla beraber, zafer edası içerisinde ilerleyen İsraililerin peşine düşer. Pi-Hahirod yakınlarında, Baal-Sefon'un karşısında konaklarken Firavun'a yakalanan İsrailioğulları bu durum üzerine Hz. Musa'ya sitem ederler. İşte tam bu esnada Hz. Musa, asasını uzatır ve Kızıldeniz'in içinde suları ayırarak halkının geçebileceği bir yol oluşturur. Bu yolda kendisi ve kavmi rahat bir şekilde ilerlerken arkalarından gelen Firavun ve ordusu sular içinde boğulur.¹⁴⁴ İsrailioğulları, Tevrat'ta bildirildiğine göre

¹³¹ Çıkış 5:1-23; 6:1-8.

¹³² Çıkış 7:8-12.

¹³³ Çıkış 7:14-25.

¹³⁴ Çıkış 8:1-12.

¹³⁵ Çıkış 8:16-19.

¹³⁶ Çıkış 8:20-32.

¹³⁷ Çıkış 9:1-7.

¹³⁸ Çıkış 9/8.

¹³⁹ Çıkış 9:8-12.

¹⁴⁰ Çıkış 9: 13-35.

¹⁴¹ Çıkış 10: 1-20.

¹⁴² Çıkış 11:1-9.

¹⁴³ Çıkış 12:31-42; Çıkış hadisesine ilişkin bazı yorumlar için bkz. Dan Cohn-Sherbok, *Judaism*, (London: Routledge 2003), 29.

¹⁴⁴ Çıkış 12:1-14/1-31; bkz. Harman, "Musa", 209. Bu hadisenin, ya M.Ö. 1290'larda II. Ramses döneminde ya da M.Ö. 1441'de XVIII. sülaleden Kral Amenofis döneminde gerçekleştiğine yönelik varsayımlar vardır.

Mısır'dan çıktıktan tam üç ay sonra Sina Çölü'ne vararak Sina Dağı'nın karşısında konaklamıştır.¹⁴⁵

2.2.1.3. Hz. Musa'nın Çöldeki Hayatı

Sina Çöllerine geldiklerinde Hz. Musa Tanrı'nın huzuruna çıkar ve levhalar halinde On Emir'i¹⁴⁶ alır. Tevrat'ta ifade edildiğine göre Hz. Musa Sina dağında 40 gün kalmıştır. Bu süre halkının ondan umudu kesmesine neden olacak kadar uzun olmuş olmalı ki kavmi beklemekten sıkılır. Hz. Harun'u da baştan çıkararak tapınmak için altından bir buzağı heykeli yaparlar. Hz. Musa, dağdan indiğinde karşılaştığı bu manzara karşısında çok sinirlenir. Elindeki iki levhayı da dağa fırlatır, buzağıyı yakar ortadan kaldırır. Kardeşi Harun'a da kızar ve Tanrı'dan halkı için af diler.¹⁴⁷ Tanrı, Hz. Musa'nın isteğini kabul eder ve İsrailoğulları'nı affeder. Hz. Musa, kırılan levhaların yerine iki taş tablet düzenler ve tekrar Sina'ya çıkar.¹⁴⁸

Hz. Musa, kavmiyle birlikte Mısır'dan çıktıktan iki yıl sonra, Sina Çölü'nde, İsrailoğulları'na nüfus sayımı yapar. Daha sonra Sina Çölü'nü terk eden İsrailoğulları Paran Çölü'ne girerler.¹⁴⁹ Hz. Musa, Kenan ülkesi hakkında bilgi sahibi olmak ister ve bunun için bir heyet gönderir.¹⁵⁰ Fakat İsrailoğulları Kenan ülkesine gitmek istemeyince bu vaad edilmiş topraklar onlara kırk sene yasaklanır ve bu süreyi çölde geçirirler¹⁵¹. Bu yasaklamayla ilgili Tevrat, Hz. Musa'nın göstermiş olduğu kayadan su çıkarma mucizesinde Musa ve ağabeyi Harun'un, kendilerine bir güç vehmederek Tanrı'ya itaatsizlik etmelerini gerekçe gösterir.¹⁵²

Büyük zorluklarla geçen onca sene sonra Hz. Musa, yüz yirmi yaşındayken Moav ülkesinde ölür. Mezarının yeri bugün hala

¹⁴⁵ Çıkış 19:1.

¹⁴⁶ Çıkış 20:1-16; Tanrı ile aralarında geçen bu ahit, "Sina Ahdi" olarak bilinecektir. Bu ahitleşme, İsrailoğulları'nın atası Hz. İbrahim peygamberle yapılan ahitleşmeden sonraki ikinci dönüm olarak tarihte yer alacaktır. Salime Leyla Gürkan, *Yahudilik*, (İstanbul: çev.İsam Yay., 2015), 27.

¹⁴⁷ Çıkış 32:1-35.

¹⁴⁸ Çıkış 34:1-4.

¹⁴⁹ Sayılar 10:11-28.

¹⁵⁰ Sayılar 13:1-14/39.

¹⁵¹ Sayılar 14:34; Tesniye 2:14.

¹⁵² Tesniye 3:25.

bilinememektedir.¹⁵³ Yahudiler Hz. Musa'nın hayatını zaman dilimi olarak üç bölüme ayırırlar. İlk kırk yıl Mısır'da, ikinci kırk yıl Medyen'de, üçüncü kırk yıl ise çölde geçmektedir.¹⁵⁴

2.2.2. Kuran-ı Kerim'de Ortaya Konulan Hz Musa Portresi

Hz. Musa, Kur'an ile sahih hadislerde geçmiş peygamberler arasında kendisinden en çok söz edilen peygamberdir. Kuran'ı Kerim'de, Hz. Musa'nın çeşitli özelliklerine atıfta bulunmaktadır. O, hem resül hem nebidir.¹⁵⁵ Allah'a, fısıldaşan kimse kadar yaklaşıma şerefine nail olmuştur.¹⁵⁶ Allah tarafından seçilmiştir.¹⁵⁷ Allah tarafından ona sevgi verilmiştir ve O'nun nezaretinde yetiştirilmiştir.¹⁵⁸ Güvenilir ve şerefli bir elçidir.¹⁵⁹ Kendisine kitap verilen peygamberlerdendir.¹⁶⁰

Bu bölümünde, Kur'an'da hakkında verilen bilgilerden hareketle Hz. Musa'nın yaşam öyküsü hakkında bilgi vermeye çalışacağız.

2.2.2.1. Hz. Musa'nın Doğumu

Kur'an-ı Kerim'de, Hz. Musa'nın nesebinden bahsedilmemekle birlikte islami kaynaklarda nesebine dair genel kanaat şu şekildedir: Musa b. İmran b. Kahes b. Lavi b. Yakub veya Musa b. İmran (Amran) b. Yeshur (Yitshar, Jitsehar) b. Kahes (Kehat) b. Lavi (Levi) b. Yakub.¹⁶¹

Kasas süresinde belirtildiğine göre Firavun,¹⁶² Mısır topraklarında gerçekten azmış ve halkı çeşitli zümrelere bölmüştü. Baskı altında tuttuğu İsrailoğulları'nın kızlarını sağ bırakıp oğullarını öldürüyordu. Tam da bu dönem de Hz. Musa'nın annesi, bebek Musa'yı dünyaya getirir. Hz. Musa'nın annesine

¹⁵³ Tesniye 34:1-6.

¹⁵⁴ Harman, "Musa", 210.

¹⁵⁵ Meryem 19/51.

¹⁵⁶ Meryem 19/52.

¹⁵⁷ Taha 20/13.

¹⁵⁸ Taha 20/39.

¹⁵⁹ Ed-Duhan 44/17-18.

¹⁶⁰ İsrâ 17/2.

¹⁶¹ Harman, "Musa", 211.

¹⁶² Firavun ismi, "güneş tanrısının oğlu" anlamındadır. Eski Mısır halkı taptıkları güneşe "Ra" adını vermişlerdir. Firavun ismi de bu inançtan gelmektedir. Mevdudi, *Kur'an'da Firavun*, (İstanbul: Çizgi Yay., 1993), 15.

"onu emzir kendisine zarar geleceğinden endişelendiğinde onu denize bırakıver, hiç korkup kaygılanma çünkü biz onu sana geri vereceğiz ve onu peygamberlerden biri yapacağız"¹⁶³ diye bildirildi. Allah'ın vaadine güvenen anne, oğlunu bir sandık içerisine yerleştirir ve suya bırakır. Öyle ki Allah, Hz. Musa'yı kendi gözetiminde yetiştirecektir.¹⁶⁴ Her şey O'nun kontrolünde olacaktır. O'nu bulanlar evlatlık edinsinler, onu sevsinler diye de Hz. Musa'nın üzerine kendi sevgisinden bırakır.¹⁶⁵ Nihayet Firavun'un ailesi, Kasas süresinde ifade edildiğine göre Firavun'un karısı¹⁶⁶ Musa'yı bulur ve böylece Musa bebek ölümden kurtulur ve saraya evlatlık olarak yerleştirilir.¹⁶⁷

Daha sonra, Hz. Musa'yı takip eden kız kardeşi saraya gider ve bu İbrani bebek için sütanne bulabileceğini söyleyerek Musa bebeği, annesine kavuşturur.¹⁶⁸ Bu sırada, Hz. Musa'nın annesi oğlundan ayrıldığı için oldukça üzgündür. Fakat Allah'ın vaadiyle ona gelen vahye sarılıp olan biteni ortaya çıkarmaz.¹⁶⁹

Kur'an-ı Kerim dışındaki islami kaynaklarda, onun dünyaya geldiği döneme dair bazı anlatılar mevcuttur. Kaynaklara göre, Hz. Musa'nın dünyaya geldiği dönemde başta Velid b. Musa Mus'ab b. Muaviye b. Ebu Nümeyr isimli Firavun bulunuyordu. Rüyasında Beytülmakdis'ten çıkan bir ateşin Mısır'a sıçradığını ve sadece Mısır halkının evlerini yakıp onlara zarar verdiğini İsrailoğulları'na zarar vermediğini görür. Rühayı yorumlayanlar, İsrailoğullarından

¹⁶³ Kasas 28/4-7.

¹⁶⁴ Allah isteseydi onu kendi evinde de büyütürdü. Fakat burada dikkat edilecek husus bir zalim olan ve erkek çocukları öldürten Firavun' a acizliğini gösterecek bu senaryodur. Hz. Musa meydan okurcasın saraya adeta merasimle girebilmiştir. Necati Kara, *Kur'an'a göre Hz. Musa Firavun Ve Yahudiler*, (İstanbul: Seha Neşriyat, 1991), 81,182.

¹⁶⁵ Taha 20/39.

¹⁶⁶ Kasas 28/9 de bahsi geçen kadın Firavun'un karısı iken Eski Ahit Çıkış 2:8'de Firavun'un kızıdır.

¹⁶⁷ Kasas suresinin 9. ayetinde "onu almakla hata ediyorlardı" ifadesinden Allah'ın Hz. Musa'yı intikam almak için saraya yerleştirdiğini anlamaktayız. Allah'ın Firavun'u denemesini ve ona kurduğu planın güzelce işleyişine şahit olmaktayız. Tarih bunun gibi birçok hikayeye doludur. Zalimler ellerindeki iktarı ve hayatlarını korumak için tehlikeli gördükleri herşeyi ortadan kaldırırken asıl tehlikenin içine düşmüşler ve kendilerini koruyamamışlardır. Kara, *Kur'an'a göre Hz. Musa Firavun ve Yahudiler*, 184.

¹⁶⁸ Taha 20/37-40.

¹⁶⁹ Kasas 28/10; Hocaoğlu, burada çok ince bir ayrıntıdan söz eder. Ona göre bu durumun Allah katında çok güzel bir sebebi vardır. Allah elbette çocuğu annesiyle buluşturacaktır fakat bunun için de annenin Allah'a tam teslimiyet gösterip onu hak etmesi gerekmektedir. Mustafa Hocaoğlu, "Musa (a.s) ve Harun (a.s)", *Kur'an'da Peygamber Kıssaları Hz. Adem'den Hz. İsa'ya*, (Konya: Hüner Yay., 2014), 72.

doğan bir erkek çocuğun, saltanatı Firavun'un elinden alacağını, düzeni ve dini değiştireceğini söylediklerinde Firavun, İsrailoğullarından doğan her erkek çocuğun öldürülmesi emrini verir. Daha sonra, bir yıl öldürülmelerini bir yıl sağ bırakılmalarını isteyerek uygulamanın zamanlarını değiştirir. Hz. Musa, öldürülme emrinin verildiği yılda dünyaya gelir.¹⁷⁰

Kur'an-ı Kerim'de, Hz. Musa'nın saray içinde geçen çocukluğu ile ilgili bilgiler bulunmazken, islami kaynaklarda onun firavun ile aralarında geçen münasebetlerine dair rivayetler söz konusudur.¹⁷¹

2.2.2.2. Hz. Musa'nın Gençlik Dönemi ve Medyen'e Gidişi

Allah tarafından birçok musibetle sınanan Hz. Musa, gençlik çağına geldiğinde kaza ile bir adamı öldürür.¹⁷² Kur'an'da bu durum şu şekilde tasvir edilmektedir; biri kendi halkından diğeri ise Mısır halkından olan iki kişinin kavgası esnasında Hz. Musa araya karışarak attığı bir yumrukla gerçekleşen bu ölüm sonrasında çok pişman olur ve Allah'tan af diler. Yaptığı tövbenin ardından Allah da onu bağışlar. Farklı kaynaklardan elde edilen başka bilgilere göre olayın sonrasında gidip adamı kuma gömer ve o geceyi dışarıda geçirir. Ertesi sabah kendi kavminden olan aynı adamın gene bir kavgaya karıştığını ve ondan yardım istediğini görünce sinirlenir. Ama kendisinin de düşmanı olan diğeri adamı yakalamak için kendi halkından olan kimseye yardım etmekten kaçınmaz. İkisinin de düşmanı olan adam, Hz. Musa'nın da onu yakalamak istediğini görünce ona şöyle der: Ey Musa! Dün birini öldürdüğün gibi, beni de öldürmek mi istiyorsun. Sen ancak yeryüzünde bir zorba olmak istiyorsun, arabuluculardan olmak istemiyorsun.¹⁷³ Hz. Musa, bir önceki gün yaşanan olayın herkes tarafından duyulduğunu anlar. Bu sırada şehrin diğeri yakasından yanına bir adam yaklaşır ve şöyle der: Ey Mûsâ! İleri gelenler seni öldürmek için aralarında senin durumunu görüşüyorlar. Şehirden hemen çık. Şüphesiz ben sana öğüt verenlerdenim.¹⁷⁴ Bunun üzerine, Hz. Musa gizli bir şekilde şehri terk eder. Medyen şehrin'e doğru

¹⁷⁰ Taberi, Camiü'l-Beyan an te'vili ayi'l-Kur'an, (Kahire, VIII, 2010), Daru'l- Hadis, 732; Cilt.9,

¹⁷¹ Harman, "Musa", 211.

¹⁷² Taha 20/40.

¹⁷³ Kasas 28/19.

¹⁷⁴ Kasas 28/20.

yol alır.¹⁷⁵ Medyen'de, çobanlardan korktuklarından koyunlarını sulamak için uzakta bekleyen iki kıza yardımcı olur. Böylece, onların yaşlı babaları Hz. Şuayb ile tanışır ve aralarında geçen anlaşma ile Hz. Musa, onun kızlarından biriyle evlenerek senelerce orada kalır.¹⁷⁶

İslami kaynaklara göre ise, Mısır'da ölüm kararı çıkınca nereye gideğini bilemeyen Hz. Musa'ya bir melek yardım eder ve onu Mısır'a sekiz günlük mesafedeki Medyen'e götürür. Burada Şuayb'ın kızlarından Safura ile evlenir ve on yıl kadar Medyen'de kalır.¹⁷⁷

Bu olay, Hz. Musa'nın gençliğinde yaşadığı imtihanlardan biridir fakat Kur'an bize bu dönem hakkında çok fazla bilgi vermemektedir.

2.2.2.3. Hz. Musa'nın Firavunla Mücadelesi

Hz. Musa'nın Firavun ile karşılaşmasından önce, ilk olarak vahiy alma süreci gerçekleşmiştir. Bu süreçte öncelikle, Hz. Şuayb ile aralarında geçen anlaşma süresi bitince Hz. Musa, ailesiyle birlikte yola çıkar. Yolda giderken Tanrı Dağı'nda uzakta yanan bir ateş görür ve oraya yönelir. Allah, Hz. Musa ile burada konuşur. Onu peygamber olarak seçtiğini ve Firavun'a gitmesini söyler. Aralarında geçen konuşma sonrası, Hz. Musa'nın isteğiyle kardeşi Hz. Harun'u da yanına yardımcı yapar. Allah, kendisine de iki mucize verir ki halkına ve Firavun'a karşı inandırıcı olabilsin. Bunlardan biri asasının ejderhaya dönüşmesi, diğeri koynuna soktuğunda elinin bembeyaz çıkmasıdır. Böylece Hz. Musa yola koyulur. Bu zamana kadar da Mısır'da Hz. Musa'yı öldürmek isteyenlerin hepsi ölmüştür.¹⁷⁸

Bu olay İslami kaynaklarda, soğuk bir kış akşamı Hz. Musa'nın Tur dağında uzakta gördüğü bir ateşin yanına gittiği sırada gerçekleştiği şeklinde rivayet edilir. Burada Allah, Hz. Musa'ya seslenir ve Firavun'a gitmesini söyler.

¹⁷⁵ Kasas 28/21-22; Hz. Musa'nın Medyen'e kaçmasının nedeni, oranın Firavun'un egemenliği dışında bulunması ve orada oturanların İsrailoğulları'nın atalarından olan Hz. İbrahim'in soyundan gelmesiyle ilgilidir. Ali Sayı, *Firavun, Hâmân ve Karun Karşısında Hz. Musa*, (İstanbul: İz Yay., 1999), 51.

¹⁷⁶ Kasas 28/21-28. Musa 20 sene kadar kayınpederinin yanında kalmıştır. Şemsettin Günaltay, *Yakın Şark III Suriye ve Filistin*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1987), 398.

¹⁷⁷ Harman, "Musa", 211.

¹⁷⁸ Kasas 28/ 29-34.

Kutsal görevi alan Hz. Musa Mısır'a giderken Hz. Musa'nın eşi, oğlunu da yanına alarak babasının yanına Medyen'e döner.¹⁷⁹

Allah, Hz. Musa ile kardeşi Hz. Harun'un Mısır'a gidip Firavun'un huzuruna çıkarak ona peygamber olarak seçildiklerini bildirmelerini ister. Bunun yanında, İbrani kavmini serbest bırakması gerektiğini söylemeleri için de talimat verir. Firavun'un huzuruna çıkıp peygamber olduğunu anlatan Hz. Musa'nın Mısır'daki eski yaşamından Firavun'un haberi vardır.¹⁸⁰ Kendisinin bir adam öldürdüğünü hatırlatan Firavun'a çok pişman olduğunu söyleyen Hz. Musa, alemlerin Rabbi hakkında ona bilgi verir ve onu Rabbinin yoluna çağırır.¹⁸¹ Firavun ise kendisinden başka hiçbir Tanrı'ya tapılamayacağını söyler. İnkâr etmekle kalmayıp Musa'nın tanrısına çıkmak için Haman'dan bir kule yapmasını ister ve kendisini tanrı olarak kabul etmezse onu hapis edeceğini Hz. Musa'ya söyler. Hz. Musa, Firavun'a Allah'ın elçisi olduğunu söyler ve inanması için ona iki mucizeyi gösterir. Bu defa Firavun onun iyi bir sihirbaz olduğunu iddia eder. Aralarında belirledikleri bir gün bir yarışma yapmaya karar verirler ve ülkedeki tüm iyi sihirbazlar çağırılır. Belirlenen günde halk toplanır ve eğer sihirbazlar galip gelirlerse onların Rabbine iman edeceklerini söylerler. Sihirbazlar asalarını atıp yılanlara dönüştürdüğünde Hz. Musa'nın asası ejderhaya dönüşür ve yılanların hepsini yutar. Sihirbazlar Hz. Musa'nın büyü yapmadığını ve onun gerçekten mucize ile gönderilmiş olduğunu anlayınca hemen diz çöker ve Hz. Musa'nın Rabbine iman ettiklerini bildirirler. Firavun, bu duruma çok kızarak onları cezalandırmakla tehdit etse de sihirbazları hak yolundan döndüremez.¹⁸²

Firavun'un kavmindekiler Hz. Musa ve kavminin gitmesine izin vermesi için Firavun'u ikna etmeye çalışırlar. Fakat o, İsrailoğulları'na uyguladığı eziyetleri daha da arttırmayı düşündüğünü dile getirir. Hz. Musa da bu durum için Allah'tan yardım ister ve kavminin korkularını yatıştırır. Firavun'u ve sülalesini sınamak için Allah onlara kıtlık verir. Fakat onlar gerçeği görmek istemezler ve bu kıtlığın sebebini Hz. Musa'nın uğursuzluğuna bağlarlar. Hz. Musa'nın gösterdiği ve göstereceği tüm mucizeleri inkar ederler. O'nu sihirbaz olarak

¹⁷⁹ Harman, "Musa", 211.

¹⁸⁰ Şuara 26/16-28.

¹⁸¹ Naziat 79/18,19.

¹⁸² Şuara 26/29-51.

nitelendirirler. Bunun üzerine tufan, çekirge, haşere, kurbağa, kan belası gibi toplam dokuz bela Firavun ve halkının başına gelir. Böylece onlar hemen Hz. Musa'nın Rabbine iman ederler. Fakat huzura erince tekrar inkâra kalkarlar.¹⁸³ Dokuz beladan sonra Firavun Hz. Musa ve halkını ülkesinden sürmek ister.¹⁸⁴ Hz. Musa ve kavmi bunun üzerine Mısır'dan çıkmış olur. Fakat Firavun kendisi ve bir takım askerleriyle birlikte onların peşine düşer. Nehre geldiklerinde Allah, Firavun ve kavmini suda boğar, İbraniler ise aynı sudan rahat bir şekilde geçebilirler.¹⁸⁵ Çünkü Hz. Musa, elindeki asayı denize vurarak denizi ikiye böler.¹⁸⁶ Firavun burada Allah'a iman etmiş, pişman olmuşsa da artık çok geçtir.¹⁸⁷

2.2.2.4. Hz. Musa ve İsrailoğullarının Çöl Hayatı

Mısır'dan çıkan İsrailoğullarını Allah güzel bir yurda yerleştirir ve onlara hayatlarını kolaylaştırmak için çeşitli nimetler verir.¹⁸⁸ Öyle ki Allah, İbraniler'e çölün zor şartlarıyla baş edebilmeleri için üzerlerine bir bulut gönderir, gökyüzünden kudret helvası ve bildircin yağdırır.¹⁸⁹

Bir gün Hz. Musa, rabbini görmek ister bunun üzerine Rab dağa tecelli eder ve dağ param parça olur. Mısır'dan çıkan İsrailoğulları Sina Çölü'nde Allah'ın birçok buyruğuna muhatap olurlar. On Emir, burada levhalar halinde Hz. Musa'ya verilir.¹⁹⁰ Levhaları almak için gittiği dağda uzun süre kalır ve burada Allah tarafından ona levhalar verilir. Kavminin yanına döndüğünde ise halkının, Samiri'ye uyararak ellerindeki ziynet eşyalarını eritip altından bir buzağı yaptıklarını ve o buzağıya tapmaya başladıklarını görür. Bu durum karşısında sinirlenir ve levhaları bırakır, buzağıyı ortadan kaldırır ve Allah'a kavmi için yakarır. Allah, onları affeder ve Musa tekrar levhaları alır.¹⁹¹ Tabi Hz. Musa'nın çölde kavmiyle ilgili sıkıntılı olayları bununla sınırlı değildir. Arz- Mukaddes topraklarına yerleşmek için oradaki halkla savaşılmaması gerektiğini kavmine

¹⁸³ Araf 7/127-135.

¹⁸⁴ İsrâ 17/103.

¹⁸⁵ Yunus 10/90.

¹⁸⁶ Şuara 26/63.

¹⁸⁷ Zariyat 51/40.

¹⁸⁸ Yunus 10/93.

¹⁸⁹ Bakara 2/57.

¹⁹⁰ Araf 7/ 143-145.

¹⁹¹ Taha 20/86-98; Araf 7/142- 154.

bildirdiğinde olumsuz tepki ile karşılaşır. Kavmine söz geçiremediği için Allah oradakileri 40 yıl kadar çölde tutsak bırakır.¹⁹²

İslam kaynaklarında, Hz. Musa için rivayet edilen olaylardan, ölüm meleği ile aralarında geçen münasebet yer almaktadır. Hz. Muhammet'e nispet edilen bu rivayete göre, birgün ölüm meleği Hz. Musa'ya gelerek ruhunu ona teslimetmesini ister fakat Hz. Musa meleğin gözüne yumruk atarak onu kör eder. Melek, Allah'ın huzuruna giderek olanları anlatır ve Allah ona gözünü iade ettikten sonra tekrar Hz. Musa'nın yanına gider. O'na eğer yaşamak istiyorsa elini bir sığırın üzerine koymasını ve elinin altındaki kıl sayısınıca yaşayacağını söyler. Hz. Musa söyleneni yapar ve meleğe daha sonra ne olacağını sorar. Melek de ona mutlaka öleceğini bildirince Hz. Musa ölümü kabullenir ama mukaddes diyara bir taş atımı mesafede ruhunun alınmasını ister. Yine aynı rivayete göre Hz. Muhammet: "Orada olsam onun kırmızı kum tepesindeki mezarını size gösterirdim." dediği nakledilir.¹⁹³

İslam dininin Kur'an-ı Kerim'den sonra ikinci temel kaynağı hadisler incelendiğinde Hz. Musa'nın yaşamına ilişkin birtakım bilgilere ulaşılmaktadır. Örneğin hadisler'de, Hz. Muhammed'in İsra ve Miraç mucizesi sırasında altıncı katta Hz. Musa ile karşılaşmasından söz edilir.¹⁹⁴ Yine, Kehf süresi 60-82. ayetlerde anlatılan bilge kişi (Hızır?) - Musa kıssası ile ilgili rivayetlere rastlamak da mümkündür.¹⁹⁵

¹⁹² Maide 5/21-26.

¹⁹³ Bkz. Harman, "Musa", 212. Hz. Musa'nın Kuran-ı Kerim'e ve Tevrat'a göre yaşamı ve yapılan bazı yorumlar için bkz. Osman Elhadary, *Moses in the Holy Scriptures of Judaism, Christianity, and Islam*, (USA: BookBaby, 2016).

¹⁹⁴ Buhari, Salat I.

¹⁹⁵ Buhari, İlim, 16, 44. Musa ve Hızır kıssası ile ilgili yorumlar için bkz. Mustafa Öztürk, *Kıssaların Dili*, (Ankara Okulu Yay.: 3. baskı. 2012), 181-217.

SONUÇ

Çalışmamızda, birbirine yakın tarihlerde ve yakın coğrafyalarda yaşamış iki tarihi şahsiyetin başta benzer doğum hikâyeleri olmak üzere, mücadelelerle geçen yaşam öykülerini konu aldık. Hz. Musa ve Akad İmparatoru Sargon'un birbirine benzeyen nehre bırakılma hikâyesi, yaşadıkları döneme damgalarını vuran iki cesur kahraman ve dini tecrübeler yaşamış iki yönetici olma özellikleri onları tezimizde buluşturmuştur.

Çalışmamızın birinci bölümü Akad Kralı Sargon oluşturmuştur. Hakkındaki tabletlerden anlaşıldığı kadarıyla Kral Sargon, sayısızca fetih gerçekleştiren önemli bir kahramandır. Farklı ülkelerin yöneticileri ile ilişkileri, yönetim şekline getirdiği değişiklikler ve kanun koyucu özelliği de tabletlerden edindiğimiz önemli ayrıntılardandır. Kral Sargon'u konumuzla bağlantılı olarak önemli kılan asıl nokta ise doğum efsanesindeki bilinmezlik ve hayatta kalma konusunda gösterdiği mücadeledir. Kapağı ziftlenen bir sepet içerisinde Fırat sularına bırakıldıktan sonra bir bahçıvan tarafından bulunup yine bir bahçıvan olarak yetiştirilen Sargon, Tanrıça İştâr'ın kendisini seçmesiyle yeni bir hayata başlar. Doğum efsanesi ve Tanrılarla kurduğu yakın ilişkiler ise onu tarih sahnesinde önemli bir yere taşır. Öte yandan eskiçağ yakın doğu dünyası hakkındaki bilgilerimizin, biraz karmaşık ve eksikliklerle dolu olması dolayısıyla Kral Sargon hakkında çok az bilginin bulunduğu şahit olmaktadır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, hem Yahudiler hemde Müslümanlar için önemli bir peygamber olan ve aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'de adı en çok geçen Hz. Musa'nın yaşamını Tevrat ve Kur'an-ı Kerim'den hareketle konu aldık. Hz Musa'nın yaşamı bu iki kutsal kitapta çok büyük oranda benzer olmakla birlikte teferruatta bir takım farklılıklardan söz etmek mümkündür. Bu farklılıkları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Tevrat'a göre bebek Musa'yı Nil'den sepetin içinde çıkaran kadın Firavunun kızı, Kur'an'a göre ise Firavunun hanımıdır.
- Kur'an'a göre Musa, bir kasıt olmaksızın Mısırlıyı öldürmüş ve pişman olmuştur. Tevrat bu pişmanlığı görmezden gelir.

- Medyen'deyken Musa'nın yardım ettiği kızların sayısı Kur'an'a göre iki, Tevrat'a göre ise yedidir.
- Tevrat'a göre Musa, Mısır'da 10 bela, Kur'an'a göre ise 9 mucize felaket göstermiştir.
- Tevrat'ta çöldeyken kayadan sadece bir su kaynağı fışkırmıştır; Kur'an'a göre ise her bir kabile boyu için birer olmak üzere toplam on iki göze fışkırmıştır.
- Kur'an'a göre sihirbazlar Musa'ya iman etmişlerdir. Tevrat bunu görmezden gelir.

Öte yandan Hz Musa ve Sargon'un doğum efsaneleri ve yaşamlarının benzer yönlerine göz attığımızda şu hususlar öne çıkmaktadır:

- Hikayelerin başlangıç yeri kutsal bir mekan olarak nitelendirilebileceğimiz su/nehir/ırmaktır.
- Bebekler kapağı ziftlenen bir sepetle suya bırakılmakta ve kaderine terk edilmektedir.
- Nehre bırakan kişi annedir ve bu anneler hakkında bir takım bilgiler mevcuttur. Babadan ise pek bahsedilmez.
- Doğum gizlilik taşımaktadır.
- İkisinin de çocukluk dönemine ilişkin pek bir bilgi bulunmamaktadır.
- Sargon efsanesinde Tanrıça İştâr, Sargon'a aşık olur, yani bu onun seçilmiş olduğunun ifadesidir. Hz. Musa olayında ise Tanrı onu peygamber olarak seçer. Her iki hikayede de Tanrı yükselmeleri için onlara yardımcı olur.
- Her ikisi de kanun koyucu ve halkı yöneten iyi bir liderdir.
- Hz. Musa çölde kendi halkını beslerken Kral Sargon da 5.400 kişilik ordusuna yedirdiği yemekten gururla söz eder.
- İki şahsiyet de tarihe yön veren liderlerdir. Sargon kendisinden sonraki kişileri lanetler ve bir daha yeryüzünde hiçbir kralın kendisi kadar başarılarla dolu bir yaşam süremeyeceğini vurgular. Öte yandan Hz. Musa da Yahudi incancına göre en üstün peygamberdir.

Hz Musa ile Kral Sargon'un doğum efsanesi ve yaşam öykülerindeki benzerlik, Giriş bölümünde de işaret edildiği üzere, ilk planda bir etkileşimi akla

getirmekte ve Hz Musa'nın kronolojik olarak sonra yaşamış olması dolayısıyla bu etkilişimin sonrakinin öncekinden etkilenmesi şeklinde olduğu ileri sürülmektedir. Nitekim bu noktadan hareketle birçok araştırmacı, MÖ 586'da Babil'e sürgüne giden İsrailoğulları'nın bu esnada bu efsaneyi duyup peygamberlerine yakıştırmış olması ihtimalini gündeme taşımaktadır. Çalışmamızın sonucunda ulaştığımız bilgiler, bu ve benzeri yaklaşımlara karşı şu savları ortaya koymamıza imkân vermektedir:

Öncelikle, doğum efsanesinde ailesi hakkında verdiği bilgilerden Sargon'un babasını tanımadığını öğrenmekteyiz. Fakat Sümerce çivi yazısıyla yazılmış TRS73 numaralı metinde Sargon'un babasının ismi La'ibum olarak geçmektedir. Yani kendi doğum efsanesinde babasını tanımadığı belirtilse de Sümerce kaynaklı bu metinde babasından haberdar olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla iki tabletteki bilgiler kısmen de olsa çelişmektedir.

Diğer bir savımız da şu şekildedir; Akad hanedanlığı krallarına ait metinler daha sonraki dönemlerde yazıya geçirilmiştir. Sargon'un doğum efsanesi adeta kendi ağzından kaleme alınmış otobiyografik bir eser gibi gözükse de eski Asurca ve eski Babilce olarak yazılmış bir eserdir. Kral Sargon zamanında ise konuşulan dilin Akadca olduğu ve Babilce, Asurca gibi lehçelerinin daha sonraki dönemde ortaya çıktığı düşünüldüğünde bu metinlerin daha sonraki dönemlerde yazıldığı iddia edebiliriz. Nitekim tezimizin ilgili bölümünde işaret edildiği üzere, Günbattu gibi bazı hocalar, Sargon ve Akad hanedanının diğer krallarına ait metinlerin çoğunun sonraki devirlerde yazılmış kopyaları olduğunu dile getirmektedir. Buradan hareketle Hz Musa ile Sargon'un doğum efsanesi ve yaşamlarındaki benzerliğin İsrailoğullarının Babil sürgünü esnasında Sargon hakkındaki öğrendiklerini Hz Musa'ya atfetmesinden değil, tam tersine bir etkileşimden kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim kanaatimizce filolojik detaylar bu açıklamamızı desteklemektedir.

Burada bir başka önemli husus üzerinde de durmak gerekir. Elbette metinlerin kopyalarının orjinallerinden hareketle yazılmış olması ihtimali de göz ardı edilmemelidir. Kral Sargon'un orjinal doğum metnine ulaşma imkanımız olsa ve bu metin ile kopyaları karşılaştırılabilse daha sağlıklı sonuçlar ortaya koymak mümkün olabilir.

Kanaatimizce bu tarz benzerlikleri değerlendirirken anakronizme düşmek önemli bir hata olacaktır. Modern dünyada nehre bırakılan ve başkaları tarafından büyütülen çocuklarla ilgili hikayelere rastlamadığımız doğrudur. Fakat terk edilip başkaları tarafından büyütülen çocukların varlığından söz etmek mümkündür. Nehre bırakılma motifi günümüz şartlarına uygun bir uygulama değildir. Buna karşılık bebekler için farklı uygulamalar söz konusudur. Elbette zaman içerisinde terk edilme usulünün değişmesi ve döneme ayak uyduracak biçimde gerçekleşmesi kaçınılmaz olacaktır. Birbirinden farklı ve uzak medeniyetlerde bu tarz olayların meydana geldiği bir gerçektir. Bu gerçeklik içerisinde olayların şekilleri ve nedenleri inceleme konusu yapılabilir. Fakat konu içerisindeki kişilerin gerçekliği olayların şaşırtıcılığı içerisinde sorgulanmamalıdır.

Bilindiği gibi birbirine yakın coğrafyalarda benzer kültür motiflerine rastlamak kaçınılmaz bir durumdur. Aynı coğrafi özellikleri paylaşan, yakın kültürlerin etkileri altında kalmış ya da aynı zorluklarla mücadele etmek zorunda kalan gruplardaki benzerlikler de kaçınılmazdır. Doğumundan önce bir kehanet gündeme gelen ve doğduktan sonra gerek suya gerek bir mağaraya gerekse korunaklı ve kutsal olduğuna inanılan başka bir yere bırakılan ve sonrasında önemli bir figür olarak karşımıza çıkan birçok isme ait öyküleri de bu bağlamda ele almak gerekir. Tarih buna benzer pekçok hikayeyi bünyesinde barındırmaktadır.

Hem Kral Sargon hem de Hz. Musa tarihte yaşamış gerçek şahsiyetlerdir. Bu şahsiyetleri yaşadıkları olayların efsanevi unsurlarından dolayı tarih dışına çıkarmak da hatalı bir yaklaşım olabilir. Hem arkeolojik buluntular ve bunların deşifre edilmeye başlanması hem de gelişen teknoloji sayesinde elde edilen veriler yardımıyla tarihi gerçekler daha da anlaşılır bir hal almaktadır. Sadece kutsal kitaplarda değil aynı zamanda tarihi vesikalarda bu ve buna benzer efsanevi olayların bir hayli fazla olması, tarihi şahsiyetlerin kimliğini ortadan kaldırmak için geçerli sebepler olarak sıralanamazlar. Sonuç olarak olayların şekli, birbirine benzerliği, yakın ya da uzak coğrafyalarda meydana gelmesi kültürler arasındaki etkileşimin yanı sıra sebepler dahilinde bakıldığı takdirde bir mantık çerçevesine oturtulabilir.

KAYNAKLAR

- Adam, Baki, *Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat*, İstanbul: Pınar Yayınları, 2. Baskı 2001.
- Alp, Sedat. *Hitit Çağında Anadolu*, Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, 2000.
- Aydemir, Abdullah. "Hz. Musa (Çocukluk ve Gençlik Çağı)". *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* IV/II, (1986): 65-88.
- Bauer, Susan Wise. *Antik Dünya*, çev. Mehmet Boralı, İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2013.
- Bottero, Jean. *Eski Yakındoğu-Sümer'den Kutsal Kitaba*, Ankara: Dost Kitabevi Yay., 2005.
- Bucaille, Mauricee,-Louay-Shetha Al-Dargazelli. *Çıkış Kitabı*, çev. Ayşe Meral, İbrahim Kapalıkaya, İstanbul: Gelenek Yayıncılık, 2002.
- Buhârî. Ebu Abdullah bin İsmail bin İbrahim, *Sahîh-i Buhârî*, Beyrut: Darul Fikr, 1991, I-VI.
- Childs, Brevard S. "The Birth of Moses". *Journal of Biblical Literature*, 84/2 (1965): 109-122.
- Cooper, Jerrold S. - Heimpel, Wolfgang. "The Sumerian Sargon Legend". *JAOS* 103: (1983).
- Çağatay, Neşet. *İslam'dan Önce Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*, Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1957.
- Elhadary, Osman. *Moses in the Holy Scriptures of Judaism, Christianity, and Islam*, USA: Book Baby, 2016
- Eratalay, Süleyman. "Sümer Dilinin Yazıbiçimsel ve Sözdizimsel Yapısı" (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van: 2007.
- Firdevsi. *Şehname Şark- İslam Klasikleri*, trc. Necati Lugal, II-III. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1994.
- Frayne, Douglas R. *Sargonic and Gutian Period (M.Ö 2234-2113)*, cilt 2. Toronto: 1993.
- Freud, Sigmund. *Moses and Monotheism*, Great Britain: Vintage Books, 1967.

- Güllüce, Veysel. "Musa'da İlahi Aşk". *Ekev Akademi Dergisi*, cilt. 11, (2007): 75-84.
- Günbattı, Cahit. "Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet", *Uluslararası III. Hititoloji Kongresi [16-23 Eylül]*, Çorum: 1996.
- Gündüz, Şinasi. *Din ve İnanç Sözlüğü*, Ankara: Vadi Yayınları, 1998.
- Gürkan, Salime Leyla. *Yahudilik*, İstanbul: İsam Yayınları, 2015..
- Günaltay, Şemsettin. *Yakın Şark III Suriye ve Filistin*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1987.
- Hamidullah, Muhammed. *Kur'ânı Kerim Tarihi*, İstanbul: İFAV Yayınları, 1993.
- Harman, Ömer Faruk. "Musa". *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 31:207-213. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.
- Hırçın, Selen. *Çivi Yazısı*, İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 2000.
- Hyatt, J. P., *Commentary on Exodus*, Londra: Oliphants,1971.
- Hocaoğlu, Mustafa. *Kur'an'da Peygamber Kıssaları Hz. Adem'den Hz. İsa'ya*, ed. İlhami Sönmez, Konya: Hüner Yay., 2014.
- Ifrah, George. *Çakıl Taşlarından Babil Kulesine Rakamların Evrensel Tarihi II.*, Kurtuluş Dinçer, İstanbul: Pro-Mat Basım Yayın A.Ş., 1999.
- İbn Hacer, *el-Askalani Fethu'l- Bari*, İstanbul: Polen Yay., 2008.
- İplikçioğlu, Bülent. *Eskiçağ Tarihinin Anahatları I*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları, 1990.
- *Eski Batı Tarihi I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997.
- Kara, Necati. *Kur'an'' göre Hz. Musa Firavun Ve Yahudiler*, İstanbul: Seha Neşriyat, 1991.
- Karlı, İbrahim H. *Kutsal Kitaplara Göre Din Adamı*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 2010.
- Kınal, Furüzan. *Eski Mezopotamya Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1983.
- Köksal, Mustafa Asım. *Peygamberler Tarihi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.

- Kramer, Samuel Noah. *Tarih Sümer'de Başlar*, trc. Hamide Koyukan, İstanbul: Kabalcı Yay., 2014.
- Kuhrt, Amelie. "Eski Çağda Yakın Doğu", (M.Ö. 3000-300), I, ed. Ali Berktaş, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007.
- Küçük, Mehmet Alparslan, *Kutsal Kitap Anlayışı: Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam Örneği*, Ankara: Berikan Yayınevi, 2009.
- Lewis, Brain. *The Legend of Sargon: A study of The Akkadian Text and The Tale of The Hero Who Was Exposed At Birth*, [Basılmamış Doktora Tezi], New York, New York University, 1976.
- Yazır, Elmalılı Hamd. *Kur'ân-ı Kerîm Yüce Meâli*, Merve Yayınları, İstanbul:2002.
- Kutsal Kitap*, İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 2001.
- Madrigal, Carlos. *Eski Antlaşma'nın Mesajı Musa'nın Beş Kitabı Tevrat*, trc. İstanbul: Zafer Matbaası, 1998.
- Mcevedy, Colin. *İlk Çağ Tarih Atlası*, çev. Ayşen Anadol, (İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları, 2004)
- Memiş, Ekrem. *Genel Tarih*, Konya: Tablet Yay., 2002.
- Mevdudi. *Kur'an'da Firavun*, Çizgi Yayınları, İstanbul: 1993.
- Örs, Hayrullah. *Musa ve Yahudilik*, İstanbul: Remzi Kitap Evi, 1999.
- Öztürk, Mustafa. *Kıssaların Dili*, Ankara Okulu Yay.: 3. baskı. 2012.
- Rank, Otto. *Myth of The Bith of The Hero*, New York: The Journal of Nervugus and Mental Disease Publication Company, 1914.
- Redford, Donald B. "The Literary Motif of The Exposed Child", *Numen* c.14/3,1967, 209-228.
- Sayı, Ali. *Firavun, Hâmân ve Karun Karşısında Hz. Musa*, İstanbul: İz yayıncılık, 1999.
- Schimmel, Annamarie. *Dinler Tarihine Giriş*, İstanbul: Kırkambar Yayınları, 1999.
- Sherbok, Dan Cohn. *Judaism*, (London: Routledge 2003)

Taberi. *Camiü'l-Beyan an te'vili ayi'l-Kur'an*. Kahire: Daru'l- Hadis, 2010, 9 cilt.

Tökel, Dursun Ali. "Kutsal Metinleri Anlamada Mitolojinin Rolü", *Milel ve Nihal*, VI, 2009, 165-193.

Turan, Süleyman - Battal, Emine. *Dünya Dinlerinde Kutsal Metinler*, Ankara: STS Yayınları, 2015.

Westenholz, Joan Goodnick. *Legends of the Kings of Akkade*, Indiana: Eisenbrauns, 1997.

ÖZ GEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Hanzade İlber Bostan		
Doğum Yeri ve Yılı	Rize/1981		
Medeni Durumu	Evli		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce		
Öğrenim Durumu	Başlama-Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lisans	1999	2004	Ankara Üniversitesi